

ingediend op **15** (2023-2024) – Nr. 6-E
30 november 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Imade Annouri en Björn Rzoska
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2024

Documenten in het dossier:

- 15** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2 t.e.m. 5: Amendementen
– Nr. 6-A t.e.m. D: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- 13** (2023-2024) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-Z en AA** (2023-2024) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
- 12-A** (2022-2023) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
over de begroting
- 16** (2023-2024) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2023-2024) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 1870** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

Vlaams
Parlement

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;

Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;

Maurits Vande Reyde, Bart Van Hulle;

Meyrem Almaci, Imade Annouri;

Thijs Verbeurgt.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;

Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;

Stijn De Roo, Loes Vandromme;

Steven Coenegrachts, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Björn Rzoska;

Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Toelichting door de minister	4
1.	Economie, Wetenschap en Innovatie	4
1.1.	Kengetallen	4
1.2.	Vier actiedomeinen	5
1.3.	Begrotingsopmaak 2024	7
2.	Werk en Sociale Economie	8
2.1.	Drie strategische doelstellingen en vijf hefboomen voor 2024.....	8
2.2.	Begrotingsopmaak 2024	10
II.	Tussenkomensten van de fracties	13
1.1.	Tussenkomenst van de Open Vld-fractie.....	13
1.2.	Tussenkomenst van de Vooruitfractie.....	16
1.3.	Tussenkomensten van de Groenfractie	18
1.4.	Tussenkomenst van de Vlaams Belangfractie	20
1.5.	Tussenkomensten van de N-VA-fractie	22
1.6.	Tussenkomensten van de cd&v-fractie	30
III.	Antwoorden van minister Jo Brouns en replieken	32
1.	Antwoorden beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie	32
1.1.	Wetenschap en Innovatie.....	32
1.2.	Economie.....	35
1.3.	Replieken.....	48
2.	Antwoorden beleidsdomein Werk en Sociale Economie.....	50
2.1.	Algemene vragen	50
2.2.	Beleidsveld Werk	50
2.3.	Beleidsveld Competenties	64
2.4.	Beleidsveld Sociale Economie	66
2.5.	Replieken.....	68
IV.	Indicatieve stemming	71
	Gebruikte afkortingen	72
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie behandelde op 16 en 23 november 2023 het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024.

De bespreking verliep grotendeels op basis van de beleids- en begrotingstoelichtingen voor de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 13-AA/1) en Werk en Sociale Economie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 13-Z/1).

De uitgavenbegroting werd samen behandeld met de hoofdstukken 2. Economie, Wetenschap en Innovatie en 8. Werk en Sociale Economie van het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1870/1). Het verslag daarover werd gepubliceerd als *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1870/13.

De door de minister getoonde presentaties zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

De commissieleden konden technische begrotingsvragen schriftelijk indienen vóór de start van de bespreking. De minister liet de schriftelijke antwoorden op deze vragen als bijlagen aan het verslag toevoegen.

I. Toelichting door de minister

1. Economie, Wetenschap en Innovatie

Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, geeft eerst toelichting bij het deel Economie, Wetenschap en Innovatie. Toen hij een jaar geleden de begroting 2023 toelichtte, was er een ongeziene energieprijscrisis aan de gang. Energiesteun, overbruggingsleningen en provisies voor de nodige maatregelen waren toen het zwaartepunt bij de begrotingsonderhandelingen en in de toelichting. 2022 moest een jaar van herstel inluiden na de coronaperiode maar luidde helaas een nieuwe crisis in. De energieprijzen daalden vrij snel maar bleven relatief hoog. De economie kende gelukkig geen recessie. Wat wel bleef, is de onzekerheid. Hoewel de economische groeivoorzichten niet somber zijn, is er veel onzekerheid bij de industrie. Nog andere problemen dienen zich aan: verstoorde aanvoerketens in China, de kostprijs van de duurzame transitie, oneerlijke concurrentie enzovoort.

Daarom blijft de Vlaamse Regering investeren in economie, wetenschap en innovatie. De uitdagingen van vorig jaar, met name het op peil houden en verhogen van de productiviteit en competitiviteit om de energietransitie te versnellen, het versterken van onze energieonafhankelijkheid, digitaliseren en slimme oplossingen zoeken voor maatschappelijke problemen blijven in belangrijke mate gelden.

1.1. Kengetallen

De minister toont enkele tabellen en grafieken met kengetallen van de Vlaamse economie. Ondanks de moeilijke internationale context zette het, weliswaar langzame, herstel van de Vlaamse economie zich in 2023 door. Er is geen recessie, wel een langzame duurzame groei. Een uitzondering daarop blijft de industrie, die krimpt in de twee voorbije kwartalen. Dat wordt een aandachtspunt in 2024, niet in het minst in het kader van het Belgische voorzitterschap van de EU.

Uit de getoonde grafiek blijkt dat het consumentenvertrouwen, na een dieptepunt rond de jaarwisseling, in 2023 stabiel bleef op het niveau van voor de coronacrisis. Het producentenvertrouwen daarentegen bleef laag. Het steeg in de eerste jaarhelft maar daalde daarna weer naar het niveau van het najaar van 2022, gelukkig niet zo diep als tijdens de coronacrisis.

Ook het aantal starters daalde in 2023 in vergelijking met 2022 en dat is een nieuw gegeven. De daling mag niet worden overdreven maar het is een signaal dat moet worden opgevolgd.

Vlaanderen blijft een innovatieleider. Het bekleedt de toppositie in Europa wat betreft investeringen in O&O. In 2021 werd een recordhoogte van 3,65 procent van het bbp aan O&O-uitgaven bereikt. Op de tweede plaats staat Zweden met 3,35 procent. De Vlaamse Regering zal haar inspanningen voortzetten. Ze kunnen een belangrijke hefboom zijn voor het aangaan van grote maatschappelijke uitdagingen, zoals de vergroening en verduurzaming van de economie.

1.2. Vier actiedomeinen

De voorliggende BBT voor het jaar 2024 gaat uit van vier actiedomeinen: de organisatie van Flanders Technology & Innovation, het aanmoedigen van ondernemerschap, de fusie van de beleidsdomeinen en tot slot het industriebeleid en het voorzitterschap van de Europese Unie in de eerste helft van 2024.

1.2.1. *Flanders Technology & Innovation*

Met de herlancering van FTI wil de minister aanknopen bij de oorspronkelijk visie van het innovatiebeleid in Vlaanderen. De huidige resultaten en topprestaties zijn het resultaat van 40 jaar investeringen in O&O in speerpunt domeinen. Ook in 2024 zal de minister extra middelen injecteren om de Vlaamse kennisbasis verder te versterken. In totaal gaat het over 105 miljoen euro extra, waarvan 30 miljoen euro recurrente middelen en 75 miljoen euro eenmalige.

In 2024 gaat daarnaast bijzondere aandacht naar enkele bijzonder beloftevolle en inspirerende grote strategische projecten. Zo wordt de inbreng van de Vlaamse overheid in een nieuwe pilootlijn voor de nieuwste chiptoepassingen bij imec voorbereid. Dat kadert in een oproep van de Europese Commissie en in de European Chips Act om de Europese autonomie op vlak van digitalisering te garanderen. De Vlaamse Regering heeft daarvoor 750 miljoen euro veil.

Daarnaast wordt met de verschillende Belgische en internationale partners verder gewerkt aan de voorbereidingen in het kader van de Einsteintelecoop.

Extra middelen

De minister gaat in op de extra middelen voor O&O in 2024. Wat betreft de 30 miljoen euro aan recurrente O&O-middelen legt hij volgende klemtonen:

- De dotaties aan de Bijzondere Onderzoeksfondsen worden met 12 miljoen euro verhoogd en de dotaties aan de Industriële Onderzoeksfondsen met 5 miljoen euro.
- In het kader van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek wordt vanuit de provisie 6 miljoen euro extra ingezet voor het fundamenteel onderzoek en het verhogen van de slaagkansen.
- In uitvoering van het nieuwe meerjarige convenant wordt jaarlijks 8 miljoen euro extra uitgetrokken voor duurzaamheidsonderzoek bij VITO.
- Op basis van de positieve evaluatie van het AI-onderzoek worden de middelen voor het beleidsplan AI met 1,25 miljoen euro verhoogd, via de provisie.
- Het beleid rond kennisveiligheid en economische veiligheid wordt verder uitgebouwd en via een verhoging van de convenantmiddelen voor ECOOM met 440.000 euro wordt het beleidsrelevant onderzoek verder versterkt.

Wat de 75 miljoen euro aan eenmalige O&O-investeringen betreft, worden in belangrijke mate de engagementen van 2023 en voorgaande jaren voortgezet:

- 25 miljoen euro voor de ondersteuning van projecten voor onderzoeksinfrastructuur via het FWO;

- 12 miljoen euro voor de onderzoeksinfrastructuur bij de SOC's en het VLIZ, waarvan 6 miljoen euro voor proeftuinen en living labs bij VITO en telkens 2 miljoen euro voor imec, VIB en VLIZ;
- 3 miljoen euro voor een VLAIO-oproep voor onderzoeksinfrastructuurprojecten aan de verschillende hogescholen;
- 10 miljoen euro voor VITO voor de uitbouw van het Sustainability Park;
- 10 miljoen euro voor de versterking van de mandaten en projecten bij FWO zodat de slaagkansen kunnen verhogen;
- een buffer beschikbaar via de provisies.

1.2.2. Industriebeleid en EU-voorzitterschap

Het tweede actiedomein is de uitbouw van het industriebeleid, wat in belangrijke mate samenloopt met de prioriteiten voor het EU-voorzitterschap in het eerste semester van 2024. De voorbereiding van de klimaat- en energietransitie is een topprioriteit om de toekomst van de industrie in Europa en Vlaanderen veilig te stellen.

In het kader van het ruimere programma Klimaatsprong worden flankerende maatregelen uitgerold. Daarbij zal aandacht daarbij gaan naar de concrete opstart van een proefproject volgens de principes van de 'contracts for difference' om de meest energie-intensieve bedrijven te ondersteunen bij de transitie.

De regelgeving voor steun aan ecologische projecten, de ecologiesteun, wordt gestroomlijnd en aangepast.

De rol van Flanders Make wordt versterkt via de nieuwe convenant en extra middelen.

Voor het industriebeleid hecht de minister zeer groot belang aan de betrokkenheid van en het overleg met de sociale partners van de industrie sectoren. Ook in het kader van het Europees voorzitterschap zal met de sociale partners worden overlegd.

In het eerste semester van 2024 zal minister Jo Brouns in het kader van het Belgische voorzitterschap de EU-Raad Industrie voorzitten. Concreet zijn er formele raadszittingen gepland op 12 maart en 24 mei 2024. Daarnaast organiseert de minister een informele Raad in Genk op 8 en 9 februari 2024.

Inhoudelijk zal de klemtoon liggen op het afronden van de Net-Zero Industry Act. Dit voorstel is een onderdeel van het Green Deal Industrial Plan en heeft als doel de productiecapaciteit van groene technologieën in de EU op te schalen tot 40 procent van de vraag. Het voorstel voorziet in maatregelen op het vlak van vergunningen, regelluwte, versnelling van markttoegang maar ook CO₂-opslag.

Verder zal de uitvoering van de Europese industriestrategie centraal staan. Daarin wordt gekeken naar de effectiviteit van acties op het vlak van de groene en digitale transitie en de open strategische autonomie. Naast de evaluatie van beleidsinstrumenten zoals de belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang (IPCEI), wil hij het debat voeren over de verruiming van de staatsteunmogelijkheden en het belang van het gelijke speelveld binnen de EU. Dat is voor de minister een grote uitdaging in het licht van de huidige subsidiewedloop.

Het Belgische voorzitterschap komt op het einde van het mandaat van de huidige Europese Commissie en biedt dus een opportuniteit om via raadsconclusies aanbevelingen te formuleren voor de volgende Europese Commissie. De posities in de EU-Raad zullen worden gebaseerd op een conceptnota over het industriebeleid in Europa. Deze conceptnota kan de minister in de loop van de volgende maanden toelichten in de commissie.

1.2.3. Ondernemerschap

De derde prioriteit in 2024 is ondernemerschap. Na een periode van aanhoudende toename van het aantal starters staat vandaag de aangroei van het aantal ondernemingen wat onder druk. Daarom heeft de minister de beslissing genomen om in het nieuwe contract Ondernemerschap en innovatieversnelling in een apart perceel te voorzien voor de begeleiding van 3000 prestarters per jaar. Het is de bedoeling om in de lente van 2024 een gunningsbeslissing voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

Om vooral jonge starters gemakkelijker toegang te geven tot innovatiesteun werd deze regeerperiode een experiment opgestart bij VLAIO met oproepen voor innovatieve starterssteun.

Verder wil de minister dat meer startende bedrijven kunnen doorgroeien tot scale-ups. Er is een begeleidingsaanbod via het contract Ondernemerschap.

1.2.4. Fusie van de beleidsdomeinen

2024 zal ook in het teken staan van een versterkte samenwerking bij de Vlaamse overheid in de sociaal-economische beleidsdomeinen. De Departementen Landbouw en Visserij, Economie, Wetenschap en Innovatie en Werk en Sociale Economie starten op 1 januari 2024 als nieuw fusiebeleidsdomein, met als afkorting WEWILS. Het Departement Landbouw en Visserij zal dan omgevormd zijn tot een nieuw Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

1.3. Begrotingsopmaak 2024

De minister licht de begroting 2024 toe aan de hand van enkele tabellen. De globale begroting van het beleidsdomein EWI bedraagt in 2024 ongeveer 2,4 miljard euro in beleidskredieten en iets minder in betaalkredieten. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023 valt de daling met meer dan 1 miljard euro op. Die situeert zich in het beleidsveld Economie en is grotendeels te wijten aan de in hoofdzaak eenmalige maatregelen naar aanleiding van de energiecrisis. Er werd 1 miljard euro opzijgezet voor leningen en waarborgen in het kader van de energiecrisis, waarvan 250 miljoen werd ingezet voor de overbruggingsleningen. De overige 750 miljoen euro wordt nog in 2023 herverdeeld naar Financiën en Begroting met een begrotingsruiter voor de al vermelde investeringen bij imec in het kader van de European Chips Act.

Programma Economie

De VAK voor het programma Economie dalen tot 1,040 miljard euro. Er wordt 1,250 miljard euro minder uitgetrokken voor maatregelen tegen de energiecrisis, waarvan 1 miljard euro op provisie en 250 miljoen bij het Fonds Innoveren en Ondernemen.

De grootste stijging bij FIO is die voor Indirect Carbon Leakage, waar 87,2 miljoen euro extra begroot wordt voor compensaties, die deels vanuit de Klimaatprovisie komen. Daarbij wordt rekening gehouden met de stijging van de CO₂-prijs in het ETS-handelssysteem.

Programma Wetenschappelijk onderzoek

In het programma Wetenschappelijk onderzoek is er een toename van de beleidskredieten ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023 van een kleine 65 miljoen euro bij de VAK en 16,6 miljoen euro VEK. De stijging is te verklaren door de cycli van meerjarige oproepen bij het FWO. Daarnaast zijn er indexverhogingen.

Programma Innovatie

De beleidskredieten voor het programma Innovatie stijgen met net geen 20 miljoen euro. Er is een stijging van 18 miljoen bij VITO voor onder meer investeringen in infrastructuur, 4 miljoen euro bij Flanders Make en 6 miljoen euro voor de IOF. Voor Energyville is er een daling met 14 miljoen euro door het terugdraaien van eenmalige middelen. Er wordt 1,5 miljoen euro uitgetrokken voor de NAVO-initiatieven.

Programma Wetenschapscommunicatie

In het programma Wetenschapscommunicatie wordt 450.000 extra ingeschreven voor Technopolis, overeenkomstig het groepspad opgenomen in het convenant.

2. Werk en Sociale Economie

In zijn toelichting bij het deel Werk en Sociale Economie wil minister Jo Brouns eerst benadrukken dat er nooit eerder meer mensen aan de slag zijn in Vlaanderen dan vandaag. Een hoge werkzaamheidsgraad is nodig om het welvaartsmodel in stand te houden. In het tweede kwartaal van 2023 waren er 2.977.400 werkenden in Vlaanderen. Dat is een werkzaamheidsgraad van 77 procent. Sinds het begin van de regeerperiode zijn er bijna 110.000 werkenden extra aan de slag gegaan. De minister hoopt de vooropgestelde mijlpaal van 120.000 extra werkenden te behalen in 2024.

2.1. Drie strategische doelstellingen en vijf hefboomen voor 2024

De drie strategische doelstellingen uit de beleidsnota blijven actueel:

- meer mensen aan het werk krijgen;
- sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat;
- veerkrachtige ondernemingen binnen een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

De minister licht vijf belangrijke hefboomen toe om deze strategische doelstellingen te realiseren. Ze vormen ook de beleidsprioriteiten voor 2024. Op de getoonde slides is de verwijzing naar de inhoudelijke structuurelementen terug te vinden.

2.1.1. Hefboom 1: het arbeidspotentieel verder verruimen

De klassieke arbeidsreserve raakt stilaan opgedroogd en daarom verschuift de focus naar de niet-beroepsactieven: herintreders, langdurig zieken, mensen met een arbeidshandicap enzovoort. De minister vindt het bijzonder belangrijk die mensen aan te spreken en hen de kans op werk te bieden. VDAB zal daar zeer sterk op inzetten. Concreet gaat het voor 2024 om de volgende initiatieven:

- Er komt een decretaal verplichte inschrijving van leefloongerechtigden. Via het lokaal activeringspact wordt financiële ondersteuning uitgetrokken voor lokale besturen die extra inspanningen leveren. Ondertussen tekende al een op de drie lokale besturen in.
- Met de sociale partners en de lokale besturen wordt gewerkt aan een akkoord op Vlaams niveau 'Samen en lokaal voor werk' over het lokaal arbeidsmarktbeleid. Het is de bedoeling een lokaal ecosysteem te creëren waarin alle partners die mensen kunnen toeleiden naar werk worden samengebracht.
- De jobbonus blijft een belangrijke financiële prikkel om werken aantrekkelijker te maken.
- Het arbeidspotentieel verruimen betekent ook inzetten op inclusieve ondernemingen en werkvloeren.
- Opnieuw gaan 38 sectoren aan de slag met de nieuwe generatie sectorconvenanten.

- Om het aanbod van kinderopvang te verruimen, worden partnerschappen ondersteund die bedrijven concreet helpen bij het realiseren van kinderopvang voor hun (toekomstige) werknemers.

2.1.2. Hefboom 2: langdurige ziekte voorkomen en remediëren (uitstroom tegengaan)

Te veel mensen verlaten vandaag vervroegd de arbeidsmarkt wegens ziekte en invaliditeit. Het is belangrijk die mensen meer te benaderen vanuit hun mogelijkheden dan hun beperkingen. Er zijn vandaag meer mensen ziek thuis dan er werklozen zijn. Het is een belangrijke opdracht voor de Vlaamse overheid om in 2024, samen met alle partners, te blijven inzetten op een arbeidsmarkt waarin mensen duurzaam kunnen blijven werken.

De samenwerking tussen VDAB, RIZIV en de ziekenfondsen wordt versterkt om de vooropgestelde doelstelling van 12.000 trajecten te kunnen waarmaken. Concrete acties moeten op korte termijn een impact kunnen hebben op de toeleiding naar de re-integratietrajecten.

Er wordt werk gemaakt van outreachende activiteiten om mensen die ziek zijn te bereiken. Dat zal gebeuren met respect voor en op het tempo van wat mensen in hun herstelproces aankunnen. Werken kan een manier zijn om het herstel vlotter te laten verlopen voor de werknemer en om hem opnieuw zin en perspectief te bieden.

2.1.3. Hefboom 3: inzetten op levenslang leren (opleiding, bijscholing, omscholing)

De derde hefboom gaat over levenslang leren. In een wereld die razendsnel verandert en met competenties die mee evolueren, is het nodig het levenslang leren een boost te geven. De werkvloer moet de grootste school van Vlaanderen worden. Dat stelt werknemers in staat om hun positie op de arbeidsmarkt versterken, hun loopbaankansen vergroten en persoonlijke groei stimuleren.

Voor werkgevers vergroot levenslang leren de mogelijkheid om hun vacatures in te vullen met gekwalificeerde werknemers. Het draagt bij aan groei en innovatie en is essentieel voor het succes en de concurrentiekracht van een bedrijf. Ook de samenleving wint bij levenslang leren. Een goed opgeleide beroepsbevolking draagt immers bij aan de welvaart en het welzijn van Vlaanderen.

Concreet staat in 2024 het volgende op de agenda:

- Het opleidingstegoed, een gepersonaliseerd overzicht van Vlaamse opleidingsincentives, dat sinds kort door burgers kan worden geraadpleegd op Mijn Burgerprofiel zal verder worden aangevuld.
- Het gemeenschappelijk initiatiefrecht binnen het Vlaams opleidingsverlof wordt voortgezet.
- Vanaf 1 januari 2024 lanceert VDAB de zogenaamde leerjobs, een kwalificerend traject voor jongeren die ongekwalificeerd de schoolbanken hebben verlaten.
- In 2024 komt er een nieuwe premie kwalificerend werkplekleren.
- Samen met het Partnerschap Levenslang Leren wordt blijvend gewerkt aan een sterke leercultuur met heel wat initiatieven en projecten.
- Onder het Europese voorzitterschap wil de minister de thematiek van levenslang leren onder de aandacht brengen en nauwgezet opvolgen. Op Vlaams initiatief wordt in februari 2024 de OESO-Skills Summit in België georganiseerd.

2.1.4. *Hefboom 4: talent van buiten Vlaanderen aantrekken*

De eerste prioriteit is en blijft om de in Vlaanderen beschikbare talenten te activeren. In tweede instantie wordt de samenwerking met de andere gewesten versterkt. Er zijn al enkele mooie voorbeelden in het Brusselse Gewest en 2024 zal in het teken staan van de uitvoering van een nieuw samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en de Waalse Regeringen om de interregionale mobiliteit van werkzoekenden te bevorderen. Zoals bekend, is er nog heel wat arbeidspotentieel in de andere gewesten dat kan worden verleid naar de vele Vlaamse vacatures.

Verder is het nodig om talent aan te trekken uit de Europese Unie, in eerste instantie uit de grensregio's, en buiten de EU. Daarbij zal er bijzondere aandacht zijn voor het vermijden van probleemsituaties zoals die de voorbije maanden en jaren aan het licht kwamen. Voor mensenhandel en uitbuiting geldt een zerotolerantiebeleid. Het versterkt personeelskader van de dienst Economische Migratie en de Vlaamse Sociale Inspectie moet ervoor zorgen dat het aantrekken van buitenlands arbeidspotentieel op een ordentelijke manier kan verlopen.

2.1.5. *Hefboom 5: de sociale economie versterken*

De minister herhaalt zijn standpunt dat de sociale economie een integraal onderdeel uitmaakt van de Vlaamse economie. Hij ziet eerder een continuüm tussen de sociale en de reguliere economie dan een breuklijn. De economische realiteit heeft beide nog dichter bij elkaar gebracht en de samenwerking is nu intensiever dan ooit, wat voor beide economieën kansen biedt.

Het collectief maatwerk wordt versterkt. De minister verwijst naar de duizend extra jobs in de sociale circulaire economie, de zogenaamde klimaatjobs.

Met het recente gestarte individueel maatwerk wordt fors ingezet op de tewerkstelling van personen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers.

Via de sociaal-circulaire hubs en de samenwerkingsverbanden tussen de sociale economie en de zorgsector wordt de rol van het sociaal ondernemerschap versterkt.

De cruciale rol van de sociale economie in het licht van de groene en digitale transitie zal onder de aandacht worden gebracht tijdens het Belgische EU-voorzitterschap.

2.2. Begrotingsopmaak 2024

2.2.1. *Kredieten beleidsdomein WSE*

De totale kredieten van het beleidsdomein WSE voor 2024 bedragen afgerond 4 miljard euro. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023 gaat het om een lichte daling met 81 miljoen euro. Die daling is het gevolg van verschuivingen, zowel in plus als in min, waarbij de budgetten op het huidige arbeidsmarktbeleid worden afgestemd.

Voor het beleidsveld Werk is de daling van 152 miljoen euro hoofdzakelijk toe te schrijven aan de impact van efficiëntiemaatregelen op de doelgroepverminderingen sociale zekerheid (-138 miljoen euro), het heroriënteren van kredieten van de Vlaamse ondersteuningspremie naar de loonpremie individueel maatwerk (-34 miljoen euro), een stijging voor de maatregel dienstencheques (+37 miljoen euro) en een voor de sectorfondsen omdat de middelen voor de convenanten al in 2023 zijn vastgelegd (-21 miljoen euro).

Het beleidsveld Sociale Economie kent een stijging van 67 miljoen euro door de maatregel individueel maatwerk (+38,7 miljoen euro) en collectief maatwerk (+16,2 miljoen euro). Van die 16,2 miljoen wordt 6 miljoen euro geïnvesteerd in het groeipad voor de klimaatjobs en dus in de sociale circulaire economie.

De kredieten voor de programma's Werk (JD), Sociale Economie (JE), Competenties (JF) en de provisies (JB) vormen de beleidskredieten van het beleidsdomein.

De beleidskredieten voor het programma Werk (JD) wegen met 3 miljard euro het zwaarst door in het totale krediet voor 2024. Het gaat om meer dan drie vierde van het totale krediet. Dat komt omdat de budgetten voor zowel de dienstencheques als het Vlaamse doelgroepenbeleid onder dit programma thuishoren.

De op een na grootste post zijn de budgetten voor het programma Sociale Economie (programma JE), met afgerond 718 miljoen euro. Het grootste deel daarvan, meer dan 80 procent, betreft de middelen voor collectief maatwerk (582 miljoen euro).

Het budget dat gaat naar competentieversterkend beleid (programma JF) bedraagt 268 miljoen euro.

2.2.2. Budgetevolutie VDAB

De minister licht kort de budgetevolutie toe van het extern verzelfstandigd agentschap VDAB. Het totale krediet bij begrotingsopmaak 2024 voor VDAB bedraagt afgerond 788 miljoen euro. Het krediet is toegenomen met ongeveer 15 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023. Deze toename van de kredieten onder de inhoudelijke structuurelementen Activering en Competenties wordt hoofdzakelijk aangedreven door de overschrijding van de spilindex, in totaal goed voor een toename van 10,7 miljoen euro, en door de bouw van de VDAB-mastercampus in Roeselare. De bouw zorgt voor een toename van 10 miljoen euro, gespreid over 2024 en 2025.

2.2.3. Meer mensen aan het werk – ISE Activering (Werk) en ISE Activering (Sociale Economie)

ISE Activering (Werk)

De minister gaat dieper in op de inhoudelijke structuurelementen. Het totale beleidskrediet voor het ISE Activering (Werk) bedraagt 1,2 miljard euro. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023 is dit beleidskrediet met 180 miljoen euro gedaald. Die daling is voornamelijk toe te schrijven aan de impact van de verdere efficiëntie maatregelen op de doelgroepverminderingen. Deze maatregelen zullen in 2024 leiden tot een geraamde mindering van 155 miljoen euro. Anderzijds wordt in 2024 17 miljoen euro extra ingezet voor de nieuwe doelgroepvermindering voor personen zonder recente duurzame werkervaring, die op 1 oktober 2023 van start is gegaan.

Daarnaast wordt van de middelen voor de Vlaamse ondersteuningspremie 36,5 miljoen euro overgezet naar de maatregel individueel maatwerk voor de financiering van de loonpremie. Van het beschikbare krediet van de transitiepremie wordt 7,2 miljoen euro aangewend voor de versterking van de recurrente financiering van de sectorconvenanten en de financiering van het groeipad klimaatjobs in het collectief maatwerk. Daartegenover staat 10 miljoen euro voor de bouw van VDAB-mastercampus in Roeselare.

ISE Activering (Sociale Economie)

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Activering (Sociale Economie) bedraagt afgerond 695 miljoen euro. Het beleidskrediet is toegenomen

met ongeveer 67 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023. Voor de verklaring van deze toename verwijst de minister naar de indexering en de start van de nieuwe maatregel maatwerk bij individuele inschakeling, waarvoor 23,4 miljoen euro extra wordt ingezet.

Voor de maatregel collectief maatwerk stijgt het budget met 32 miljoen euro, waaronder middelen voor de verhoging van het GGMMI, de gewijzigde regelgeving voor het gewaarborgd loon voor progressief tewerkgestelden na ziekte en de al vermelde klimaatjobs. De minister verwijst ook naar de stopzetting van de doelgroepvermindering voor gesco's in de maatwerkbedrijven.

2.2.4. Sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat – ISE Loopbanen

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Loopbanen bedraagt afgerond 2 miljard euro. Er is een toename van 46,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023.

De stijging is te verklaren door de toename van het beleidskrediet van de maatregel dienstencheques met 44,2 miljoen euro. Die stijging is op zich grotendeels een gevolg van de indexatie voor een bedrag 111,8 miljoen euro. De hoge indexatie wordt verklaard door het effect van twee overschrijdingen van de spilindex (november 2022 en oktober 2023). Naast deze krediettoename is er ook de vermindering van de budgetten met 50,5 miljoen euro onder meer wegens een verwachte daling van het aantal aangekochte dienstencheques.

De budgetten voor het Vlaams zorgkrediet, de loopbaanonderbrekingen en de aanmoedigingspremies kennen een toename van 2 miljoen euro. Die is het gevolg van een indexatie van 2,4 miljoen euro terwijl kleinere kredietbewegingen resulteren in een negatieve bijstelling van 0,4 miljoen euro.

2.2.5. Sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat – ISE Competenties

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Competenties stijgt tot 268 miljoen euro. Dat is 3,6 miljoen euro meer dan bij begrotingsaanpassing 2023. Deze stijging is volledig toe te schrijven aan de indexering van de VDAB-toelage met 3,1 miljoen euro en de toevoeging van 4,3 miljoen euro vanuit de provisie 'Maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid' voor de financiering van het gemeenschappelijk initiatiefrecht in het schooljaar 2023-2024 in het kader van het Vlaams opleidingsverlof.

Anderzijds werd 1,8 miljoen euro van de middelen voor mentorkortingen overgezet naar diezelfde provisie als geormerkte buffer voor de startende maatregel kwalificerend werkplekleren. Vanuit het expertisecentrum Levenslang leren werd voor 1,2 miljoen euro aan eenmalige compensaties teruggezet.

2.2.6. Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt – ISE Duurzame arbeidsmarkt (Werk) en ISE Duurzame arbeidsmarkt (Sociale Economie)

ISE Duurzame arbeidsmarkt (Werk)

Het beleidskrediet voor de twee maatregelen onder het ISE Duurzame arbeidsmarkt (Werk) bedraagt afgerond 10 miljoen euro. Dat is een daling van 22 miljoen euro tegenover de begrotingsaanpassing 2023. De vastlegging op de maatregel van de sectorconvenanten daalt met 22,8 miljoen euro in vergelijking met vorige begrotingsjaar. De huidige generatie sectorconvenanten loopt immers van 1 juli 2023 tot 30 juni 2025 en de engagementen daarvoor zijn aan het begin van hun looptijd voor het volledige bedrag aangegaan. Er wordt wel een beleidsbudget van

80.000 euro behouden op dit begrotingsartikel voor een opstartconvenant met een nieuwe sector. Van de vermindering van de 22,8 miljoen euro wordt 11 miljoen euro tijdelijk naar de provisie van het Departement WSE geheroriënteerd. De overige 11,8 miljoen euro vloeit voor een jaar terug naar de algemene middelen.

Voor de maatregel Focus op talent wordt voorzien in een beleidskrediet van 9,9 miljoen euro, een stijging van 1 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023.

Er wordt 3 miljoen euro ingezet voor de werkbaarheidscheques en een verhoging van de middelen voor de kmo-portefeuille. 1,4 miljoen euro wordt aangewend voor de interprofessionele aanpak van werkbaar werk en de maatregelen van het werkgelegenheidsakkoord. Voor de werking van de transitieprojecten voor begeleiding van werknemers wordt 1,8 miljoen euro uitgetrokken. Die werking focust op de verschillende diversiteitsvraagstukken op de werkvloer, acties rond brede loopbaanoriëntatie, opleiding en begeleiding in het kader van mogelijke transitie van werknemers en acties rond digitale inclusie en digitale vaardigheden van werkzoekenden en werknemers in transitie.

ISE Duurzame arbeidsmarkt (Sociale Economie)

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Duurzame arbeidsmarkt (Sociale Economie) bedraagt 23,2 miljoen euro en blijft nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023.

ISE Thema-overschrijdend

Onder het ISE Thema-overschrijdend bevinden zich de middelen voor de ondersteuning en versterking van het tewerkstellingsbeleid. Het betreft voornamelijk de budgetten van het Europees Sociaal Fonds en de middelen voor onderzoeksactiviteiten, waaronder de VIONA-middelen en de middelen voor het Steunpunt Werk.

Het totale beleidskrediet voor dit ISE bedraagt in 2024 36,6 miljoen euro. Dat is een stijging van 3,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing van 2023. Aan de basis daarvan ligt er een dubbele beweging. Enerzijds is er de hogere kredietnood van 4,1 miljoen euro voor de uitvoering van de oproep Inclusieve ondernemingen in het kader van het operationeel programma ESF+ 2021-2027. Anderzijds is de opname uit het begrotingsfonds van het ESF om te voldoen aan de behoefte aan Vlaamse cofinanciering 800.000 euro lager dan in 2023.

Besluit

De minister besluit dat vele handen licht werk maken. Het is duidelijk waar de uitdagingen voor de arbeidsmarkt liggen. De omslag naar het activeren van de niet-beroepsactieve Vlaming wordt de grootste uitdaging voor VDAB en partners om te komen tot een toekomstbestendig arbeidsmarktbeleid.

II. Tussenkomen van de fracties

1.1. Tussenkomen van de Open Vld-fractie

1.1.1. Economie, Wetenschap en Innovatie

Maurits Vande Reyde herinnert eraan dat deze regeerperiode vele crisissen kende. Niettemin is Vlaanderen erin geslaagd op te klimmen in de innovatieranglijst, met name naar plaats 23 van de 239 op de Regional Innovation Scoreboard. Het heeft wel nog een kloof te dichten met benchmarkregio's als Zwitserland, Scandinavië en Nederland. De context is evenwel moeilijk. Uit een recente enquête van Voka

blijkt dat er altijd meer bedrijven vrezende binnenkort een beroep te moeten doen op tijdelijke werkloosheid. De industrie krimpt en de bouw valt stil. In een rapport ontwaarde VARIO in juli 2020 zeven kernwerven om tot de topregio's van Europa te behoren, onder meer de tekorten in STEM oplossen, levenslang leren en een meer efficiënt innovatiebeleid. Het lid vraagt de minister een overzicht van de progressie op elk van deze zeven werven maar informeert ook naar de manier waarop die in kaart wordt gebracht. Het zou ook nuttig zijn dat VARIO het rapport tegen het einde van de regeerperiode updatet.

Het lid zelf ziet enkele cruciale voorwaarden, vooreerst een sterker ondernemersklimaat. Uit de analyse van VARIO blijkt immers dat alle Europese topregio's beschikken over gunstige indicatoren op het vlak van fiscaliteit, rechtszekerheid en administratieve eenvoud. In de BBT staan er daarvoor enkele maatregelen. Het is essentieel daarop te blijven inzetten. De Vlaamse en Europese industrie staan onder druk door een meervoudig kostenprobleem, met name de kosten voor lonen en energie, het algemeen omgevingsklimaat, de klimaattransitie enzovoort. Sommige experts stellen dat elke industrie vergankelijk is. Misschien zal industrie in Vlaanderen ooit niet meer op zijn plaats zijn. Vandaag is ze evenwel broodnodig, want ze is goed voor meer dan 50 procent van de export, voor hoge productiviteit en voor de helft van alle bedrijfsuitgaven aan O&O. Onlangs pleitte ondernemer Urbain Vandeurzen voor een herindustrialisatie als bron voor welvaartscreatie. Maurits Vande Reyde denkt dat moet worden vastgehouden aan de langetermijnstrategie voor een sterke industrie in Vlaanderen.

In de BBT is er sprake van de programmanota Klimaatsprong met een aanpak voor de industriële klimaat- en energietransitie. Dat is echter maar één facet. Is het niet mogelijk om een meer omvattende aanpak van het industrieel beleid, gekoppeld aan concrete acties, vorm te geven? Hoe positioneert Vlaanderen zich voor die materie tegenover de andere landen? Hoe ziet de minister de toekomst van het Industrieforum, het structureel overlegplatform over de industriële langetermijnvisie? Heeft het forum resultaten opgeleverd of is het gewoon een veredelde praatbarak?

De versoepelde Europese staatssteunregels zijn over het algemeen nadelig voor Vlaanderen. Andere lidstaten zoals Frankrijk en Duitsland hebben daarvan gebruikgemaakt om met miljoenen en miljarden te strooien, bijvoorbeeld 10 miljard euro staatssteun voor de chipfabriek Intel in Maagdenburg, 5 miljard euro voor een chipfabriek in Dresden en 1,5 miljard euro voor een nieuwe batterijfabriek in Duinkerke. Als die evolutie zich doorzet, zal dat voor een kleine exportgerichte industrie als Vlaanderen zeer nadelig zijn. In de BBT vindt ook de minister die evolutie verontrustend. Heeft Vlaanderen dat probleem al formeel aangekaart bij de Europese Commissie? Heeft het allianties gesloten met andere landen of regio's om de oude staatssteunregels te herstellen?

De minister noemt de evolutie van de productiviteitsgroei onrustwekkend. Het lid mist in de BBT een vermelding van het rapport over de lopende spending review over de productiviteitsgroei, aangekondigd voor 2024. Dat kan nochtans leerrijk zijn voor het evalueren en op gang brengen van acties, maar ook een beeld geven van welke uitgaven al dan niet bijdragen aan productiviteitsgroei. Wat is de stand van zaken van de spending review? Wanneer is het eindrapport precies klaar? Kent de minister al de bevindingen van het rapport?

Er zou een nieuwe procedure zijn voor de overheidsopdracht Ondernemerschap en innovatieversnelling. Gespreid over vier jaar gaat dat om 120 miljoen euro subsidiesteun aan diverse organisaties zoals Unizo en Voka. Het lid mist een evaluatie van het vorige contract en de besteding van de subsidies. Waarom is het contract al ingegaan terwijl de spending review nog loopt?

In de prestatiebegroting zijn de indicatoren 'aantal bedrijven in portefeuille' en 'aantal uitstaande waarborgen' belangrijk voor PMV. Die indicatoren zijn evenwel louter kwantitatief en zeggen niets over de kwaliteit, terwijl dat wezenlijk is in een prestatiebegroting. Bij PMV zou bijvoorbeeld een kleinere portefeuille ook gewoon meer kwaliteit kunnen betekenen. Hoe kijkt de minister daarnaar? Hoe wordt ingeschat of de indicatoren veelzeggend genoeg zijn? Hoe meer de begroting evolueert naar een prestatiebegroting, hoe minder er rechtstreeks uit af te lezen zal zijn. Een prestatiebegroting is nuttig maar dan moeten de indicatoren op punt staan.

De City of Thingsoproep is een goede zaak maar de resultaten ervan zouden beter moeten worden gedeeld onder lokale besturen en ondernemingen, conform het zogenaamde vuurtorenmodel. Daarover staat er weinig in de BBT. Als schepen van Diest heeft het lid de ervaring dat er wel een en ander te leren valt van anderen maar dat de stad of gemeente daartoe zelf het initiatief moet nemen. Wie middelen krijgt wordt te weinig gestimuleerd om goede praktijken te delen met anderen. Het zou goed zijn daar in de oproepen meer aandacht aan te besteden.

Na enkele evaluaties zullen de beleidsplannen AI en Cybersecurity geoptimaliseerd worden. Wat valt er te leren uit de evaluatierapporten en om welke optimalisaties gaat het precies? Dat is relevant voor de lokale besturen.

Wordt de 750 miljoen euro voor cofinanciering onder de European Chips Act opgenomen in de schuldprognose? Hoe wordt dat engagement in de begroting vertaald?

Tot slot vraagt Maurits Vande Reyde of de minister nu met de kwaliteitskamer kan garanderen dat er met het geld van de kmo-portefeuille geen fratsen meer worden uitgehaald. Dat is belangrijk voor de geloofwaardigheid van het Vlaamse economische beleid.

1.1.2. Werk en Sociale Economie

Maurits Vande Reyde gaat verder met het beleidsdomein WSE. Hij is tevreden dat, zoals overeengekomen in het regeerakkoord, de aftrap gegeven is voor de gemeenschapsdienst. Met die maatregel kunnen lokale besturen mensen die langdurig werkloos zijn niet alleen een nuttige besteding maar ook vooral een traject naar werk bieden. Tot zijn verbazing floreert het stelsel niet en is het zelfs heel onduidelijk hoeveel mensen in een dergelijk traject zitten. De formule zit onder de koepel van de GLOW-tenders, die beperkt is tot 10.100 trajecten per jaar. Hoeveel mensen zitten in het traject van de gemeenschapsdienst? Wat is de oorzaak van het beperkte succes? Wordt de maatregel voldoende gepromoot, aangeboden en opgevolgd?

Open Vld is wel tevreden met de grote nadruk op het activeren van de niet-actieven, met de klemtoon op de progressieve werkhervatting van langdurig zieken. VDAB toont de ambitie om samen met het RIZIV volgend jaar het aantal trajecten op te trekken tot 12.000. Hoe schat de minister de haalbaarheid daarvan in? Legt het vrijwillige karakter van die activering een demper op de ambities? Is het niet mogelijk om bepaalde trajecten strikter op te leggen?

De fractie van het lid is ook tevreden met de overeenkomst met de minister van Binnenlands Bestuur om leefloongerechtigden sterker te activeren en de lokale besturen en de OCMW's daarbij te steunen. Dat is voor de fractie een cruciale factor voor een hogere activiteitsgraad. Ook de verplichte inschrijving van sociale huurders kan hun zichtbaarheid vergroten. Na de inschrijving moeten VDAB en de lokale besturen wel actie ondernemen. Hoe zal de minister ervoor zorgen dat VDAB de nodige initiatieven zal nemen om leefloongerechtigden aan een job te helpen? In het pact Samen en Lokaal voor Werk is VDAB vreemd genoeg geen partner. Hoe verhoudt dit pact zich tot de inspanningen van VDAB om met zoveel mogelijk lokale

besturen samen te werken en overeenkomsten te sluiten? Hoe kan men ervoor zorgen dat leefloongerechtigden naar werk leiden een prioriteit blijft?

Open Vld is tevreden met de uitbreiding van de jobbonus tot 700 euro per jaar voor werkenden met een laag loon. De missing link is dat de jobbonus plus nog altijd niet fiscaal vrijgesteld is. Heeft de minister daarover nog contacten gehad met de federale minister van Financiën?

Een van de factoren in de inactiviteitsval is dat er voordelen worden toegekend op basis van het statuut in plaats van het inkomen. In het domein Werk komt daar verandering in maar in andere beleidsdomeinen niet. Kan de minister met de andere Vlaamse ministers overleggen opdat iedereen die switch maakt?

Duurzame loopbanen, werkbaar werk en initiatieven in de kinderopvang zijn voor Open Vld heel belangrijk.

De fractie blijft voorts kritisch voor VDAB. Dit agentschap krijgt al veel middelen en volgend jaar opnieuw 15 miljoen euro extra. Deze regeerperiode moest VDAB 420 mensen laten afvloeien. Bij elke crisis krijgt het agentschap evenwel meer personeel. Hoe zijn de afvloeiingen gerealiseerd, gezien de tijdelijke aanwervingen? Het ziekteverzuim is hoog in alle Vlaamse instellingen en bij VDAB zelfs meer dan 10 procent. Wat zal de minister daaraan doen? Als de meester het niet kan, kan dat moeilijk van de leerlingen worden verwacht.

Wat de activeringsinspanningen betreft, is de fractie van Maurits Vande Reyde nog altijd van mening dat er te weinig sollicitatieopdrachten worden gegeven. Dat vertaalt zich in te lage sanctioneringscijfers. Open Vld vraagt om na te gaan hoe er meer werkzoekenden die echt van slechte wil zijn, kunnen worden bestraft. Hoe kan de minister daar strikter op toezien?

Ook het aantal SWT'ers dat gerichte aanbiedingen en sollicitatieopdrachten krijgt, blijft bedroevend laag. Hoe denkt de minister dat in 2024 te verbeteren?

Het arbeidspotentieel van interregionale mobiliteit is groot. De minister hoopt dat het versterkte akkoord tussen VDAB, Actiris en de Forem volgend jaar al in werking kan treden. Tussen de goedkeuring en uitvoering zou meer dan een jaar kunnen liggen. Hoe komt het dat er zo veel tijd tussen ligt? Het blijft een pijnpunt dat er te weinig mensen uit Brussel en Wallonië over de taalgrens willen werken maar ook dat er geen druk is vanwege VDAB. Hoe sneller het akkoord kan worden uitgevoerd, hoe beter.

Open Vld wil van het individueel maatwerk een succes maken. Tijdens de besprekingen bleek het belang van de terugvalpositie voor wie van collectief naar individueel maatwerk doorstroomt. Hoe zal die georganiseerd worden?

1.2. Tussenkoms van de Vooruitfractie

Thijs Verbeurgt verwijst naar het recente werkbezoek van de commissie aan Den Haag. Hij was verrast door de positieve manier waarop er in Nederland naar het Vlaamse en Belgische innovatiebeleid gekeken wordt. Het is een voorbeeld in Europa, waarbij de toename van de investeringen in O&O een motor zijn voor productiviteit en ontwikkeling. De enige nuance is dat Vlaanderen dan wel 3 procent haalt en Nederland niet maar dat de overheidsinvesteringen hier lager liggen. De ambitie van 1 procent overheidsinvesteringen in O&O moet worden gehandhaafd.

Een tweede aspect dat opviel tijdens het werkbezoek was de impact van flexibilisering van de arbeidsmarkt op innovatie en productiviteit. Nederland komt terug van de flexibilisering, want niet alleen ligt de innovatie in de desbetreffende

sectoren lager maar ook de productiviteit, onder meer in de retailsector. Dat staat dan nog los van wat flexibilisering doet met de bestaanszekerheid van heel wat Nederlanders.

VDAB, een van de meest besproken agentschappen van de overheid in het parlement, de pers en de BBT, biedt een immens aantal trajecten en projecten aan. Ziet men door de bomen nog wel het bos? In de BBT mist het lid daarover concrete doelstellingen en cijfermateriaal: het aantal trajecten, intekenaars, resultaten en dergelijke meer. In de recente hoorzitting met VDAB konden de weinige aanwezige parlementsleden vaststellen dat de dienst toch wel wat stappen gezet heeft, onder meer in het beter ontsluiten van de informatie en in het versterken van het tenderbeleid. Aan de minister vraagt het lid meer details over de generieke besparing op het personeel van VDAB. Meer specifiek wil hij weten wat de besparing door de uitbesteding van de schoonmaak oplevert ten opzichte van de meerkosten in de werkingsmiddelen die dat blijkbaar tot gevolg heeft.

De minister wil bedrijven enthousiasmeren voor kinderopvang voor hun werknemers. Maar wat met de mensen die niet aan het werk kunnen omdat ze geen kinderopvang vinden? Met de voorrangmaatregelen afgesproken in recente het begrotingsakkoord zal de Vlaams Regering de drempel naar werk vergroten. De SERV vreest een averechts effect op de tewerkstelling, zeker in sectoren waar deeltijdse arbeid veel voorkomt, maar ook dat het de stap naar werk voor sommigen onmogelijk zal maken. Wie werkt moet kinderopvang vinden maar wie werk zoekt misschien nog meer, om snel in te kunnen gaan op een werkaanbod, eventueel uitzendarbeid, of om te gaan solliciteren. Ook wie werk zoekt, moet volgens het lid volledige toegang krijgen tot kinderopvang. Hoe denkt de minister dat de voorrangmaatregelen wel een positieve impact kunnen hebben op de activering van niet-werkenden?

VLAIO doet inspanningen voor het ontsluiten van bedrijventerreinen. Het lid suggereert de minister ook om na te gaan of alle bedrijventerreinen vlot bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, zeker nu De Lijn een heel aantal bushaltes schrapt.

Vooruit heeft altijd wel vragen gehad bij de efficiëntie van de doelgroepverminderingen. Ook de SERV laat er zich kritisch over uit en mist een grondige analyse. Het is begrijpelijk dat de Vlaamse Regering inefficiënte maatregelen afbouwt maar een kritische evaluatie is nodig om de middelen correct en doelgericht te heroriënteren.

Iedereen acht de dienstenchequesector essentieel en de poetshulpen krijgen in het Vlaams Parlement woorden van respect en hulde alom. Hoe de Vlaamse Regering nu de vrijgekomen 50 miljoen euro besteedt, stoot de sector en ook het lid tegen de borst. Het geld komt vrij omdat er minder cheques zijn aangevraagd dan verwacht. Het is dus geen extra budget. De werkomstandigheden van de poetshulpen zijn al uitgebreid aangeklaagd door de inspectie en in verschillende rapporten. De poetshulpen zelf schreeuwen al jaren om extra loon en betere werkomstandigheden maar één rapport van de werkgevers volstaat opdat de regering 50 miljoen euro vrijmaakt. Dat heeft de poetshulpen diep geraakt. De vakbonden en Vooruit waren voorstander om die extra middelen te koppelen aan een sociaal akkoord, hoewel 50 miljoen euro uiteraard niet volstaat voor een akkoord. De minister had het wel kunnen gebruiken om de werkgevers te dwingen tot een sociaal akkoord, dat essentieel is voor het verbeteren van de werkomstandigheden, zoals zijn voorganger minister Hilde Crevits ooit deed. Minister Jo Brouns is tegen een koppeling van de middelen aan een sociaal akkoord omdat het de besteding zou vertragen. Hij wil evenmin een groter deel aan lonen en werkomstandigheden geven.

Thijs Verbeurgt vreest dat de Vlaamse Regering zich heeft laten ringeloren. Eigenlijk is het een blanco cheque voor de werkgevers. Maar 20 tot 25 procent van de

verhoogde tegemoetkoming moet besteed worden aan de poetshulpen, eventueel via ecocheques. Minstens 75 procent is dus een rechtstreekse financiële injectie aan de dienstenchequebedrijven. Heel wat bedrijven hebben de vraag naar betere loon- en arbeidsomstandigheden aan hun laars gelapt, ook de vraag van de werknemers naar een betere omgang met poetsproducten. De minister geeft de bedrijven geld om hen drijvende te houden maar laat de poetshulpen in de steek.

In de BBT zegt de minister over het hangende ontwerp van decreet dat de Vlaamse Regering de nodige stappen zal zetten om het welzijn en de arbeidsomstandigheden van de huishoudhulpen te verbeteren. Ook dat heeft de minister echter laten uitkleden want de verplichte huisbezoeken bij aanvang van de tewerkstelling heeft hij laten vallen. Volgens het lid kiest de minister keer op keer de kant van de werkgevers. Er zijn goede werkgevers in de dienstenchequesector, maar ook cowboys. De federale inspectieverslagen hebben dat duidelijk gemaakt maar de Vlaamse Regering heeft daar te weinig actie tegen ondernomen. Maken ook werkgevers die de regels niet nageleefd hebben en soms zelfs subsidies moeten terugbetalen aan de overheid, aanspraak op die middelen? Thijs Verbeurgt verwijst specifiek naar een bedrijf dat van naam veranderde en nu in een overname zit. De huishoudhulpen verdienen niet alleen respect in woorden maar ook in daden.

1.3. Tussenkomen van de Groenfractie

1.3.1. Tussenkomen van Imade Annouri

Imade Annouri merkt op dat in de ijver om meer mensen aan het werk te krijgen, met de focus op niet-beroepsactieve Vlamingen, de aandacht soms verkeerd wordt gelegd, zoals bij de discussie over de activering van huisvrouwen. Mensen hebben misschien iets anders nodig dan gewoon activering. In Nederland worden mensen op een bepaald moment verplicht om elk werkaanbod aan te nemen, wat een averechts effect blijkt te hebben en de productiviteit noch de werk- en levenskwaliteit ten goede komt. Van overheidsmaatregelen moeten de arbeidsmarkt maar ook de mensen sterker worden. Ze mogen zeker geen extra kwetsbare profielen creëren.

De minister wil het arbeidspotentieel verder verruimen onder meer door van kinderopvang een prioriteit te maken. Hoe rijmt de minister zijn voornemen om kwetsbare profielen op zoek naar werk te helpen met de maatregel om bij de kinderopvang prioriteit te geven aan mensen die werken?

Bij de strategische doelstelling 'Meer mensen aan het werk' in de BBT heeft de minister het over de jobbonus. Blijkbaar wordt die alweer gezien als een activerende maatregel terwijl de experts maar ook de Vlaamse minister van Begroting de jobbonus bestempelen als een koopkrachtmaatregel en geen activerende. Groen staat sceptisch tegenover de jobbonus maar hoe dan ook moeten de doelstellingen duidelijk zijn.

Uit de Werkbaarheidsmonitor blijkt dat van wie zich goed voelt op het werk maar 3,5 procent op zoek gaat naar ander werk. Dat is belangrijk in deze tijden van arbeidsmarktkrapte. Werkgevers die aan de slag willen gaan met de maatregelen voor werkbaar werk missen evenwel coördinatie en samenwerking. Welke enquêtes gebeuren er bij de werknemers zelf? Wat zijn de bevindingen daarvan? Welke coördinatiemaatregelen heeft de minister genomen voor de werknemers en werkgevers?

Bij de passage over het aantrekken van talent van buiten Vlaanderen zegt de minister te willen ageren tegen uitbuiting en misbruik. Ten tijde van de Borealiszaak vroegen organisaties die zich inzetten voor slachtoffers, zoals Payoke, meer middelen omdat er meer gevallen van misbruik zijn. Ze werden van het kastje naar de muur gestuurd. Geeft het beleidsdomein Werk middelen aan de organisaties die

slachtoffers van uitbuiting op de werkvloer helpen? Of wordt dat doorgeschoven naar andere departementen?

De kritiek van de SERV op de doelgroepenkorting is niet mals. Wat is de reactie van de minister daarop? Voor het activeren van kwetsbare groepen zijn er heel wat maatregelen maar ze zijn niet allemaal even succesvol. Imade Annouri acht experimenteerruimte nodig opdat onder meer lokale organisaties van onderuit nieuwe methodes kunnen testen om mensen aan de slag te helpen. Hoe maakt de minister die ruimte voor experimenten en proeftuinen?

Iedereen is het erover eens dat poetshulpen een betere bescherming nodig hebben maar ondanks veel strijd en inspanningen om zich te organiseren, hebben ze maar een klein beetje loonopslag verworven. Begrijpt de minister dat het ongeloofwaardig is om respect voor de poetshulpen te uiten en dan 50 miljoen euro vrij te maken zonder enige garantie dat de werkomstandigheden verbeteren? Begrijpt de minister de boosheid bij vakbonden en poetshulpen? Wat is het argument om dat vrijgekomen bedrag op die manier te besteden?

1.3.2. Tussenkamst van Björn Rzoska

Björn Rzoska vindt de omgevingsanalyse in de BBT voor EWI iets te donker. De Vlaamse economie heeft de stormen relatief goed doorstaan. De groei prognoses zien er inderdaad wat minder rooskleurig uit maar ten opzichte van omliggende landen heeft de Vlaamse economie zich robuust en weerbaar getoond. De belangrijkste beleidsvraag daarover is hoe de economie zo te houden en tegelijk, zoals bij aanvang van de regeerperiode als doel naar voren werd geschoven, in het koppelton van de innovatie terecht te komen. Het laatste half jaar ging het lid op bezoek bij tal van bedrijven in de circulaire economie uit alle sectoren. Dat heeft hem positief gestemd. In vaak kleine ondernemingen ontwikkelen technisch knappe koppen een fantastisch product maar ze lopen wel vast bij het in de markt plaatsen ervan. Hij had gehoopt dat de minister in dit laatste jaar van de regeerperiode de resterende knelpunten voor de circulaire economie zou oplossen.

Het Vlaams Parlement heeft besloten dat vanaf 2024 de BBT's moeten aansluiten bij de prestatiebegroting, iets waar enkele ministers met vlag en wimpel in slagen, bijvoorbeeld de minister van Begroting. Een kritieke prestatie-indicator moet een beleidsmaker in staat stellen de impact van zijn beleid vast te stellen. Bij het hoofdstuk over de circulaire economie, vergroening en transitie staat als enige prestatie-indicator het aantal gesteunde ondernemingen, niet de impact van die steun noch waar de minister het laatste deel van deze regeerperiode heen wil. De minister zegt wel te steunen op empirische gegevens maar het parlement krijgt geen inzage in de indicatoren en kan dus niet oordelen of de juiste accenten worden gelegd.

De uitgaven voor indirecte emissiekosten (indirect carbon leakage) stijgen met ongeveer 110 miljoen euro maar nergens staat waarom ze stijgen. Nergens wordt duidelijk gemaakt dat de steun die energie-intensieve bedrijven krijgen impact heeft. Het is gemakkelijk te stellen dat men bezig is met vergroening en transitie naar hernieuwbare energie maar daarbij geen cijfers te vermelden, bijvoorbeeld over de CO₂-besparing. Björn Rzoska vraagt meer achtergrondinformatie.

De minister zegt de klimaatsprong te versnellen. Waar staat de industriële transitie richting klimaatneutraliteit vandaag en op welke punten wil de minister ze versnellen? Wat bedoelt hij precies met versnellen? Welk financieel transitie-instrument wordt voorbereid en wanneer zal dat er zijn?

Tot slot informeert het lid wanneer de aangekondigde hervorming van de ecologie-steun er zal zijn. Zal het parlement voldoende tijd krijgen om erover te debatteren? Hoe zal de minister zorgen voor voldoende tijd om de hervorming te implementeren?

1.4. Tussenkoms van de Vlaams Belangfractie

Ilse Malfroot heeft geen vragen over het onderdeel EWI maar uit wel haar waardering voor de inspanningen. De commissie heeft in Nederland kunnen vaststellen dat Vlaanderen op het vlak van O&O goed scoort. Het is nodig dat aan te houden om te komen tot de broodnodige slimme economie.

Als hefboom voor de verruiming van het arbeidspotentieel plant de minister een verplichte inschrijving van leefloongerechtigden. Volgens het Federaal Planbureau is er een harde kern van leefloongerechtigden die sinds 2015 in het systeem zit en niet geactiveerd geraakt. De echte oorzaak van de verdubbeling van het aantal leefloongerechtigden wordt door de traditionele partijen echter compleet genegeerd. De oorzaak is volgens het lid het stijgende aantal vreemdelingen. In 2022 gaf de federale overheid meer dan 1,25 miljard euro uit aan leeflonen, waarvan 40 procent naar niet-Belgen ging. Het gros van die som, 31 procent, ging bovendien naar niet-Europese burgers.

Leefloongerechtigden inschrijven bij VDAB is een eerste stap maar ze mogen daarna niet worden losgelaten. Wat is de rol van VDAB of hebben alleen de lokale besturen en dus het OCMW een taak? Hoe beoordeelt de minister de inspanningen van de gemeenten op dat vlak? De minister werkt aan een pact Samen en Lokaal voor Werk. Wat is de stand van zaken en de timing daarvan?

Over de sectorconvenanten blijft Vlaams Belang erg kritisch. De partij is allesbehalve een voorstander van de praktijkteksten. Hoeveel geld ging er deze regeerperiode al naartoe?

Geen kinderopvang vinden kan een drempel zijn om aan de slag te gaan. De minister wil partnerschappen van bedrijven ondersteunen die zelf kinderopvang willen organiseren. Lopen er al dergelijke projecten? Aan welke partnerschappen denkt de minister? Wordt er gekeken naar de steden en gemeenten voor flexibele kinderopvang voor mensen die bijvoorbeeld moeten gaan solliciteren of snel een opleiding of job kunnen aanvatten?

Voor het voorkomen en remediëren van langdurige ziekte heeft de minister goede intenties. Maar hoe gaat de Vlaamse overheid daar zelf mee aan de slag? De ziekteverzuimcijfers van de Vlaamse agentschappen zijn slecht: vijf van de vijftig entiteiten kampen met 10 procent of meer afwezigheid, tegenover een gemiddeld afwezigheidspercentage door ziekte van 6,7 procent. De koploper is de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen met 13,2 procent, gevolgd door het agentschap Facilitair Bedrijf met 11,9 procent en Opgroeien regie met 11,4 procent, het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid met 10,2 procent en VDAB met 10,1 procent. De Vlaamse Regering stelt dat ze sterk inzet op re-integratie na langdurige afwezigheid, eerst via informele re-integratietrajecten, wat die ook mogen inhouden, en zo nodig nadien via formele re-integratietrajecten. De cijfers bewijzen echter het tegendeel: maar 19 van de 50 entiteiten zijn een formeel re-integratietraject opgestart gedurende het eerste half jaar van 2023. VDAB scoort daarbij goed, gevolgd door het agentschap Facilitair Bedrijf. Hoe evalueert de minister de re-integratietrajecten van de Vlaamse overheidsagentschappen? Vindt hij die voldoende? Welke verbeterpunten ziet de minister, afgaande op zijn ervaring en de cijfers? Voor Ilse Malfroot moet de overheid ook daarover een voorbeeldfunctie opnemen.

Wat levenslang leren betreft, zijn er heel wat trajecten voor opleiding, stage, werkplekleren, duaal leren en leerjobs. De vraag is wie daar zijn weg nog in vindt door de talrijke benamingen en de verschillende organisatoren. Een grote bezorgdheid, vooral van de bedrijfswereld, is dat de verwachtingen van het onderwijs en de scholen enerzijds en die van sectoren en bedrijven anderzijds wat betreft de competenties, ambities en noden van leerlingen soms ver uit elkaar liggen. Het

Rekenhof wees eerder op de wisselende kwaliteit van de stageplekken en de stagebegeleiders (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 37-A/1). Er is ook een mismatch tussen wat op school wordt aangeleerd en wat op de stageplek wordt gedaan. Bovendien heeft het systeem van duaal leren nog te weinig aantrekkingskracht, bij scholen en werkgevers maar ook bij leerlingen. Hoe zal de minister dat in samenspraak met de minister van Onderwijs aanpakken? Werden er daarvoor al stappen gezet? Hoe zal de minister zorgen voor kwaliteitsvolle stageplekken en een betere promotie van het stelsel?

In Vlaanderen ligt de deelname aan levenslang leren laag. In 2022 nam 10,7 procent van de inwoners van het Vlaamse Gewest tussen 25 en 64 jaar deel aan een opleiding in de vier weken voorgaand aan de bevraging. Om als regio innovatief te blijven, moet Vlaanderen investeren in levenslang leren. Dat moet een scharnierstuk van het arbeidsmarktbeleid worden. Ilse Malfroot vraagt daarbij aandacht voor de werknemers die kwetsbaar zijn, een meer beperkte vooropleiding hebben genoten of niet over de attitude beschikken om goed en snel te leren. Hoe zal de minister het levenslang leren toegankelijker maken, vooral voor de kwetsbare groepen? Zal dat gebeuren via de OCMW's of via de Leerwinkels?

Het portaal van het opleidingstegoed biedt een goed overzicht voor wie een opleiding wil volgen. Is die mogelijkheid voldoende bekend? Wat met Vlamingen die minder digitaalvaardig zijn en dus hun opleidingssteun niet kunnen terugvinden? Wat was de kostprijs om het portaal te ontwikkelen en is het de investering waard geweest? Hoeveel keer werd het al geraadpleegd? Welke output beoogt de minister met dit portaal?

Met de leerjobs koestert de minister de ambitie om een nieuwe kwalificerende leerweg te vormen voor jonge ongekwalficeerde werkzoekenden die niet meer leerplichtig zijn. Wie zal die leerjobs organiseren? Lopen daar al partnerschappen voor? Hoe zal de minister deze maatregel promoten?

Bij de hefboom Talent van buiten Vlaanderen aantrekken, vindt de minister het de eerste prioriteit om talent uit eigen land te activeren. Met die focus is het lid het eens. Net daarom pleit Ilse Malfroot voor een intensere en actievere werving in het Waalse en Brusselse gewest vooraleer buitenlands talent aan te trekken. Ze wijst ook op de lage werkzaamheidsgraad van migranten en vooral migrantenvrouwen. In Vlaanderen is de kloof tussen de werkzaamheidsgraad van kinderen van migranten en die van jongeren van Belgische herkomst zeer groot, ook in een internationaal perspectief. Verder blijven kortgeschoolde nieuwkomers vaak achter op de arbeidsmarkt. In Vlaanderen is volgens het lid 41,1 procent van de mensen met een niet-EU-nationaliteit inactief. In de Europese Unie is dat maar 29 procent. Het OESO-rapport over het Vlaamse inburgeringstraject stelt dat twee jaar na het starten van een dergelijk traject amper 36 procent van de laaggeschoolde mannen en 17 procent van de laaggeschoolde vrouwen een job heeft. Na vijf jaar is dat respectievelijk 53 procent en 27 procent en dat is volgens het lid nog altijd barslecht. De trieste conclusie is dat ondanks de altijd hogere investeringen voor inburgering en integratie met de aanpak op maat – wat het lid het altijd maar meer pampere van nieuwkomers noemt – de werkzaamheidscijfers rampzalig laag blijven. Toch probeert Vlaanderen telkens een stapje verder te gaan, wat de kostprijs voor integratietrajecten en dus voor de Vlaming alleen maar de hoogte injaagt. Ilse Malfroot vraagt daarom een overzicht van de middelen die de voorbije regeerperiode gegaan zijn naar nieuwkomers om hen nog meer te ondersteunen met het optrekken van het taalniveau, de erkenning van diploma's en eerder verworven competenties, de inburgeringstrajecten enzovoort. Wordt het niet eens tijd om de juiste conclusies te trekken en om te aanvaarden dat bepaalde nieuwkomers gewoon niet willen werken?

Dat de minister de samenwerking met de andere gewesten wil versterken, kan het lid alleen maar toejuichen. Ze ziet evenwel niet in hoe iemand warm zal worden

voor een job in Vlaanderen via de website eenjobpourmoi.be. Hoe zal de minister wel de aantrekkingskracht van Vlaamse jobs verhogen? Wat is het kostenplaatje voor de ontwikkeling van die site? Wie heeft ze betaald, VDAB of Actiris? Ilse Malfroot vreest dat de samenwerkingsakkoorden opnieuw een maat voor niets zullen zijn. Voor Wallonië is mensen activeren geen prioriteit. Het wordt hoog tijd voor een regionalisering van het volledige arbeidsmarktbeleid. Terwijl de Vlaming smeekt om een activerend beleid, voelt de PS de hete adem van de communisten in de nek en weigert ze om activerende maatregelen te nemen.

De minister wil ook talent aantrekken uit de Europese Unie, in eerste instantie uit de grensregio's en dat via lopende samenwerkingen met onder meer Frankrijk en Nederland. Hij wil dat voorzichtig doen en binnen een strak gecontroleerd kader. Met een nultolerantiebeleid wil hij ervoor zorgen dat de spelregels van de arbeids-, migratie- en socialezekerheidswetgeving strikt worden nageleefd. Het personeelskader van de dienst Economische Migratie en de Vlaamse Sociale Inspectie zal daartoe worden versterkt. Wat bedoelt de minister met een strak gecontroleerd kader en een nultolerantiebeleid? Ilse Malfroot herinnert de minister aan zijn antwoord op een schriftelijke vraag waaruit blijkt dat de Vlaamse Regering dit jaar al 13.330 toelatingen tot arbeid afleverde aan mensen zonder een EU-nationaliteit (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 835, aan minister Jo Brouns). Onder hen waren er 2645 Oekraïners, 2042 Turken, 1937 Indiërs en 665 Marokkanen. In 2022 verleende de Vlaamse Regering 15.028 toelatingen aan niet-EU-buitenlanders. Dat is bijna een verdubbeling tegenover 2021 toen er 8024 toelatingen werden uitgedeeld. Op de vraag hoeveel buitenlanders hier effectief aan het werk zijn, antwoordt het kabinet dat het er geen cijfers over heeft. VDAB blijkt immers niet te beschikken over de gegevens over de tewerkstelling van de buitenlandse werknemers, over loongegevens noch over werkloosheidsgegevens en gegevens over de dynamiek in loopbaantransities. Volgens het lid blijft het met andere woorden raden naar waar de buitenlandse werkkrachten tewerkgesteld zijn en vooral of ze na het afleveren van hun toelating wel aan het werk blijven. Dit gebrek aan controle in combinatie met het toenemende aantal toelatingen zet volgens Ilse Malfroot de poort wagenwijd open voor misbruik. De minister wil nog meer buitenlandse werknemers aantrekken om de krapte op te lossen maar heeft geen idee waar ze werken, hoe lang ze werken en of ze werkloos worden.

VDAB gaat volgens het lid ook erg ver in de zoektocht naar buitenlandse werkkrachten, bijvoorbeeld door aanwezig te zijn op buitenlandse beurzen. Over de kostprijs van die buitenlandse beurzen kan VDAB dan weer niet rapporteren omdat het agentschap er geen aparte gegevens over bijhoudt. Rekening houdend met de normale kostprijs van een beurs (huur stand, inzet personeel en marketing) loopt het kostenplaatje volgens Ilse Malfroot hoog op. Vindt de minister dat werkelijk een goed beleid: een blanco cheque zonder controle? Kan de minister dat blijven verantwoorden en gelooft hij echt dat buitenlandse migratie de oplossing is?

Wat de sociale economie betreft, wil de minister mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt ondersteunen. Dat is zeker nodig maar geeft de Vlaamse overheid zelf wel het goede voorbeeld? Stelt de Vlaamse overheid voldoende mensen met een arbeidsbeperking aan het werk? Ilse Malfroot vraagt cijfers daarover. Welke quota hanteert de minister en vindt hij quota's noodzakelijk?

1.5. Tussenkomen van de N-VA-fractie

1.5.1. Tussenkomen van Rita Moors

Rita Moors toont zich bezorgd over Limburg. N-VA is bekommerd over de getroffen werknemers en hun gezinnen, onder meer van de bedrijven Sappi en Bose. Limburg heeft al vaker bewezen niet bij de pakken te blijven zitten. Naast VDAB speelde de Limburgse Reconversie maatschappij bij de sluitingen van de mijnen en Fordsite een belangrijke rol in de welvaart en economische groei. Met SALKturbo

heeft Limburg een eigen relance-instrument om een versnelling hoger te schakelen. De samenwerkingsovereenkomst met de LRM loopt in mei 2024 af. In 2023 werd de samenwerkingsovereenkomst geëvalueerd. Hoe werd deze evaluatie aangepakt? Wat zijn de aandachtspunten en de verbeterpunten? Hoe zullen die worden meegenomen in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst? Wat is het plan van aanpak en de timing van de nieuwe overeenkomst? Hoe zal de overeenkomst inspelen op de ontwikkelingen van de afgelopen maanden met sluitingen van ondernemingen en verlies van arbeidsplaatsen?

Limburg wordt door Europa als transitieregio bestempeld. Daardoor kan de provincie een beroep doen op specifieke Europese middelen. In het kader van de ESF-prioriteiten zijn arbeidsmarktprojecten mogelijk. Limburg kan bovendien genieten van een hogere Europese cofinanciering, namelijk 60 procent in plaats van de 40 procent voor de rest van Vlaanderen. Het EFRO-programma 2021–2027 is belangrijk voor het versterken van de regionale ontwikkeling, onder meer in Limburg. In september 2023 was er daarvoor een eerste oproep. Hoeveel indieners zijn er? Welke zijn de projecten, welke partners hebben ingediend en voor welke regio? Er wordt een hoog vastleggingsritme nagestreefd en er zijn bijkomende oproepen in februari en september 2024. Hoe worden indieners die geen project binnenhalen begeleid voor deelname aan een volgende ronde? Is de krappe timing haalbaar?

In de BBT voor 2023 stond dat VLAIO een overzicht zou maken van de ideeën rond incubatoren, innovatiehubs, demoplants en dergelijke om een betere afstemming te hebben tussen projectideeën. Wat zijn de resultaten van deze oefening?

Vlaanderen maakt voor de cofinanciering van het EFRO-programma hetzelfde bedrag vrij als in 2024, met name 18,3 miljoen euro. Is dat bedrag realistisch, gezien het aantal oproepen?

De Limburgse industrieterreinen huisvesten ongeveer 4500 bedrijven, goed voor twee vijfde van de arbeidsplaatsen in Limburg. Vlaanderen investeert mee om de industrieterreinen op te waarderen. Hoeveel verouderde bedrijventerreinen en brownfields werden getransformeerd in 2023? Hoe zal VLAIO onderzoeken of een meer proactieve benadering mogelijk is? Hoe kunnen ondernemingen beter betrokken worden? Hoe kunnen leegstaande bedrijventerreinen beter geïnventariseerd worden? Heeft Vlaanderen daar een duidelijk beeld van? Hoe kan nauwer worden samengewerkt met de lokale besturen? Wat is het plan van aanpak voor de uitwerking van een decretaal kader voor de oprichting van bedrijveninvesteringszones? Hoe zal het lerend netwerk voor de transformatie-uitdaging van bedrijventerreinen en werklocaties scherp worden gesteld? Hoe zal dat in de praktijk worden aangepakt? Hoe zal VLAIO een samenwerking opzetten met de CIB voor een online matchingsplatform voor vraag en aanbod van werklocaties? Hoe worden de tools zoals LocusFocus daarbij betrokken? Hoe worden de lokale besturen betrokken?

De Europese Commissie keurde in augustus 2022 de nieuwe regionale steunkaart 2022–2027 goed. Volgens Rita Moors creëert dat voor grote ondernemingen mogelijkheden voor strategische transformatiesteun of om personeel aan te werven. In de steunzone rond Genk is loonkostvermindering mogelijk. In die afgebakende zones kunnen bedrijven gedurende twee jaar voor extra gecreëerde jobs een vrijstelling van 25 procent op de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing krijgen. Welke impact zal de hervorming van strategische transformatiesteun hebben voor de Limburgse bedrijven?

1.5.2. Tussenkost van Elke Sleurs

Elke Sleurs verwijst naar een van de hoogtepunten van volgend jaar op het vlak van O&O, met name Flanders Technology and Innovation. Onderzoek is vaak specialistisch en complex. Toch blijft het belangrijk oog te hebben voor de burger.

Hoe zal het FRIS-platform verder worden aangevuld met ontbrekende onderzoek-data van Vlaamse onderzoeksinstituten? Wie vindt de weg naar het platform? Wordt het effectief gebruikt? De Flemish Open Science Board zal worden geëvalueerd. Hoe zal dat worden aangepakt? Werkgroepen werkten aan een architectuurplan voor het opensciencebeleid. De implementatie loopt en zou tegen eind 2023 afgerond zijn. Wat is de stand van zaken en wat betekent dat concreet? Hoe verbetert dat het opensciencebeleid in Vlaanderen?

De evaluaties van het FWO en de BOF werden uitgebreid besproken in de commissie. Wat is de timing voor de aanpassing van de samenwerkingsovereenkomsten? Welke veranderingen zullen worden doorgevoerd? Er zijn budgetverhogingen gepland voor het FWO en de BOF. Waarvoor zullen deze extra middelen worden ingezet? Het lid vraagt een overzicht van de middelen voor het FWO overeenkomstig de opdracht.

Voor de zorg is er het speerpuntcluster MEDVIA, een samenwerking van bedrijven, ziekenhuizen, universiteiten en kennisinstellingen. Het stimuleert de transformatie en de ontwikkeling van gepersonaliseerde geneeskunde. Hoe zal deze speerpuntcluster uitgroeien tot het meest performante health-tech-ecosysteem in Europa? Hoe wordt samengewerkt met Flanders' Care? Wat is de stand van zaken van Flanders' Care? Welke initiatieven zijn gepland voor 2024?

We Are is een digitale kluis waar de burger het beheer van de eigen data in handen heeft. Hoe verhoudt dit project zich tot athumi van het Vlaams Datanutsbedrijf? Hoe wordt er samengewerkt? Welke raakvlakken zijn er?

Het initiatief RegMed XB werd geëvalueerd en er werd een roadmap opgesteld voor de verdere implementatie in Vlaanderen in de periode 2024-2028. Een convenant moet de afspraken vastleggen tussen RegMed Flanders en de Vlaamse overheid. Werd dit convenant afgewerkt? Wat is de timing?

Met een impulsprogramma worden middelen geïnvesteerd in onderzoek en innovatie die bijdragen aan een kwaliteitsvolle zorgeconomie en aansluiten bij de biomedische en klinische onderzoeksprogramma's van het FWO. Wat is de doelstelling van dit impulsprogramma?

Ruimtevaart is volgens Elke Sleurs een belangrijke tak, met diverse toepassingen in het alledaagse leven zoals in de mobiliteit, landbouw en aardobservatie. Het is belangrijk dat Vlaanderen blijft investeren en maximaal inzet op het binnenhalen van Europese middelen. Vlaanderen moet assertief zijn en streven naar een eerlijke verdeling van de middelen voor de Vlaamse ondernemingen. Alleen op die manier is de toekomst van de baanbrekende innovatie verzekerd. In 2024 moeten de eerste resultaten zichtbaar zijn van het impulsprogramma Ruimtevaarteconomie. Dit programma zal grondig worden geëvalueerd met het oog op een eventuele voortzetting. Hoe zal de minister de evaluatie aanpakken en wie zal ze uitvoeren? Welke resultaten zijn er vandaag? Wat is de concrete return voor de Vlaamse ruimtevaartindustrie? Is die return de afgelopen jaren toegenomen? Het lid denkt dat dat een blijvend aandachtspunt moet zijn.

In de tabellen zijn er in het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie tal van verschuivingen en verminderingen merkbaar voor de Frank De Winnemandaat. Hoeveel middelen worden er in totaal voor ingezet? Wat is de reden van de verschuivingen?

1.5.3. Tussenkoms van Andries Gryffroy

Ook *Andries Gryffroy* vindt dat Vlaanderen de opeenvolgende crisissen goed doorstaan heeft, onder meer dankzij het kordate optreden van de administratie en de

Vlaamse Regering. Als de economie evenwel niet snel op een gestructureerde manier aantrekt, dus met een lage inflatie, lage intresten enzovoort, zullen er problemen komen. Bouwbedrijven hebben nu nog voldoende werk maar zien volgend jaar minder rooskleurig tegemoet. Dat is voornamelijk het gevolg van de hoge intrestvoeten en de hoge inflatie die de loonkosten doet stijgen. Dat werknemers meer verdienen is geen probleem. Wel dat de inflatie ook een invloed heeft op de brutoloonkosten en dus op het deel dat naar de overheid en niet naar de werknemer gaat.

Vlaanderen is de crisissen te lijf gegaan met de middelen die het heeft, dus subsidies. Het zou gezonder zijn om in te grijpen via de fiscaliteit maar daar is de federale overheid bevoegd voor. Subsidies aan spin-offs die doorgroeien is volgens het lid wel een geëigend gebruik van subsidies. Hij illustreert dat met het voorbeeld van BIO-INX, een bedrijf gespecialiseerd in biologische inkt waarmee met een 3D-printer lichaamsdelen kunnen worden geprint. Dat bedrijf verzamelt nu extra geld om een minihart naar de ruimte te sturen om de veroudering ervan te bestuderen. Dat zijn niet echt subsidies maar wel investeringen in innovatie. Vlaanderen moet het niet hebben van fysieke grondstoffen maar wel van zijn hersenmassa.

Andries Gryffroy informeert naar de resultaten van de evaluatie van de hervormde kmo-portefeuille. Hoever staat het met de impactanalyse ervan? Flanders DC zal volgens de BBT meer marktgericht gaan werken om eigen inkomsten te genereren. Hoe ver staat het daarmee?

Het digitaal loket [e-loketondernemers.be](https://www.vlaio.be) wordt door VLAIO beheerd en met Digitaal Vlaanderen uitgewerkt. Het laat ondernemers toe om overheidsdossiers via een centraal portaal te beheren. Is het de bedoeling dat ondernemingen alle contacten met de overheden via dit portaal kunnen laten verlopen? Hoe wordt ervoor samengewerkt met de lokale besturen?

Andries Gryffroy wil VLAIO alvast een pluim geven voor zijn omslag van papier naar digitaal. Hij hoort van bedrijven alleen maar positieve commentaar over de afhandeling van dossiers.

Naar aanleiding van de Oekraïne-crisis werd een economische taskforce opgericht met ondernemersorganisaties, sectoren, VLAIO en FIT. Bestaat die taskforce nog? Wat is de huidige doelstelling en werkwijze ervan?

Een tweede focus van het lid is O&O en innovatie. Vlaanderen behoort tot de top van Europa maar mag zich niet in slaap laten wiegen. Zo moet het bepalen wat er zal gebeuren met de speerpuntclusters als de periode van tien jaar afloopt waarin Europa steun toestaat. Wat is het plan van aanpak?

Imec heeft een belangrijke rol in de uitvoering van de European Chips Act. De Vlaamse Regering houdt 750 miljoen euro beschikbaar om mee te investeren. De modaliteiten van deze investering worden in het najaar 2023 uitgewerkt. Wat is de stand van zaken? Wanneer is het zeker dat de investering zal gebeuren? Dat is nodig om te verhinderen dat andere landen, zoals Nederland en Frankrijk, die markt van imec overnemen.

De minister heeft altijd gestreefd naar een brug tussen fundamenteel en toegepast onderzoek. Hoe staat het met de ontwikkeling van een structureel kader voor mis-siegedreven innovatie?

De meeste innovatie gebeurt door grote spelers, zowel in hun eigen corebusiness als in digitalisering, AI en cybersecurity. Biedt Vlaanderen voldoende steun aan de kmo's daarvoor, daarom niet zozeer financieel dan wel met beleidsmaatregelen?

Wat slimme steden, digitalisering en infrastructuur betreft, komt er een nieuwe databank City of Things. De N-VA-fractie vroeg eerder om stroomlijning in de projecten te brengen en een omvattende visie te bepalen. Het vuurtorenmodel, waarbij clusters van steden bepaalde topics uitwerken, vergt ook een volgende stap, namelijk de ervaringen in een lerend netwerk uitwisselen.

Hoe zal de minister ervoor zorgen dat ondernemingen niet alleen koploper zijn maar ook blijven uitblinken in duurzaamheid. Ook Andries Gryffroy informeert naar de verschillende maatregelen van de Klimaatsprong.

De minister werkt aan een nieuw BVR Ecologie dat de huidige besluiten voor de Ecologiepremie+, Strategische Ecologiesteun en Green vervangt. Op welke manier zal het regelgevend kader 'wendbaar en gericht' worden? Wat is de timing voor het nieuwe BVR? Als het er pas in 2024 komt, vreest het lid dat het gezien de verkiezingen op de lange baan zal worden geschoven.

De regio's krijgen elk een topic in het EU-voorzitterschap, Vlaanderen industrie, technologie en innovatie met de focus op circulaire economie. Het lid vraagt dat het Vlaams Parlement echte inspraak krijgt. Hij hoopt op een echt debat, met echte resultaten. Europa vertoont immers meer en meer de neiging om te luisteren naar de regionale niveaus. Vlaanderen is sterk in circulaire economie en dat wordt erkend in Europa. Volgens Andries Gryffroy moet het daarvan gebruikmaken om een stempel te drukken en concrete aanbevelingen te formuleren die dan hopelijk in latere Europese regels terugkomen.

1.5.4. Tussenkoms van Axel Ronse

Axel Ronse informeert of de verruiming van het proefproject voor langdurig zieken die minder dan een jaar ziek zijn er zal komen. Het samenwerkingsakkoord staat of valt immers met de toeleiding van langdurig zieken.

Voor het lid moeten de sociale partners uit de raad van bestuur van VDAB worden gegooid. De communistische vakbond, zoals het lid het ABVV noemt, heeft zelfs geprotesteerd omdat er jobs voorgesteld worden aan mensen in SWT. Het lid vermoedt dat de maatregel wordt geboycot. Hoe zullen de SWT'ers beter geactiveerd worden?

Er komen datakoppelingen om mensen die langdurig niet beroepsactief waren maar geen twee jaar ingeschreven zijn bij VDAB, recht te geven op de doelgroepkorting. Hoe zal dat in de praktijk worden geregeld?

Vanaf eind 2023 zal VDAB zelf de wijk-werkcheques verstrekken omdat er geen private uitgiftemaatschappij werd gevonden. Wat is de impact daarvan?

VDAB integreert nog zelden de individuele beroepsopleiding in de afsprakenbladen van werkzoekenden. Er zal worden gewerkt aan een bijsturing om het instrument IBO opnieuw aantrekkelijk te maken. Wat is de stand van zaken?

Het VIONA-netwerk organiseert een onderzoek om de activering van leefloongerechtigden in kaart te brengen en het systeem van de progressieve werkhervatting in andere uitkeringsstelsels te verkennen. Hoever staat het met dat onderzoek?

Voorts informeert het lid hoe de gebruikers van dienstencheques correcter zullen worden geïnformeerd over de wettelijke verplichtingen voor welzijn op het werk.

Axel Ronse kijkt uit naar de vergadering over de onderzoeksopdracht van Deloitte over de rol en de hertekening van VDAB. Wanneer wordt het eindrapport opgeleverd?

Kan er deze regeerperiode nog iets mee gebeuren of wordt dat een blauwdruk voor de volgende regering?

Het doel is dat wie onvoldoende zelfredzaam is, binnen de drie weken door VDAB wordt gecontacteerd met een aanbod op maat. Lukt dat al?

In 2021 trokken medewerkers van VDAB aan de alarmbel onder meer over de hoge burn-outcijfers in de organisatie. Is er al perspectief op beterschap?

Het lid verwijst naar een onderzoek waaruit blijkt dat het activeren van leefloongerechtigden lukt maar traag verloopt. Voor sporen 2 en 3 van de conceptnota van de Vlaamse Regering 'Flankerende activeringsaanpak voor de verplichte inschrijving van de leefloongerechtigden' moet een samenwerkingsakkoord worden gesloten met de federale overheid. Hoe lopen deze onderhandelingen?

Axel Ronse vraagt meer informatie over hoe de lokale besturen en VDAB worden uitgedaagd om kleinschalige projecten op te zetten om de niet-gekende beroepsinactieven te bereiken. VDAB zou in 2023 nagaan in welke gemeenten het opportuun is om contactpunten te organiseren voor fysieke dienstverlening. Wat is de stand van zaken?

In de BBT voor 2024 staan geen plannen voor een nieuwe werkgelegenheidsconferentie. Zal er een worden georganiseerd? Wat is de stand van zaken van de, volgens het lid communistische, interfederale werkgelegenheidsconferenties die worden georganiseerd door de federale minister van Werk? Op welke manier wordt Vlaanderen daarbij verder vernederd of beter betrokken?

Het lid informeert tot slot hoe de opzegperiode meer activerend kan worden ingezet? Moet er daarvoor een akkoord worden gesloten met de federale overheid?

1.5.5. Tussenkoms van Maaïke De Vreese

Maaïke De Vreese wijst erop dat steden en gemeenten het moeilijk hebben om de handelskernen en het winkelaanbod leefbaar en bruisend te houden. Om dat te keren, is Vlaanderen in de vorige regeerperiode gestart met een e-commercecampagne 'Het Internet. Ook Uw Zaak'. Wat waren de belangrijkste bevindingen van de evaluatie? Hoe zullen die worden meegenomen in het beleid?

Daarnaast zal de e-scan worden geactualiseerd met het oog op thema's zoals cybersecurity en duurzaamheid. Hoe zal dat worden aangepakt en met wie zal daarvoor worden samengewerkt? Wat wordt bedoeld met de collectieve leer- en ondersteuningstrajecten door de Kernmeesters? Wat is de link met de Profploeg en de verweefcoaches? Wordt er geen dubbel werk geleverd?

De minister werkt aan een initiatief om de indexatie van handelshuur te koppelen aan de energiescore van een handelspand. Hoe wordt de sector daarbij betrokken? Hoe wordt rekening gehouden met het SERV-advies? Welke timing wordt vooropgesteld? Krijgt de minister de maatregel deze regeerperiode nog rond?

Arbeidsmigratie is niet nieuw en blijft zeker in een vergrijzende arbeidsmarkt actueel. Het is belangrijk daar omzichtig mee om te springen, dat bewijzen het Bo-realis-dossier en de problemen met de Turkse visa. Bij arbeidsmigratie krijgen mensen een verblijf van beperkte duur, voor een periode van een jaar. Er wordt wel gecontroleerd of die mensen aan het werk zijn tijdens die periode. Als dat niet het geval is, wordt hun verblijf niet verlengd. De DVZ, bevoegd voor de verlenging van het verblijf van de arbeidsmigrant, heeft daar dus wel degelijk een zicht op. Daar moet streng op worden toegezien.

Op 1 maart 2022 ging het hertekende inburgeringsbeleid van start. In het Vlaamse regeerakkoord is er terecht voor gekozen dat beleid te richten op personen die hier verblijven en erkend zijn als vluchteling en niet op asielzoekers. Er is heel wat nodig om de mensen die erkend zijn aan het werk te helpen. De proeftuinen werden in 2023 geëvalueerd. Wat zijn de resultaten van de evaluatie en hoe worden die meegenomen in de samenwerking tussen VDAB het Agentschap Integratie en Inburgering en agentschappen zoals Atlas en Amal? Hoe kan het proefproject, met naast VDAB en AgII, de OCMW's als partner verder worden uitgebreid?

De minister wil voorts de samenwerking tussen VDAB en Fedasil versterken om de competenties van asielzoekers te valideren en de toegang tot de arbeidsmarkt te vergroten. Als VDAB al zoveel werk heeft om de mensen met een migratieachtergrond die hier langdurig kunnen verblijven aan het werk te zetten en als het regeerakkoord ook kiest voor die groep, moeten de middelen volgens Maaike De Vreese ook prioritair naar die doelgroep gaan. Asielzoekers tewerkstellen is volgens het lid een stokpaardje van staatssecretaris Nicole de Moor maar de federale prioriteit moet zijn om de asielprocedures korter te maken. Waarom geld inzetten om competenties te versterken van een groep waarvan 57 procent het land zal moeten verlaten?

De Vlaamse Regering keurde recent de conceptnota over het 'Turboplan beter inburgeren en sneller aan het werk' goed. Dat bevat volgens het lid de juiste focus. Ondertussen wordt werk gemaakt van de uitrol van de conceptnota. Wat is het plan van aanpak en de timing voor de acties?

Maaike De Vreese verwacht dat de grondige OESO-evaluatie van het huidig kader voor economische migratie interessante inzichten zal opleveren. Wie heeft daartoe het initiatief genomen? Gedurende achttien maanden zullen tijdens rapporteringsmomenten beleidsaanbevelingen worden geformuleerd. Hoe volgt Vlaanderen dit OESO-onderzoek op en wat zijn de tussentijdse rapporteringsmomenten? Ook het beleid in Wallonië vormt het onderwerp van een OESO-studie. Wordt daarnaast ook het federale beleid onderzocht? Het lid herinnert in dit verband nog aan de lopende audit van het Rekenhof.

Voor de bedrijven waren het uitdagende jaren tijdens de corona- en Oekraïne-crisis maar ook de brexit had gevolgen. VLAIO heeft de bedrijven zo goed mogelijk ondersteund, met heel wat positieve reacties tot gevolg. Maaike De Vreese dankt VLAIO voor het sterke werk. Ze vraagt welke bedragen er werden toegekend aan Vlaamse ondernemingen in functie van de brexit. Worden alle de beschikbare middelen van het Brexit Adjustment Reserve besteed? Komt er een vervolg daarop? Binnenkort is er een slotevent. Hoe worden vragen van ondernemingen geïnventariseerd? Zijn er nu nog ondersteuningsvragen en hoe gaat VLAIO daarmee om?

1.5.6. Tussenkoms van Alessia Claes

Alessia Claes ziet dat er in de BBT voor WSE ingezoomd wordt op de toekomstige arbeidsmarktuitdagingen. Ze heeft er altijd op aangedrongen de leercultuur in Vlaanderen te versterken. In vergelijking met de Scandinavische landen hinkt Vlaanderen achterop. Een inhaalbeweging is noodzakelijk maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Als werknemers en werkzoekenden de impact en de urgentie onvoldoende inzien, is het moeilijk om hen te motiveren. Toch is het nodig te blijven nadenken over mogelijkheden en strategieën om mensen meer weerbaar te maken voor transitie tijdens de loopbaan. Het lid heeft grote verwachtingen bij het Partnerschap Levenslang Leren en de vele initiatieven uit de conceptnota van de Vlaamse Regering 'De Lerende Samenleving'. Er is nog veel nodig om de ambitie van het grootse opleidingsoffensief waar te maken.

In het eerste kwartaal van 2024 zal de overheidsopdracht Leergoesting worden gegund. Daarbij wordt eveneens een evaluatiestudie opgestart. Wat is de doelstelling van deze evaluatiestudie? Wat zijn de verwachtingen en de doelstellingen van de overheidsopdracht Leergoesting?

Hoe worden de mogelijkheden voor de voortzetting van de uitgifte van de opleidingscheques onderzocht? Hoe zal de regelgeving eventueel worden aangepast? Leidt het gemeenschappelijk initiatiefrecht tot een verhoogde interesse in het Vlaams opleidingsverlof? Hoe wordt het experiment geëvalueerd?

Na de lancering van het opleidingstegoed via MijnBurgerprofiel wordt er werk gemaakt van een verdere harmonisering van de opleidingsincentives. In het voorjaar 2024 zal daarover een conceptnota worden opgemaakt. Wat zijn de krachtlijnen van deze conceptnota? Hoe wordt er afgestemd met de initiatieven van de federale overheid?

VDAB werkt aan een verfijning van het loopbaanplatform, met voorbereidende stappen naar de leer- en loopbaanrekening. Hoe pakt VDAB dat aan? Op welke manier wordt samengewerkt met de federale overheid?

In functie van het Belgische EU-voorzitterschap zal een conferentie over levenslang leren georganiseerd worden samen met de minister van Onderwijs en het Departement Onderwijs en Vorming. Wat is de doelstelling van deze conferentie? Wie zal erbij betrokken worden? Daarnaast komt er in februari 2024 een OESO Skills Summit. Daarvoor wordt er samengewerkt met de andere gemeenschappen en gewesten. Wie neemt de organisatie op zich?

Naast het stimuleren van voorlopers moet de overheid ook oog hebben voor wie niet mee is met de digitalisering. VDAB blijft inzetten op de uitbreiding van het digitale opleidingsaanbod en biedt ondersteuning aan wie niet beschikt over de nodige digitale vaardigheden. Hoe peilt VDAB naar de digitale vaardigheden van de werkzoekenden? Hoe zal het agentschap de betrokkenen ondersteunen om de digitale vaardigheden aan te scherpen en de digitale toepassingen te leren gebruiken?

De Digibanken zijn een belangrijk instrument om de digitale kloof aan te pakken. Vandaag zijn er 54 Digibanken in meer dan 200 gemeenten. De subsidieperiode loopt af in 2024 en er komt een verlenging tot 2026. Worden alle bestaande projecten verlengd? Welke communicatie-initiatieven worden daarvoor genomen?

Loopbaanbegeleiding is een uitstekend instrument om de loopbaan in eigen handen te nemen en in vraag te stellen. Hoe worden de maatregelen verder uitgewerkt om de kwaliteit van de dienstverlening van loopbaanbegeleiding te versterken? Tot februari 2024 loopt er een proefproject waarbij ook niet-beroepsactieven een beroep kunnen doen op loopbaanbegeleiding. Hoe zal dat worden geëvalueerd en wat zijn de volgende stappen?

Leren gebeurt op veel verschillende manieren. Ook de werkvloer is een goede leer-school. Hoewel er voor duaal leren extra inspanningen nodig zijn, gelooft N-VA sterk in deze unieke combinatie van leren en werken. De leerjobs gaan van start vanaf 1 januari 2024. Hoe wordt er daarover gecommuniceerd? Hoe wordt het verwerven van competenties gekoppeld aan een EVC-assessment? In welke mate verschillen de leerjobs van IBO en duaal leren?

Op 1 juli 2023 werd eindelijk, na heel lang denkwerk, het individueel maatwerk gelanceerd. Hoe is de opstart verlopen? Vinden ondernemingen de weg naar het individueel maatwerk? Hoeveel trajecten lopen er en hoeveel zijn er gepland in 2024? De lokale diensteneconomie werd ingekanteld in het individueel maatwerk, maar van bij de aanvang werd de mogelijkheid voor een klaverbladfinanciering

bevestigd. Daarvoor worden middelen overgedragen naar het beleidsdomein Welzijn. Waarom werd deze beslissing genomen?

Een belangrijke doelstelling van de sociale economie blijft de doorstroom naar de reguliere economie, hoewel dat niet eenvoudig is. De enclavewerking en het individueel maatwerk zijn nuttige instrumenten om de kloof met de reguliere economie te verkleinen. Welke administratief-technische aanpassingen werden doorgevoerd na de evaluatie van de doorstroomtrajecten door het HIVA? Hoe zal de inhoudelijke optimalisatie worden doorgevoerd? Waarom wordt de financiering van het Departement WSE naar VDAB overgezet?

VDAB beschouwt de gevangenissen als plekken waar mensen werkervaring kunnen opdoen en competenties kunnen verwerven. Daarom wil VDAB samen met het gevangeniswezen, het Agentschap voor Justitie en Handhaving en het onderwijs meer inzetten op werk en opleiding binnen de gevangenismuren. Hoe zal VDAB de capaciteit van de werking in de gevangenissen uitbreiden in 2024? Europa WSE lanceert in 2024 een nieuw subsidiekader voor de globale partnerschapswerking voor het thema detentie. Wanneer zal dat precies zijn? Worden de twee huidige oproepen, die in september 2023 werden gelanceerd, daarin geïntegreerd?

De STEM-agenda 2030 zet verder in op een hogere instroom in STEM-opleidingen en -loopbanen en op het versterken van STEM-competenties in de samenleving. Hoe wordt de STEM-agenda 2030 geëvalueerd? Hoe worden de initiatieven beter op elkaar afgestemd en hoe wordt versnippering tegengegaan? Welke specifieke initiatieven worden er in 2024 genomen? Welke initiatieven zal VLAIO nemen om de ondernemingen te sensibiliseren en te stimuleren om hun schouders te zetten onder de ambities van de STEM-agenda? Hoe wordt VDAB betrokken bij het verhogen van de uitstroom uit de STEM-opleidingen?

De competentiecheck, een breed toegankelijke digitale tool, werd begin 2023 gelanceerd. Alessia Claes vraagt hoe vaak deze tool wordt gebruikt. Welke campagnes en initiatieven worden genomen om de competentiecheck ruimer bekend te maken?

1.6. Tussenkomen van de cd&v-fractie

1.6.1. Tussenkomen van Stijn De Roo

Stijn De Roo leest dat het onderzoeksluik van het Vlaams beleidsplan AI werd geëvalueerd en bijgestuurd. Dat er 1,25 miljoen euro komt voor de versterking van het AI-onderzoek, met inzet op excellentie en samenwerking is een goede zaak. Welke stappen wil de minister zetten voor de bredere digitalisering van kmo's, zodat ook zij de vruchten kunnen plukken van de productiviteitsgroei ten gevolge van AI?

Ook het onderzoeksprogramma van het Vlaams beleidsplan Cybersecurity werd geëvalueerd. In de BBT staat dat de beleidsplannen geoptimaliseerd worden op basis van de evaluatie. Over welke optimalisaties gaat het voor dit plan?

De minister stelt terecht dat innovatief ondernemerschap en de waardering daarvoor diep moet doordringen in de samenleving. FTI zal daar een belangrijke kans toe bieden. Een onderdeel van FTI zijn de technologiefestivals, die ook belangrijke kansen bieden voor wetenschapscommunicatie, toch als er breed uitgenodigd wordt. Hoe zal de minister ook niet-technologiespecialisten aantrekken? Hoe zal de wetenschapscommunicatie daar precies vorm krijgen?

Voor het monitoren van onderzoek en ontwikkeling en innovatie kan Vlaanderen beroep doen op het onderzoekscentrum ECOOM. Dat ontwikkelt onder meer de

innovatie-indicatoren waarmee de Vlaamse overheid haar beleid monitort en de impact ervan verhoogt. Eind 2023 wordt er met ECOOM een nieuw convenant afgesloten voor de periode 2024-2028. De jaarlijkse toelage wordt met 440.000 euro verhoogd. Hoe zal de jaarlijkse toelage worden aangewend?

In een context van toenemende en ook oneerlijke concurrentie op wereldvlak, moet Europa werken aan een gestroomlijnd industriebeleid en de strategische afhankelijkheden van de EU verminderen. Het bewaken van een gelijk speelveld impliceert ook omzichtig omspringen met staatssteun. Tegelijk moet de competitiviteit aangedreven worden en moet er ingezet worden op de groene en digitale transitie. Het Vlaamse voorzitterschap van de Raad Industrie in de eerste helft van 2024 biedt volgens de minister een grote kans om te wegen op het industriebeleid. Hoe wil de minister dat doen? Een concrete impact hebben moet overigens de doelstelling zijn en niet palaveren in praatbarakken. In die zin wordt het voorzitterschap ook voorbereid door deze commissie.

Voor de werkingsperiode 2023-2027 wordt er met het strategische onderzoekscentrum Flanders Make een nieuw convenant gesloten, onder andere voor de transitie naar Industrie 4.0 en 5.0, waarin onder meer de samenwerking tussen mensen en robots aan bod komt. Flanders Make moet de internationale concurrentiepositie van de Vlaamse maakindustrie versterken. In het nieuwe convenant worden er inhoudelijke klemtonen gelegd. Belangrijke onderzoektopics zijn onder andere de cyber-fysieke systemen, circulariteit, duurzaamheid en afstemming tussen mens en machine. Om dat waar te maken, krijgt het onderzoekscentrum een jaarlijkse extra bijdrage van 4 miljoen euro. In het najaar van 2023 zouden er ook enkele meerjarige projecten ten belope van 8 miljoen euro worden opgestart. Over welke projecten gaat het?

Volgens de BBT voor WSE wordt het collectieve maatwerk versterkt. Er worden duizend vte's extra geactiveerd in de sociale economie, de zogenaamde klimaatjobs. Wat is het langetermijnperspectief voor die jobs? In de conceptnota voor nieuwe regelgeving over arbeidsmatige activiteiten (AMA) van de cd&v-fractie staat de suggestie van een intensievere samenwerking tussen AMA-aanbieders en andere partners over sectoren en regio's heen (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1840/1). Hoe zal de minister nog meer samenwerking stimuleren?

1.6.2. Tussenkomen van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne merkt op dat het de laatste bespreking is van de BBT voor WSE in deze regeerperiode. Hij herinnert aan de doelstellingen van de Vlaamse Regering. Een eerste doel was het verhogen van de werkzaamheidsgraad en dat lukt. Een tweede doel was het bereik van VDAB gevoelig verhogen en verbreden. Voor het eerst zijn er daardoor meer niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden – leefloongerechtigden, inburgeraars, langdurig zieken enzovoort – dan uitkeringsgerechtigde werkzoekenden bij VDAB ingeschreven. Dat heeft een fundamentele heroriëntering en andere strategie van VDAB en partners genoodzaakt. Ook de verbreding lijkt te lukken.

De contactstrategie ten aanzien van werkzoekenden is vernieuwd maar ook voor werkgevers wordt er een nieuwe contactstrategie aangekondigd. Het lid vraagt daar toelichting bij. In de begroting zijn er geen aparte middelen voor ingeschreven maar natuurlijk is er daar een budget voor nodig. Met welke middelen en mensen worden die contactstrategieën gerealiseerd?

Met een veertigtal lokale besturen is er nog geen samenwerkingsovereenkomst. Waarom blijven die achter? Zijn het kleine besturen of hebben ze geen interesse? Hoe kunnen ze alsnog worden aangezet tot het sluiten van een overeenkomst? De zichtbaarheid van de samenwerking op lokaal niveau zou verhoogd worden door de

informatie niet te beperken tot rapporten op Arvastat of een andere website, maar telkens een nota over het lokale arbeidsmarktbeleid te bezorgen aan het gemeentebestuur of het schepencollege. Is dat ondertussen een standaardgebruik?

Over het activeren van SWT'ers werden al vragen gesteld door andere commissieleden. Het lid informeert voorts naar de resultaten en voorstellen van de rondetafels over 60-plussers. De huidige doelgroepkorting wordt verlaten en meer geënt op het systeem voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Hoe krijgen de 55- en 60-plussers daar een plaats in?

Robrecht Bothuyne is tevreden dat er voor IBO, nog altijd het meest succesvolle instroominstrument, een grondige hervorming wordt aangekondigd, onder andere wat de financiering en de verloning betreft. Het Vlaams Parlement heeft met de conceptnota over IBO en de hoorzitting daarover de knelpunten al aangeduid (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1514/1-3) en VDAB ging daarmee aan de slag. Het lid vraagt meer details over de aangekondigde hervorming en hoe de minister van IBO opnieuw een succesformule denkt te maken.

PMV is een succesvol bedrijf en heeft al bewezen heel wat aan te kunnen. De komende maanden worden uitdagende tijden voor de industrie. Kan en zal PMV een versterkt aanbod geven aan industriële bedrijven om hen door deze moeilijke periode te loodsen of eventueel nieuwe investeringen te faciliteren?

Tot slot wil Robrecht Bothuyne weten hoe het staat met de verkoop van de participatie in de Gimv en de implicaties daarvan op de begroting.

III. Antwoorden van minister Jo Brouns en replieken

1. Antwoorden beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie

1.1. Wetenschap en Innovatie

Inspanningen O&O

Minister *Jo Brouns* wil eerst de commissieleden danken voor het vermelden van de positieve evaluatie die men in Nederland maakt van het Vlaamse innovatiebeleid, zoals de commissie heeft vastgesteld tijdens een werkbezoek aan Den Haag. Het is goed dat deze positieve appreciatie eens duidelijk wordt geuit, ook door de leden van de oppositie.

Een belangrijke kanttekening bij de opmerkingen van Thijs Verbeurgt daarover is dat de overheidsuitgaven voor O&O als percentage van het bbp wel degelijk hoger liggen in Vlaanderen dan in Nederland. Volgens de cijfers in de meest recente *EWI-Speurgids* gaat het over 0,84 procent van het bbp voor Vlaanderen en 0,66 procent voor Nederland.

VARIO-advies nr. 14

De minister antwoordt op de vragen van Maurits Vande Reyde over het *VARIO-advies nr. 14 'Naar de top van de kennis- en innovatieregio's in 2030'*. Het klopt dat *VARIO* in dit advies van juli 2020 in totaal negen aanbevelingen heeft geformuleerd en daarnaast ook een pakket indicatoren voorstelde. Het gaat dan onder andere over aanbevelingen over het stimuleren van STEM, het aanmoedigen van snelle groeiers, levenslang leren, innovatieve export en de impact van O&O-investeringen.

Dit advies werd door de voorganger van de minister en haar collega's in de Vlaamse Regering niet opgevat als een aantal op te starten werven maar eerder als een

kompas voor verder beleid. Belangrijke aspecten van de aanbevelingen waren immers al geïntegreerd in het EWI-beleid en werden ook al beleidsdomeinoverstijgend verankerd in het regeerakkoord en toegepast in het relanceplan.

Dat het gevoerde beleid effectief is, mag ook blijken uit de cijfers uit het Regional Innovation Scoreboard die de minister presenteerde. Vlaanderen is een innovatie-leider in de EU en heeft zijn positie tussen de regio's meting na meting verbeterd, van positie 40 naar 23. Binnen de rangorde van de EU-landen staat het al langer in de top vijf. Er is echter geen reden tot zelfgenoegzaamheid. Voor bepaalde subindicatoren van de RIS is de score nog niet goed. De minister verwijst naar de productinnovatie bij kmo's en de indicatoren voor levenslang leren en voor intellectuele eigendom.

Wat betreft de productinnovatie in kmo's is er wel een gestage vooruitgang en werden met de O&O-haikbaarheidsstudies en de innovatieve starterssteun bij VLAIO belangrijke stappen gezet naar een betere toegang tot O&O-steun voor kleine bedrijven. Voor intellectuele eigendom werd een vervolgadvis gevraagd aan VARIO. VLAIO neemt nu de uitvoering van dat advies ter harte.

FRIS

De minister antwoordt op vragen van Elke Sleurs over het FRIS-platform. Om de Vlaamse onderzoekscentra aan te sluiten op het platform voor onderzoeksdata FRIS wordt in zoveel mogelijk overeenkomsten en convenanten de verplichting opgenomen om informatie aan FRIS aan te leveren. Ook in het Vlaamse beleid rond Open Science wordt het gebruik van FRIS verder gestimuleerd. Onderzoekscentra zien zelf meer en meer het nut van FRIS in omdat het een efficiënte manier is om data en informatie centraal te rapporteren, bijvoorbeeld aan Europa. Dat draagt bij aan de doelstelling om voor die instellingen administratieve vereenvoudigingen te realiseren.

Jaar na jaar stijgt het aantal bezoekers en gebruikers van het FRIS-portaal. Een aantal bedrijven maakt gebruik van de webservices om de FRIS-gegevens op te halen en te gebruiken in nieuwe toepassingen. Ook andere organisaties die analyses willen doen op de gegevens van FRIS, zoals bijvoorbeeld de OESO, komen bij het Departement EWI terecht met hun vraag naar data.

Open Science

Een volgende vraag van Elke Sleurs ging over de aanpak van de evaluatie van de Flemish Open Science Board. De evaluatie van het beleid betreffende Open Science gaat volgens de minister ruimer dan alleen de FOSB. De evaluatie houdt rekening met de strategische doelstellingen, de KPI's, de Europese en internationale ontwikkelingen voor Open Science en de gerealiseerde impact. Begin 2024 wordt de inhoud van de evaluatie in detail opgesteld door de evaluatiecel van het Departement EWI en toegelicht aan de betrokken stakeholders en de FOSB. De evaluatie wordt georganiseerd in de tweede helft van 2024.

Het Architectuurplan treedt op als kapstok voor de ontwikkeling van de infrastructuur voor Research Data Management. Het plan schuift de beschrijving van metadata en data-archivering als de meest prangende domeinen voor de instellingen naar voren. Via de ingediende bestedingsplannen van de instellingen is het plan al in uitvoering. De instellingen moeten hierover eind december 2023 aan het Departement EWI rapporteren. Op basis van die rapportering zal er een nieuwe landschapstekening uitgevoerd worden.

FWO

Elke Sleurs informeerde vervolgens naar de timing van de aanpassing van het samenwerkingsakkoord met het FWO. Welke veranderingen worden doorgevoerd? Waarvoor zullen de extra middelen voor het FWO en de BOF worden ingezet?

De minister antwoordt dat de samenwerkingsovereenkomst met het FWO momenteel wordt onderhandeld. De bedoeling is om begin 2024 met een nieuw ontwerp van samenwerkingsovereenkomst naar de Vlaamse Regering te stappen. Voor de aanpassingen wordt er vooral gekeken naar de resultaten van de evaluatie, die al uitvoerig in de commissie werden besproken.

Voor de inzet van de extra middelen in 2024 bij het FWO wordt er vooral gekeken naar een verhoging van de slaagkansen van de fundamentele onderzoeksprojecten, de projecten van strategisch basisonderzoek en de ondersteuning van Europese partnerschappen.

Voor de BOF worden de extra middelen die bij begrotingsaanpassing in 2023 werden gegeven vanaf 2024 recurrent gemaakt. Dat is dus een grote opstap. Gezien de opzet van de BOF, met name aan de universiteiten de mogelijkheid bieden een eigen onderzoeksbeleid uit te bouwen en fundamenteel onderzoek aan de universiteiten te ondersteunen, zal iedere universiteit deze extra middelen autonoom, dus volgens het eigen beleid en de eigen behoeften, kunnen inzetten.

Speerpuntcluster MEDVIA en Flanders Care

Door de ontwikkeling van roadmaps rond industriële thema's zal de Vlaamse healthtechindustrie zich versterken in Europa. Er zal meer worden samengewerkt tussen kennisinstellingen en bedrijven waardoor vraag en aanbod beter op elkaar worden afgestemd.

De link met Flanders Care ligt in het stimuleren van de toepassing van technologische ontwikkelingen in reële omstandigheden bij de zorgactoren. Hiervoor werd in het kader van het VLAIO-contract Ondernemerschap en innovatieversnelling een specifieke opdracht toegekend om technologie en zorgactoren met elkaar te verbinden.

We Are

Elke Sleurs informeerde naar het project We Are en de raakvlakken met het Vlaams Datanutsbedrijf athumi. De minister antwoordt dat in 2022 een concrete samenwerking werd opgezet tussen het consortium We Are en athumi. De Vlaamse Regering bepaalde daarin dat We Are een beroep doet op de Solid-infrastructuur die door athumi ter beschikking wordt gesteld gedurende de huidige looptijd van het project. De samenwerking tussen de partners van We Are en athumi verloopt vlot en er kon alvast een proof of concept tot een succesvol einde worden gebracht.

Zowel de partners van We Are als athumi willen verder bouwen op de huidige samenwerking. Het doel is te komen tot één Solid-datakluis voor gezondheid, waarbij het partnerschap We Are gebruik maakt van de kluizen aangeboden op het Solid-platform van athumi. VITO en athumi ondertekenden alvast een principeakkoord voor strategische samenwerking. Samen met de partners en de stakeholders zal dat akkoord in de nabije toekomst verder vorm worden gegeven. Dat is een dossier dat mogelijks ook aan bod komt in de FTI-onderneming die als besloten vennootschap wordt opgericht.

RegMed XB

Elke Sleurs informeerde naar de timing van het convenant met RegMed XB. De minister antwoordt dat RegMed XB een visie en meerjarenwerkprogramma

opgesteld voor de periode 2024-2028. Het meerjarenplan zal nog in 2023 ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

Impulsprogramma Zorg

Het impulsprogramma Zorg overkoepelt de onderzoeks- en innovatieactiviteiten rond zorg en gezondheid bij het FWO, VLAIO en MEDVIA. De doelstelling is afstemming te realiseren zodat kennis sneller leidt tot concrete innovaties.

Ruimtevaart

Elke Sleurs informeerde naar de middelen, de resultaten en de evaluatie van het impulsprogramma Ruimtevaart. Het plan van aanpak voor de tussentijdse evaluatie van het impulsprogramma is opgesteld en er zal een overheidsopdracht in de markt gezet worden in december 2023. De eerste projecten werden afgerond en tonen alvast veelbelovende resultaten. Drie starters in de ruimtevaartindustrie hebben de kans gekregen om hun product en businesscase op punt te zetten voor verdere investeringen.

De verschuivingen van middelen in het programma zijn het gevolg van een vertraging bij het opmaken van projectvoorstellen door de indienende consortia. Ze zullen in 2024 kunnen worden ingediend. Vanuit ESA ligt de return in lijn met de vorige jaren. Voor Vlaanderen blijft die schommelen rond de 50 procent.

Missiegedreven innovatie

Andries Gryffroy informeerde naar de stand van zaken van het structureel kader voor missiegedreven innovatie. De minister antwoordt dat verschillende initiatieven in het Vlaamse innovatiebeleid al missiegedreven zijn. Hij verwijst naar het Moonshotprogramma om de basisindustrie te ondersteunen om de klimaattransitie te maken, het clusterbeleid en naar de werking van Flanders Make en het VIB. Ook de thematische oproepen via het FWO, zoals over het thema duurzame landbouw en voeding, zijn missiegericht. VLAIO implementeerde daarnaast een label om de impact van de O&O-projecten van bedrijven op maatschappelijke uitdagingen duidelijk te maken.

Het Departement EWI werkt mee aan Europese activiteiten om kennis op te doen voor het toekomstige beleid. Zo neemt het deel aan een Mutual Learning Exercise over missiegedreven O&I-beleid georganiseerd door de Europese Commissie en aan een project in het kader van Horizon Europe over Transnational Cooperation on the Mission Approach. Op basis daarvan zal in het kader van het Vlaams beleidsplan AI een burgerdoorlichting gebeuren van de zogenaamde usecases. Dat is een experiment om na te gaan hoe missiegeoriënteerde principes in de praktijk in een bestaand thematisch programma kunnen ingepast worden.

Vanzelfsprekend blijven ook de bottom-upkanalen voor O&O bewaard, aldus de minister.

1.2. Economie

Industriebeleid

Maurits Vande Reyde pleitte voor een langetermijnstrategie voor een sterke industrie. De Klimaat sprong is volgens het lid maar een onderdeel van wat nodig is. Zoals Stijn De Roo correct opmerkte, werd dat ook al als prioriteit meegegeven in de presentatie. Er wordt momenteel gewerkt aan een verdiepende visie van de Vlaamse Regering die op lange termijn als leidraad kan gelden. De minister gaat

ook in gesprek met de sociale partners en met de federaties in het Industrieforum. In het voorjaar van 2024 wordt een Industrietop gepland.

Het is belangrijk dat de industrie volledig wordt ingeschakeld in de dubbele transitie (digitalisering en verduurzaming). De industrie zal zelf de transitie moeten doorgaan maar dat creëert tegelijkertijd opportuniteiten om voor technologische oplossingen te zorgen. Meer inzetten op innovatie, resoluut kiezen voor een beperkt aantal strategische prioriteiten en zorgen voor een aantrekkelijk ondernemings- en investeringsklimaat zal leiden tot het versterken van de concurrentiekracht. De Vlaamse industrie moet voorloper worden in het ontwikkelen van innovaties die de dubbele transitie realiseren en tegelijk een antwoord bieden op de strategische afhankelijkheden waarmee ze wordt geconfronteerd.

Binnen de EWI-bevoegdheden worden deze transities ondersteund door het inzetten op innovatie, zoals in de beleidsagenda's AI en Cybersecurity, het clusterbeleid en het Moonshotprogramma. De VLAIO-subsidies stimuleren ook investeringen in vergroening en decarbonisatie.

Wat internationale benchmarking betreft, is het duidelijk dat de Vlaamse bedrijven op het vlak van digitalisering een zeer goede positie bekleden in de EU. Naar vergroening toe boekt de Vlaamse economie op vele indicatoren gestaag vooruitgang maar er is vaak nog een achterstand ten opzichte van Europese partners.

Volgens de minister moet deze weg verder worden bewandeld. Daarom wordt het steunkader voor ecologische investeringen geactualiseerd en worden plannen zoals de waterstofstrategie, de transitie Vlaanderen Circulair en de Klimaatprong uitgerold. Het is voor de minister ook essentieel dat dit beleid op Europees niveau kan afgestemd worden, ook in het belang van de interne markt.

Essentieel voor het industriebeleid, en dus van de visie die wordt uitgewerkt, is natuurlijk het Europese beleid rond staatssteun.

Europese staatssteunregels

De dreigende Europese subsidiewedloop staat zeer duidelijk op de radar van de minister. Bij elke bevraging van de Europese Commissie heeft Vlaanderen een kritisch standpunt ingenomen bij versoepelingen en verlengingen van het (tijdelijke) staatssteunkader.

Onlangs ondertekenden het federale niveau en de drie gewesten gezamenlijk een non-paper van Finland, medeondertekend door onder andere Nederland en Denemarken, die gericht was aan Europees commissaris Didier Reynders en gekant was tegen een verlenging van de crisiselementen in het TCTF. Bij het Brusselse Gewest is er nog wat aarzeling omdat men daar mogelijk nog een initiatief rond energie wil nemen maar in het algemeen zit men intra-Belgisch op dezelfde lijn.

Het debat over de staatsteunkaders wordt voor de minister ook een prioriteit in het kader van het EU-voorzitterschap. Daar wil hij die boodschap duidelijk laten horen. Volgens de toerbeurtregeling zit Vlaanderen, en dus de minister, de raadsformatie Industrie voor. Dat biedt een kans om te wegen op de Europese agenda. Er wordt een informele Raad Industrie en Interne Markt georganiseerd waar de toekomst van het Europees industriebeleid aan bod zal komen.

Daarnaast zullen raadsconclusies worden onderhandeld met de andere lidstaten. Die zullen aanbevelingen bevatten voor de volgende Europese Commissie betreffende het toekomstig Europees industriebeleid.

Spending review – productiviteit

Volgens de timing voor de uitvoering van de spending review over de impact van de beleidsinstrumenten op de productiviteitsgroei worden de resultaten opgeleverd op het einde van deze regeerperiode. De minister merkt daarbij op dat de scope veel breder is dan alleen de EWI-instrumenten en dat een horizontale benadering wordt beoogd. Het betreft dus input voor mogelijke hervormingen die kunnen worden meegenomen in de opmaak van een nieuw regeerakkoord.

Contract Ondernemerschap

Maurits Vande Reyde verwees verder naar het contract Ondernemerschap. De minister verduidelijkt dat het om een overheidsopdracht gaat en dus niet om een subsidie. Het eerste contract Ondernemerschap en het lopende contract Ondernemerschap en innovatieversnelling werden geëvalueerd volgens dezelfde methodiek als die waarmee de strategische onderzoekscentra, PMV en andere organisaties worden geëvalueerd. Bij de vernieuwing van de visie werd rekening gehouden met de evaluatie. Een beslissing voor de gunning is voorzien in de periode maart-april 2024. Een vernieuwing is noodzakelijk om de continuïteit van de dienstverlening vanaf 1 juli 2024 te verzekeren. De nota met evaluatie en visie voor het contract Ondernemerschap zal aan het Vlaams Parlement worden bezorgd.

De minister verduidelijkt verder dat het bedrag van 120 miljoen voor vier jaar een maximaal bedrag is. Het gaat telkens om contracten van een jaar die na een jaarlijkse positieve beoordeling drie keer kunnen worden verlengd. Hierdoor kan ook de volgende Vlaamse Regering haar visie inbrengen in de dienstverlening. De resultaten van de spending review over productiviteit kunnen worden meegenomen in een aanpassing van de dienstverlening. Ofwel kan, in het ergste geval, de dienstverlening worden stopgezet.

City of Things

De minister antwoordt op vragen van Maurits Vande Reyde en Andries Gryffroy over City of Things. Op 1 december 2023 wordt een intervisie georganiseerd waarop alle projecten sinds 2018 worden uitgenodigd. De bedoeling is dat er getuigenissen gebracht worden van projecten in verschillende fases, dat er enkele mooie resultaten in de kijker worden gezet en dat in kleinere groepen ervaringen worden uitgewisseld. In de voormiddag wordt uit elk oproepjaar een project gepresenteerd door de projectleider en expliciet stilgestaan bij de belangrijkste lessen. In de namiddag wordt in kleinere groepen van gedachte gewisseld over een aantal uitdagingen die door de projecten zelf aangebracht zijn via een bevraging die door VLAIO werd georganiseerd. De resultaten van deze bevraging worden ook gepresenteerd en besproken.

Ook op andere manieren worden de kruisbestuiving en kennisdeling verzekerd. Er worden al linken gelegd tussen de projecten tijdens de ideeënfase: projecten rond gelijkaardige thema's of met een vergelijkbare doelstelling worden aangemoedigd om de krachten te bundelen. Als ze gegund zijn, krijgen de projecten voorwaarden opgelegd. Wanneer deze inhoudelijk nauw bij elkaar aansluiten, worden ze verplicht in elkaars stuurgroep of klankbordgroep te zetelen.

De intervisies stimuleren ook de onderlinge kennisdeling en betrekken projecten bij regionale en internationale opportuniteiten zoals de Trefdag of de Smart City World Expo in Barcelona. Daarvoor werd ook een uitwisseling met het Nederlandse ecosysteem opgezet. Verder neemt de VVSG met steun van VLAIO ook een rol op bij de kennisdeling via haar praktijkenbank.

imec – European Chips Act

Vervolgens waren er vragen van Maurits Vande Reyde en Andries Gryffroy over de Europese pilootlijn bij imec in het kader van de European Chips Act. Op 30 november 2023 lanceert de Europese Commissie officieel de eerste oproep voor pilootlijnen. De voorziene middelen voor imec zullen daarin opgenomen zijn. Zoals al vermeld, zal de Vlaamse Regering a rato van 50 procent cofinancieren voor een maximumbedrag van 750 miljoen euro.

Deze middelen zullen worden gekwalificeerd als ESR-8-middelen, dat wil zeggen middelen zonder een ESR-matige impact op het begrotingssaldo. De participatie zal aangehouden worden door het Departement Financiën en Begroting. De herverdeling van die middelen vanuit het provisieartikel bij VLAIO op de begroting van 2023 naar het geruiterde artikel bij Financiën en Begroting wordt eerdaags geaigendeerd op de Vlaamse Regering. Dankzij de ruitering bij Financiën en Begroting kunnen de middelen in 2024 worden vastgelegd.

kmo-portefeuille

Dezelfde commissieleden stelden ook een vraag over de kmo-portefeuille. De minister verwijst naar zijn antwoord op een vraag om uitleg over de hervorming van de kmo-portefeuille die op 29 juni 2023 werd behandeld (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 3022). Zoals in het antwoord toegelicht, is de kwaliteitskamer complementair aan en versterkend voor de bestaande handhavingsinstrumenten zoals de registratie van dienstverleners, de fraudedetectie en de lijst van uitgesloten diensten. De kwaliteitskamer zal vanuit haar inhoudelijke achtergrond adviezen geven ter versterking of verbetering van de andere handhavingsinstrumenten, in het bijzonder de lijst van uitgesloten diensten en de registratie van opleidingen voor beroepsspecifieke competenties.

Misbruiken op het terrein zijn nooit helemaal uit te sluiten maar ze worden actief opgespoord.

Het is volgens de minister nog te vroeg om een echte inhoudelijke evaluatie te maken van de bijsturing van de kmo-portefeuille. Dat er door de invoering van thema's nu een beter inhoudelijk zicht is op wat er kan worden gesubsidieerd, vindt hij alvast positief.

Naar aanleiding van de Dag van de Ondernemer vroeg UNIZO recent naar de invoering van een innovatievoucher voor kmo's. Deze vraag vindt de minister opmerkelijk omdat de gevraagde ondersteuning vandaag al bestaat als onderdeel van de kmo-portefeuille. Alle onderzoeksinstellingen, zoals de hogescholen, universiteiten en onderzoekscentra, zijn immers automatisch geregistreerd als dienstverleners van de kmo-portefeuille. Hierdoor kunnen kmo's nu al via de kmo-portefeuille gesteund worden bij het inkopen van een technologisch of innovatief advies bij de Vlaamse kenniscentra. Dat is dus al mogelijk maar blijkbaar kan het nog meer bekend worden gemaakt.

De externe impactanalyse wordt afgerond tegen het einde van 2023 en kan dus begin 2024 worden besproken in de commissie.

Ontsluiting bedrijventerreinen

De minister antwoordt op een vraag van Thijs Verbeurgt dat zijn administratie niet beschikt over gegevens over de toegankelijkheid van bedrijventerreinen via het openbaar vervoer. Er zijn bij VLAIO ook geen concrete plannen voor 2024 om te laten analyseren in hoeverre de bedrijventerreinen een hoge knooppuntwaarde hebben op het vlak van openbaar vervoer. Op zich lijkt het de minister een

interessant idee om dat beter in kaart te brengen. Het is wel een beleidsdomein-overschrijdend onderwerp. Ook de werkgevers die actief zijn op de bedrijventerreinen in kwestie kunnen daaraan bijdragen. Het kan interessant zijn om hier in de toekomst breder over na te denken. De minister gaat ervan uit dat de vraag ook wordt gesteld aan de Vlaamse minister van Mobiliteit.

Circulaire economie

Björn Rzoska stelde vragen over de circulaire economie. De minister antwoordt dat VLAIO met een breed arsenaal van instrumenten inzet op het ondersteunen van de omslag naar een circulaire economie. Dat arsenaal gaat van de klassieke innovatiesteun, de steun voor innovatieve starters, de kmo-groeisubsidie en de ondersteuning via het contract Ondernemerschap tot specifieke instrumenten zoals de Living Labs Circulaire Economie, die inzetten op het aanpakken van systemische knelpunten.

Via deze brede aanpak en via het Team Bedrijfstrajecten wordt zowel ingezet op de individuele begeleiding en ondersteuning van bedrijven als op het aanpakken van een aantal meer algemene knelpunten. Specifiek wat opschaling betreft, wordt er voor sterke projecten actief doorverwezen naar financieringsinstrumenten zoals die van PMV.

Prestatiebegroting

Wat de prestatiebegroting betreft, heeft de minister onthouden dat Björn Rzoska de aangereikte prestatie-indicatoren voor EWI onvoldoende vindt. De minister waardeert het altijd dat er beleidsaanbevelingen komen vanuit het parlement. Prestatie-indicatoren zijn belangrijk om na te gaan of er goede maatregelen werden genomen en waar nodig het beleid bij te sturen. Er is natuurlijk wel een keurslijf maar de minister staat open voor alle goede voorstellen.

De doelstellingen van het beleid voor verduurzaming van de economie worden uitgebreid besproken in het deel Transversale strategische doelstellingen van de BBT, met name onder punt 5 Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie en punt 6 Duurzaam groeien via een kennisgedreven circulaire economie.

Wat de prestatie-indicatoren in de BBT betreft, heeft de administratie zich gehouden aan de richtlijnen van het Departement Financiën en Begroting voor de praktische invulling ervan. De vraag was om minimaal voor één inhoudelijk structuurelement in een indicator of prestatie-informatie te voorzien. Er werd voor gekozen om dat in de BBT voor 2024 al voor alle relevante ISE's te doen. Er is ook rekening gehouden met de vereisten die gesteld worden voor de indicatoren, bijvoorbeeld geen overvloed aan informatie en beperking tot de invloedssfeer van de Vlaamse overheid. Het is uiteraard een stapsgewijs proces dat volgens de minister de komende jaren nog verder kan worden verbeterd en uitgebreid.

Voor de maatregelen in de EWI-begroting werd er in eerste instantie voor gekozen om te focussen op outputindicatoren om zoveel mogelijk aan de richtlijnen te voldoen en een zo kort mogelijke tijd te hebben tussen de uitgaven en de indicator.

Op niveau van de individuele instrumenten worden wel indicatoren bijgehouden over de mate waarin de instrumenten bijdragen aan bepaalde doelstellingen. Voor ecologiesteun wordt bijvoorbeeld jaarlijks gerapporteerd in de context van het VEKP. De methodologie wordt in de toekomst nog verder verfijnd, maar de minister kan wel al de cijfers voor 2022 geven:

- De Ecologiepremie+ droeg op basis van de in 2022 positief besliste dossiers voor vergroening, waarbij het hoofdzakelijk om duurzame warmte ging, bij aan een CO₂-eq-emissiereductie van 9,53 kton per jaar (scope I).

- De strategische ecologiesteun droeg op basis van de in 2022 positief besliste dossiers die voldoen aan de definitie van vergroening bij aan een CO₂-eq-emissiereductie van 4,16 kton per jaar (scope I).

Op die manier werd dankzij de ecologiesteun van VLAIO in 2022 een totale CO₂-equivalentemissiereductie van 13,69 kton per jaar gerealiseerd (scope I). De CO₂-emissiereducties van de ecologiesteunmaatregelen zullen voor 2023 beduidend hoger liggen dan voor 2022 omdat er onder impuls van het programma voor vergroening van energiedragers bijkomende steun is voor de Ecologiepremie+ binnen het thema Warmte en omdat sinds begin 2023 het nieuwe steuninstrument GREEN werd gelanceerd.

Voor de ecologiesteun zou men naast de CO₂-besparing ook nog kunnen kijken naar bijkomende indicatoren zoals het aantal uitgespaarde zwembaden water, de energie-efficiëntie, de vermindering van de uitstoot van F-gassen en de vermeden stikstofuitstoot.

De minister gaat ook even in op een opmerking van Maurits Vande Reyde over PMV. De kwaliteit van de dossiers bij PMV is onmogelijk in één prestatie-indicator te vatten. De beoordeling vraagt een meer kwalitatieve en dus diepere en uitgebreidere evaluatie. De prestatie-indicator is per definitie kwantitatief. In het jaarverslag van PMV worden meer details gegeven en wordt de maatschappelijke meerwaarde besproken. Het aantal bedrijven in portefeuille en het aantal waarborgen wordt elk kwartaal opgevolgd en is gemakkelijk te linken met het begrote budget.

De minister besluit dat hoe meer men richting effect en impact wil opschuiven, hoe moeilijker het is om dat aan de begroting toe te wijzen. De economie is een open systeem en daarin spelen vele andere factoren een rol die moeilijk te filteren zijn. Verder is er tijd nodig om de impact van een maatregel te vatten op het terrein en objectief te meten. Daarmee wil de minister alleen aangeven dat er bepaalde restricties zijn aan het werken met indicatoren in het beleidsdomein EWI en dat men zich daarvan bewust moet zijn. Maar hij staat uiteraard open voor suggesties voor de indicatoren.

De minister is bereid om schriftelijk aanvullende informatie te verstrekken over de impact en de doelmatigheid van het gevoerde beleid. Er is heel wat beleidsinformatie beschikbaar in onder andere de Speurgids, het indicatorenboek en andere studies van ECOOM of in de individuele periodieke evaluaties van de instellingen en instrumenten. Hij denkt te mogen stellen dat EWI het beleidsdomein is met de meest doorgedreven evaluatiecultuur in de Vlaamse overheid.

Maar het is normaal dat nog verder wordt gezocht naar hoe uit die veelheid aan informatie de meest relevante prestatie-informatie kan worden geselecteerd voor de BBT. Dat moet dan gebeuren binnen de richtsnoeren van het Departement FB en tegelijk moet worden vermeden dat de BBT wordt volgepropt met prestatie-informatie. De BBT blijft eerst en vooral een beleids- en begrotingsdocument en geen meetinstrument of jaarverslag.

Compensatie indirecte emissiekosten

Björn Rzoska stelde vragen over de stijging van het budget voor de compensatie van indirecte emissiekosten. De stijging van het budget is volgens de minister voor het grootste deel en in een directe samenhang te verklaren door de gestegen CO₂-kost. De stijging van dit jaar hangt samen met een stijging van de CO₂-prijs van ongeveer 54 euro per ton naar ongeveer 84 euro per ton. Dat is 55 procent meer. Het lid heeft gelijk dat dat in de BBT mocht vermeld worden. Voorlopig ziet het ernaar uit dat de prijs voor de volgende jaren niet meer zo drastisch zal doorstijgen.

Een tweede, kleinere oorzaak van het grotere budget is de provisie van 10 procent die als buffer in de begroting werd ingeschreven. Vanwege de Europese Commissie kwamen er strikte orders om voortaan alleen het jaar nadien te compenseren, terwijl vroeger kleine onverwachte stijgingen nog een jaar later werden opgevangen.

De ingeschatte 110 miljoen euro meerkosten van de compensatie is dan ook het gevolg van de gestegen CO₂-prijs, in combinatie met een licht gedaalde efficiëntiebenchmark die al werd verrekend, en van de 10 procent provisie die pas nu, bij de eerste begrotingsopmaak sinds het nieuwe BVR van kracht is, kan worden meegenomen in de opmaak van de begroting.

Om de compensatie te krijgen, moet een bedrijf toegetreden zijn tot de Energiebeleidsovereenkomst, waarin de inspanningen en investeringen op het vlak van energie-efficiëntie en CO₂-uitstoot worden opgevolgd. Sinds de nieuwe compensatieregeling moet een aanvrager die de productspecifieke benchmark niet haalt bovendien 50 procent van het steunbedrag investeren in de verlaging van uitstoot, in energie-efficiëntie, in de productie van hernieuwbare energie of in flexibel elektriciteitsverbruik. Bedrijven hebben vijf jaar de tijd om die investeringen uit te voeren.

Klimaatsprong

De minister antwoordt op vragen van Björn Rzoska en Andries Gryffroy over de Klimaatsprong. De verdere stappen die men wil zetten, stemmen volgens de minister overeen met het werkprogramma dat in de programmanota staat die eerder in de commissie werd toegelicht (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1873/1). Het is de bedoeling dat nog deze regeerperiode een eerste oproep wordt gelanceerd in een beperktere scope en als testcase. Daarin wordt de formule van de 'contracts for difference' uitgetest voor investeringen met een grote CO₂-reductie die nog een groot risico dragen qua rentabiliteit. De werkgroep in de Klimaatsprong heeft daarover advies verleend, onder andere gebaseerd op wat men in Nederland en Duitsland doet. VLAIO is dat nu volop aan het voorbereiden. Deze operationalisering moet nog in de regering besproken worden. De verwachting is in de eerste maanden van 2024 te kunnen landen.

Een meer ambitieuze invulling van de contracts for difference zal een beslissing zijn voor de volgende Vlaamse Regering, gezien de toch wel bijzondere budgettaire impact ervan.

Ecologiesteun

Dezelfde commissieleden stelden vragen over de hervorming van de ecologiesteun. Het ontwerpbesluit wordt in december 2023 een eerste keer aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Vervolgens wordt advies ingewonnen bij de Vlaamse Toezichtcommissie, de Minaraad, de SERV en de Raad van State. Definitieve goedkeuring wordt uiterlijk in april 2024 verwacht. De minister merkt op dat het gaat om een aanpassing van een besluit van de Vlaamse Regering en dus niet om een decreet. De timing van de bijsturing van de ecologiesteun werd sterk beïnvloed door de vertraging in de aanpassing van de AVG op Europees niveau. Daarvan kan worden gebruikgemaakt om deze steun te kunnen conformeren aan de Europese staatssteunregels. Na de eerste goedkeuring in de Vlaamse Regering kan dit dossier worden besproken in de commissie.

LRM

De minister antwoordt vervolgens op een aantal vragen van Rita Moors over Limburgse dossiers. De evaluatie van de LRM werd formeel afgerond op 10 november 2023. Het plan van aanpak is beschikbaar op de website van het Departement EWI.

De resultaten van deze evaluatie moeten nog verwerkt worden en blijven – overeenkomstig de communicatiestrategie van het Departement EWI voor alle evaluaties die voor 15 november 2023 werden afgerond – vertrouwelijk tot er een beslissing is genomen. Op een later tijdstip kan de minister er dieper op ingaan.

De nieuwe overeenkomst met de LRM is gepland voor de lente van 2024. De gesprekken met de LRM hierover moeten nog starten maar vanzelfsprekend zal rekening gehouden worden met de aanbevelingen uit de evaluatie, het strategische plan van de LRM en de economische en maatschappelijke uitdagingen voor de toekomst van de Limburgse economie.

EFRO

In het kader van EFRO werden er voor de transitieregio Limburg, net zoals voor het generieke Vlaamse programma, al twee oproepdossiers afgewerkt voor in totaal 35,2 miljoen euro aan EFRO-steun voor 15 goedgekeurde projecten op een totaal van 21 ingediende projecten. Voor de resultaten en projectgegevens per oproep laat de minister een bijlage aan het verslag toevoegen.

Met een programmabudget van 108 miljoen euro blijft er nog een substantieel bedrag beschikbaar voor toekomstige oproepen. De openstaande oproep van september 2023 voor GTI Limburg heeft een beschikbaar budget van 21,6 miljoen euro.

Een volgende vraag ging over het bedrag van 18,3 miljoen euro voor cofinanciering. Volgens de minister is het budget voor de FIO-cofinanciering inderdaad realistisch. In het opstartjaar van een nieuw operationeel programma is er altijd een groter budget voor goedgekeurde projecten dan de jaren nadien. Het is ook zo dat de toekenning van FIO-cofinanciering altijd afhankelijk is van de aansluiting van het project bij de strategische doelstellingen van VLAIO, de geldende maxima voor staatssteun en uiteraard ook het beschikbare budget.

Incubatoren

Wat de hubs, incubatoren en acceleratoren betreft, is er voor de thema's en domeinen gelinkt aan de speerpuntclusters overleg geweest met de verschillende provincies zodat ze van elkaar weten wie waar op inzet. Dat is onder meer gebeurd voor logistiek, energie en voeding. Een dergelijk overleg maakt dat overlapping vermeden wordt en dat bedrijven over de provinciegrenzen heen kunnen doorverwezen worden, bijvoorbeeld naar Fabriek Logistiek (Oost-Vlaanderen) en Logiville (Antwerpen). Die afstemming is niet beperkt tot incubatoren maar wordt georganiseerd voor alle initiatieven die onder de noemer slimme specialisatie vallen.

Bedrijventerreinen

Rita Moors vroeg hoeveel verouderde bedrijventerreinen en brownfields werden getransformeerd in 2023. In 2023 werden één voortrajectsubsidie aangevraagd en vijf infrastructuursubsidies voor herinrichting van verouderde terreinen en brownfields. Er waren elf aanvragen voor brownfieldconvenanten waarvan in de eerste reeks van zeven dossiers twee dossiers niet werden weerhouden.

In 2023 werden ook drie herinrichtingen beëindigd (eindafrekeningsdossiers) en werden ook vijf brownfieldconvenanten beëindigd wegens succesvolle realisatie van de herontwikkeling.

Voor een proactieve benadering en het betrekken van ondernemingen wordt eerst gekeken naar bottom-upinitiatieven die gevolgd en ondersteund worden zoals het Bedrijventerrein van de Toekomst in West-Vlaanderen. De wijze waarop daar datagedreven gewerkt wordt, zou nadien navolging kunnen krijgen in heel Vlaanderen.

Daarnaast is het de bedoeling via een bovenlokaal uitgiftebeleid en aanbodbeheer de bewustwording over de beschikbare ruimte voor bedrijvigheid te vergroten. VLAIO organiseert daartoe een raamovereenkomst waar gemeenten gebruik van kunnen maken.

Een volgende vraag van Rita Moors ging over de inventarisatie van leegstaande bedrijventerreinen. De inventarisatie van leegstand op bedrijventerreinen is onvolgende accuraat. Dat is vandaag geen al te groot probleem omdat de leegstaande panden door de schaarste snel opgekocht worden. Niettemin worden de terreinbeheerders aangezet om het beheer van hun terreinen nauwgezet op te volgen. Die informatie kan dan gemakkelijker gedeeld worden met lokale besturen.

De leegstaande bedrijfsruimten buiten de bedrijventerreinen vormen daarentegen wel een probleem omdat de inventarisatie mank loopt. Het is evenwel een bevoegdheid van de gemeenten om die inventarisatie te doen. VLAIO onderzoekt wel hoe bijvoorbeeld vermoedenslijsten van leegstand kunnen bezorgd worden aan de gemeenten.

Wat is het plan van aanpak voor het uitwerken van het decretaal kader voor de oprichting van bedrijveninvesteringszones? De minister antwoordt dat die zones in theorie nu al kunnen opgericht worden. Er stellen zich wel praktische problemen en de continuïteit over regeerperiodes kan niet gewaarborgd worden. Daarom is een studieopdracht gegeven om een voorstel te formuleren waarbij al de knelpunten in een regeling vervat worden.

Een volgende vraag ging over het lerend netwerk voor transformatie-uitdagingen voor bedrijventerreinen. Via de methodiek van servicedesign en de bevraging van een aantal stakeholders wordt nader bekeken hoe verduurzamingsprojecten in de praktijk tot stand komen – wie zijn de initiatiefnemers, op welk moment, met welke ondersteuning enzovoort – en hoe kennisdeling en ervaringsuitwisseling via een lerend netwerk daartoe kunnen bijdragen.

VLAIO heeft een intentieovereenkomst afgesloten om te onderzoeken hoe het CIB-platform Spotto ook kan worden aangewend voor het bundelen van het aanbod van zowel de makelaars als de publieke aanbieders en bedrijven. VLAIO wil daarbij nagaan op welke manier informatie over de gewenste invulling van panden, veelal vanuit de visie van lokale besturen, meer aandacht kan krijgen in de publicaties van vastgoed. Deze en andere ideeën vormen de werkagenda voor verder overleg.

Regionale steunkaart

Elke Sleurs informeerde naar de mogelijkheden die de nieuwe regionale steunkaart biedt voor grote ondernemingen in Limburg en stelde een vraag over de impact van de hervorming van strategische transformatiesteun op de ondersteuningsmogelijkheden voor bedrijven in Limburg.

De minister antwoordt dat de nieuwe regionale steunkaart sinds 2022 van kracht is en tot 2027 loopt. Dat betekent dat de voorwaarden ongewijzigd zijn gebleven om in aanmerking te komen voor investeringssteun als grote onderneming in een regionale steunzone, zoals grote delen van Limburg.

Het systeem van ontwrichte zones werd tot einde oktober 2024 verlengd. De minister bereidt zich voor om in het licht van de sluiting van Sappi, en intussen helaas ook die van andere bedrijven in de regio, tijdig een nieuwe zone in Limburg te initiëren.

De hervorming van de strategische transformatiesteun had als doel om de middelen meer specifiek te kunnen inzetten en de impact ervan te verhogen. Daartoe

werden parameters en beoordelingscriteria bijgesteld en werd er een klimaatplan opgelegd. Dat is van toepassing op bedrijven in heel Vlaanderen. Er wordt daarbij geen geografisch onderscheid gemaakt.

Flanders DC

Andries Gryffroy stelde een vraag over de marktgerichte werking van Flanders DC. De minister stelt dat Flanders DC vanaf 2023 het aanspreekpunt is voor informatie over ondernemen in en met de design- en modesector.

Flanders DC kreeg daardoor een scherper afgelijnd profiel. Het krijgt vanaf 2023 minder subsidies. In 2023 bedraagt de dotatie 2,1 miljoen euro, in tegenstelling tot de dotatie van 2,4 miljoen euro in het convenant voor de periode 2017-2020. Flanders DC is daarom volop de oefening aan het maken om in de volgende jaren te evolueren naar eigen inkomsten ten belope van 33 procent van de subsidie. Bij het niet behalen van dit percentage na het derde jaar zal, zoals afgesproken in het convenant, vanaf het vierde jaar een boete opgelegd worden en dat in ieder jaar dat de 33 procent niet gehaald wordt.

Digitaal loket voor de ondernemers

De minister antwoordt verder op vragen van Andries Gryffroy over het digitaal loket voor ondernemers. Het e-loketondernemers.be is een van de vier hoofdloketten van de Vlaamse overheid, naast MijnBurgerprofiel, het Verenigingsloket en het loket Lokale besturen. Het is dus het unieke loket in Vlaanderen voor ondernemers voor diensten bij de Vlaamse overheid, steden en gemeenten. Meer en meer lokale besturen sluiten voor hun diensten aan ondernemers aan op het e-loket.

Het platform biedt verder onder meer allerhande publieke ondernemingsgegevens aan en een doorklikmogelijkheid naar de berichten in de e-Box Enterprise.

Daarnaast werkt VLAIO aan het opzetten van een gebruiksvriendelijk mandatenbeheer, waarbij een onderneming een mandaat kan geven aan bijvoorbeeld een boekhoudkantoor, en aan de ontsluiting van het overzicht van erkenningen, vergunningen en toelatingen van de onderneming. De doelstelling is dat beide nieuwe functionaliteiten in het voorjaar van 2024 beschikbaar zullen zijn.

Taskforce Oekraïne

Hetzelfde lid informeerde naar de werkzaamheden van de Economische Taskforce Oekraïne. Deze taskforce had volgens de minister als doelstelling om bij de uitbraak van de energiecrisis de vinger aan de pols te houden bij de ondernemersorganisaties en sectoren en de steunmaatregelen af te toetsen. Er vonden drie taskforce-vergaderingen plaats. De taskforce kan opnieuw samengeroepen worden als de omstandigheden dat vereisen. In het kader van energie is dat vandaag echter niet nodig.

Speerpuntclusters

Voor de toekomst van de speerpuntclusters heeft de minister aan VLAIO gevraagd om te onderzoeken wat de aangewezen opties zijn om waardevolle initiatieven of activiteiten te verankeren als de huidige staatsteunmogelijkheden voor de koepel-financiering zijn uitgeput. Er wordt daarbij ook gekeken naar de afstemming en synergie met de strategische onderzoekscentra, sectorale of thematische innovatie-initiatieven, collectieve centra en Vlaamse wetenschappelijke instellingen.

Deze oefening moet begin 2024 resulteren in een witboek voor de toekomst van het Vlaamse clusterbeleid. Dat moet de Vlaamse Regering in staat stellen om, als

ze dat wenselijk acht, voor 2026 de nodige maatregelen te nemen om de continuïteit van de speerpuntclusters te garanderen.

Innovatiesteun kmo's

Andries Gryffroy vroeg of er voldoende beleidsondersteuning is voor kmo's bij innovatie-activiteiten. De minister antwoordt dat het Team Bedrijfstrajecten de begeleiding opneemt van kmo's die concrete stappen willen zetten naar innovatie. De VLAIO-bedrijfsadviseurs van het Team Bedrijfstrajecten begeleiden bedrijven in het realiseren van hun ambities rond innovatie, en duurzame en digitale transformatie. De adviseurs analyseren de businesscase en adviseren erover. Ze reiken (kennis)partners aan en als dat nuttig is adviseren ze ook over de mogelijkheden tot financiering.

Daarnaast wordt een breed scala van actoren, elk met hun eigen rol en functie, binnen het VLAIO-netwerk samengebracht om kmo's en innovatie dicht bij elkaar te brengen. De minister vermeldt Blikopener als kennisdiffusie-instrument van de hogescholen, de acties binnen het contract Ondernemerschap en innovatieversnelling en het aanbod van de SYNTRA's.

Beleidsplannen Artificiële Intelligentie en Cybersecurity

Stijn De Roo stelde vragen over de versterking van het AI-onderzoek en de betrokkenheid van de kmo's. De minister antwoordt dat VLAIO in het eerste kwartaal van 2024 een programma ter bevordering van de digitale transformatie van de Vlaamse kmo's zal voorstellen. De bedoeling daarvan is dat er meer samenhang komt tussen de verschillende initiatieven en projecten die kunnen bijdragen aan de digitale transformatie en aan maturiteit, ook wat betreft cybersecurity. De budgetten worden gebundeld.

Dit kmo-gerichte programma zal transversaal werken en complementair zijn aan de bijgestuurde beleidsplannen AI en CS, die meer op excellentie en innovatiekoplopers worden gericht. Er zal ook sterker worden ingezet op het laten doorstromen van de onderzoeksresultaten van het onderzoeksprogramma naar de Vlaamse ondernemingen. Het is de bedoeling van de minister om dat gezamenlijk uit te werken en als een consistent geheel aan de Vlaamse Regering voor te leggen. In afwachting daarvan zal via de verschillende kanalen en instrumenten bij VLAIO verder gewerkt worden rond het thema digitalisering met specifieke aandacht voor AI en CS.

FTI

Stijn De Roo wees op de kans die technologiefestivals bieden om aan wetenschapscommunicatie te doen en vroeg hoe niet-technologiespecialisten tot de festivals worden aangetrokken. De minister antwoordt dat de FTI-festivals in het voorjaar van 2024 uitdrukkelijk als doelstelling hebben om het grote publiek aan te spreken. Vandaar ook de brede campagne in de media voor de lancering ervan en de betrokkenheid van zowat alle actoren binnen het VLAIO-netwerk. Het is de bedoeling om een brede groep van Vlamingen te bereiken en hen fier te maken op de innovaties die hier worden ontwikkeld. De festivals moeten ook jongeren aantrekken en enthousiasmeren om te kiezen voor STEM-richtingen. De oplossingen van morgen komen immers ook van de jongeren.

ECOOM

Hoe zal de jaarlijkse toelage van ECOOM worden aangewend? De minister stelt dat momenteel het dossier voor een nieuw convenant met ECOOM wordt voorbereid om nog dit jaar aan de Vlaamse Regering te kunnen voorleggen. De toelage zal aangewend worden voor de uitvoering van het nieuwe meerjarenplan. De extra

middelen zijn noodzakelijk om de monitoringopdrachten op een voldoende kwalitatieve wijze te blijven garanderen. Het gaat hierbij onder meer over de O&O- en CIS-enquête, de jaarlijkse dataverzameling voor de BOF en IOF, het monitoren van AI en CS, de duurzaamheidsbarometer, de jaarlijkse meting van de ondernemerscultuur, de impact van de speerpuntcluster en de nieuwe onderzoekslijn naar student-ondernemerschap. Daarnaast wordt ook in vrije middelen voorzien om flexibel te kunnen inspelen op nieuwe beleidsvragen.

Flanders Make

Stijn De Roo informeerde naar het nieuwe convenant van Flanders Make en de opstart van meerjarige projecten. Het nieuwe convenant voorziet in 2023 in een eenmalige subsidie van 3 miljoen euro voor de oprichting van de Flanders Make Academy en van 5 miljoen euro voor de uitbouw van de onderzoekslijn 'Expansion to include factory level (warehouse/order picking) in flexible assembly'. Voor de toekenning van deze subsidies komt er telkens een regeringsbesluit. Samen met het nieuwe convenant, waarin een opstap is voorzien van recurrent 4 miljoen euro, worden deze besluiten in december 2023 ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Kernversterkend beleid – e-commerce

Maaïke De Vreese (N-VA) stelde vragen over de evaluatie van 'Het Internet. Ook uw zaak'. De minister antwoordt dat de evaluatie van de impact van deze campagne positief was. Hij zal het evaluatieverslag aan de commissie bezorgen. Het vervolg zal bestaan uit de integratie van het stimuleren van e-commerce in het reguliere beleid, vooral via het contract Ondernemerschap en innovatieversnelling maar ook via de kmo-portefeuille en de tenders voor ondernemersopleidingen.

De relevante inhoud van de portaalsite zal in de VLAIO-website geïntegreerd worden. Verder worden er relevante topics uit het generieke beleid zoals cybersecurity, artificiële intelligentie, duurzaamheid enzovoort onder de aandacht van retailers gebracht. De e-scan zal ook doorverwijzen naar het begeleidingsaanbod dat de voorbije jaren ontstaan is. Bij de vragen zal er meer aandacht zijn voor thema's die actueler geworden zijn zoals cybersecurity.

Het lid informeerde verder naar de verhouding tussen de Profploeg, de kernmeesters en de verweefcoaches. De minister antwoordt dat de verschillende initiatieven rond kernversterking duidelijk onderscheiden doelstellingen hebben. Bij de Profploeg gaat het om een multidisciplinair team dat steden en gemeenten individueel begeleidt. De kernmeesters daarentegen hebben een collectieve werkvorm. Het was immers de bedoeling dat steden en gemeenten die zelf aan de slag gaan, na de begeleiding door de Profploeg, onder begeleiding van deskundigen ook van elkaar kunnen leren over de implementatie van maatregelen.

De maatregel verweefcoach is een subsidie voor personeel voor de gemeente. Het gaat dus niet om een externe partij. De verweefcoach begeleidt binnen de gemeente of stad het behouden van de bestaande bedrijven in het woonwerkweefsel of het opnieuw invullen van leegstand met economische activiteiten.

Handelshuur

Een volgende vraag ging over de koppeling van de EPC-score en de handelshuur. De minister stelt dat een voorontwerp van decreet voor het einde van 2023 op de Vlaamse Regering zal worden besproken. Er wordt bij de uitwerking ervan rekening gehouden met de bekende standpunten van sectororganisaties en de SERV maar uiteraard zal het voorontwerp van decreet opnieuw voor advies aan de SERV worden voorgelegd na de principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering. Normaal

gesproken is er deze regeerperiode nog voldoende tijd om dat te behandelen in het Vlaams Parlement.

Brexit – BAR

Maaïke De Vreese vroeg naar de toekenning van de middelen van de Brexit Adjustment Reserve en of er nog een vervolg komt. Voor de BAR werd er 143 miljoen euro uitgetrokken. De eindevaluaties lopen momenteel en de laatste uitbetalingen worden einde dit jaar gedaan. De BAR-gelden moeten immers op 31 december 2023 zijn uitbetaald. Het fonds eindigt dan. Alle beschikbare middelen, na aftrek van de transfer die in maart 2023 gebeurde naar RePowerEU, zijn toegekend. Dat was een tijdelijk en eenmalig fonds en bijgevolg is er geen verlenging meer mogelijk. Ondernemingen kunnen uiteraard in de toekomst wel nog een beroep doen op het bestaande generieke aanbod van VLAIO.

STEM

Allessia Claes informeerde naar de evaluatie van de STEM-agenda 2030 en naar de promotie en afstemming van initiatieven. De minister antwoordt dat de STEM-agenda nog volop wordt uitgerold en dat het momenteel nog te vroeg is om al een evaluatie te maken. In de tweede helft van de STEM-agenda, met name vanaf 2025, zal worden nagegaan of de beoogde systeemverandering al dan niet is ingezet.

Naast de beleidsdomeinspecifieke STEM-acties komt er in 2024 een vervolg van de actie 'STEM-competenties bij alle lesgevers'. Elk beleidsdomein zal bekijken hoe bestaande acties sterker verbonden kunnen worden met andere initiatieven.

VLAIO zal verder inzetten op het versterken van het ecosysteem 'STEM in de vrije tijd'. Het agentschap bouwt daarbij verder op de nieuwe methodiek die in 2023 is uitgerold en waarbij wordt gewerkt met subsidies voor zogenaamde gangmakers, ontwikkelaars en uitrollers.

Een derde pijler die nu wordt opgezet, is dat VLAIO een aanspreekpunt wordt voor vragen van bedrijven over STEM. Dat initiatief heeft als doel de informatie uit het netwerk zoveel mogelijk op een bedrijfsgerichte manier te ontsluiten en samen met het VLAIO-netwerk te bekijken hoe men bedrijven hierin nog beter kan ondersteunen.

Participatiemaatschappij Vlaanderen en Gimv

Robrecht Bothuyne vroeg of PMV de bedrijven zal kunnen ondersteunen bij de uitdagingen voor de toekomst. De minister stelt dat PMV net zoals VLAIO over belangrijke instrumenten beschikt om de transitie te ondersteunen die bedrijven moeten doorvoeren, zowel de transitie naar duurzaamheid als naar digitalisering. Subsidies zijn immers niet noodzakelijk de beste oplossing om extra investeringen bij bedrijven mogelijk te maken. De standaardwaarborgen en cofinancieringen zijn belangrijk om de financieringscapaciteit bij de Vlaamse kmo's te versterken.

Ook de Winwinlening blijft als quasi-kapitaal een succesformule. Voor de financiering van grote bedrijfsprojecten wordt Gigarant verder oordeelkundig ingezet.

Het lid informeerde verder naar de stand van zaken van de verkoop van Gimv NV en de implicaties op de begroting. De minister antwoordt dat op 8 september 2023 publiek werd gemaakt dat de Vlaamse Participatiemaatschappij samen met haar enige aandeelhouder, het Vlaamse Gewest, een strategische evaluatie heeft opgestart over haar aandelen in Gimv NV. Rothschild & Co is gemandateerd als exclusief financieel adviseur om die participatie strategisch te evalueren en het potentiële

verkoopproces, op basis van een private plaatsing, te begeleiden. Dat proces is dus in september 2023 gestart. Kandidaten werden uitgenodigd om een vertrouwelijkheidsverklaring te ondertekenen en eventueel een niet-bindend bod uit te brengen. Met de meest interessante kandidaten worden dan de gesprekken voortgezet. Die kandidaten krijgen toegang tot bijkomende informatie, onder andere in gesprekken met het management van Gimv. De minister betreurt dat er over dit vertrouwelijke proces al lekken waren in de pers.

Het is de bedoeling dat er bindende biedingen komen waarna de Vlaamse Regering finaal zal oordelen over welke biedingen al of niet aanvaard worden. De bedoeling is dat proces ten laatste in het voorjaar van 2024 af te ronden. Wegens de vertrouwelijkheid kan de minister nu geen verdere details geven.

1.3. Replieken

Tussenkamst van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde is tevreden met het engagement van de minister om de staatssteun op de agenda te brengen tijdens het Europese voorzitterschap. Vlaanderen heeft een kleine economie gelegen tussen grotere economieën en als die de staatssteunregels permanent kunnen negeren, heeft de Vlaamse economie een groot probleem. Het lid is tevreden met de initiatieven die de minister al heeft genomen en nog zal nemen.

Het is een goede zaak dat de kwaliteitskamer voor de kmo-portefeuille van start is gegaan. Het lid heeft wel nog bedenkingen bij opleidingen die worden aangeboden maar zal de kwaliteitskamer eerst haar werk laten doen.

De prestatie-indicatoren werden ook besproken in de commissie Algemeen Beleid. *Maurits Vande Reyde* vindt de indicatoren die EWI gebruikt ondermaats. Voor PMV wordt gewoon gekeken naar het aantal bedrijven dat werd bereikt. Het lid vindt dat het ook niet de taak is van het parlement om zelf indicatoren voor te stellen. De minister en de administratie moeten nadenken over hoe de impact van het beleid kan worden gemeten. Dat is een permanente taak. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft overigens al aangegeven dat de departementen dat beter moeten bekijken.

Het lid begrijpt niet waarom informatie over de spending review ontbreekt in de BBT. Er wordt nochtans aangemaand om informatie over de uitgaventoetsen in de BBT's op te nemen.

Maurits Vande Reyde verwijst ook naar het recente verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting (*Parl. St. VI.Parl. 2023-24, nr. 16/1*). De extra middelen voor imec (750 miljoen euro) zijn wel opgenomen in VAK maar nog niet in VEK. Zal dat niet voor problemen zorgen?

Het Rekenhof stelt ook vast dat er geen vereffeningskredieten worden ingeschreven voor het Welvaartsfonds bij PMV. In 2021 werd dit fonds met grote ambities aangekondigd en werd er 240 miljoen euro voor gereserveerd. Daarvan werd tot nog toe maar 80 miljoen euro naar PMV doorgestort. Het lid ziet op de website ook dat de focus van het fonds is bijgesteld. Oorspronkelijk was de doelstelling om de solvabiliteitsproblemen van Vlaamse bedrijven te helpen oplossen tijdens de coronacrisis. De doelstelling is nu bedrijven financieel te versterken. Het fonds is gegroeid uit de werkzaamheden van het relancecomité en is dan door het Vlaams Parlement opgericht. Een dergelijke koerswijziging had wel met het parlement besproken kunnen worden. Waarom is de scope veralgemeend? Aanvankelijk was het ook de bedoeling dat burgers zouden bijdragen maar die piste werd al snel verlaten. Nu worden er zelfs geen middelen ingeschreven. Is het Welvaartsfonds dan

wel nog nodig, zeker nu de scope is bijgesteld? Is er geen overlapping met de algemene doelstelling van PMV?

Finocas is het vehikel waarmee geïnvesteerd wordt in Arcelor Mittal Belgium. Het Rekenhof merkt op dat de financieringsnood werd aangepast van 1,1 miljard euro naar 1,6 miljard euro. Daarvoor zou er een bijkomende kapitaalverhoging van Finocas nv voor een bedrag van 250 miljoen euro vanuit het Vlaamse Gewest nodig zijn. Dat is een aanzienlijk bedrag. Is dat engagement al genomen? Dan zou het volgens Maurits Vande Reyde toch moeten worden meegenomen in de meerjarenraming.

Tussenkomen van Björn Rzoska

Björn Rzoska ziet het antwoord van de minister op de vraag over de prestatie-indicatoren als een uitgestoken hand. Het lid is wel van mening dat het parlement mee over die indicatoren kan nadenken. Het Rekenhof werkt overigens aan een bredere analyse van de BBT's, specifiek wat betreft de prestatie-indicatoren. De minister heeft een punt wanneer hij stelt dat de BBT niet propvol moet zitten met indicatoren die ook elders te vinden zijn.

Het lid maakt evenwel een onderscheid tussen nuttige indicatoren die ook in jaarverslagen en dergelijke te vinden zijn en specifieke streefwaarden voor het beleid, indicatoren die een toetssteen kunnen zijn voor dat beleid. Dan zijn er ook andere instrumenten zoals uitgaventoetsen. Op basis van de bevindingen van het Rekenhof zou het parlement een aantal indicatoren kunnen voorstellen.

Tussenkomen van Thijs Verbeurgt

Thijs Verbeurgt dankt de minister voor de verduidelijking over de cijfers over overheidsuitgaven voor O&O. Vlaanderen mag inderdaad trots zijn op die investeringen in O&O, een verwezenlijking van opeenvolgende regeringen.

Het lid sluit zich verder aan bij de opmerkingen van Björn Rzoska. Het parlement kan wel degelijk een rol hebben bij het opstellen van prestatie-indicatoren. De analyse van het Rekenhof kan als basis dienen voor een bespreking in de commissie, eventueel met de administratie, om te kijken welke indicatoren in een volgende begroting kunnen worden meegenomen.

Antwoord van minister Jo Brouns

Minister *Jo Brouns* is bereid in de commissie de discussie aan te gaan over prestatie-indicatoren en streefwaarden.

Wat het Welvaartsfonds betreft, verwijst de minister naar de begrotingstechnische antwoorden die als bijlage bij het verslag worden toegevoegd. De totale fondsgrootte is nu 205 miljoen euro. Dat is de stand van zaken op 17 november 2023. Er is 45 miljoen euro opgevraagd bij investeerders en er komt een bijkomende kapitaalsoproep van 25 miljoen euro voor het einde van het jaar.

PMV is minderheidsaandeelhouder in het Welvaartsfonds. De minister zal bijkomende informatie opvragen en als bijlage bij het verslag laten voegen.

Voor Finocas is er een principiële overeenkomst om een bijkomende kapitaalsverhoging te doen. De inschrijvings- en de aandeelhoudersovereenkomsten moet nog worden afgesloten.

2. Antwoorden beleidsdomein Werk en Sociale Economie

Minister *Jo Brouns* antwoordt op de vragen die werden gesteld over Werk en Sociale Economie. Hij doet dat in de volgorde van de BBT-structuur, met een verwijzing naar de inhoudelijke structuurelementen (ISE) en operationele doelstellingen (OD). Voor de antwoorden die eerder technisch of cijfermatig zijn, verwijst de minister naar de bijlage bij het verslag.

2.1. Algemene vragen

Axel Ronse vroeg of er nog een nieuwe Vlaamse werkgelegenheidsconferentie komt. Het doet de minister plezier dat het lid enthousiast is over de voorbije twee Vlaamse werkgelegenheidsconferenties. Ze hebben volgens de minister beide een versnelling gebracht waar die nodig was. De eerste conferentie stond in het teken van het VESOC-werkgelegenheidsakkoord 'Iedereen nodig, iedereen mee', waarmee op vier cruciale assen bijkomende en noodzakelijke initiatieven in gang werden gezet. In de tweede conferentie werd beklemtoond dat samen met lokale partners een lokaal werkgelegenheidsbeleid kan worden uitgebouwd en versterkt om meer nieuwe talenten naar de arbeidsmarkt toe te leiden.

In 2024 worden diverse initiatieven georganiseerd in het kader van het Europese voorzitterschap, met name over levenslang leren en over sociale economie, beide in februari 2024. Het is daarom niet de bedoeling om nog een nieuwe conferentie te organiseren in 2024.

Axel Ronse vroeg ook naar de stand van zaken van de interfederale werkgelegenheidsconferenties die door de federale minister van Werk worden georganiseerd en de betrokkenheid van Vlaanderen daarbij. De minister antwoordt dat er drie thematische conferenties zijn geweest, met name over ouderen, vrouwen en personen van buitenlandse herkomst. De gewesten zijn daarbij telkens bevraagd en hebben hun input kunnen leveren.

Voor de minister is het minstens zo belangrijk om vanuit de eigen Vlaamse bevoegdheden en noden te vertrekken en een aantal voorstellen op tafel te leggen die kunnen bijdragen tot een beter werkende arbeidsmarkt in Vlaanderen. Dat heeft hij de voorbij interministeriële conferenties stelselmatig gedaan, onder meer over tijdelijk werklozen en beschikbaarheid, in lijn met de parlementaire resolutie over de kansen voor de werkgelegenheidsconferentie met de Federale Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 898/2). De minister heeft het parlement daar ook stelselmatig bij betrokken. Volgens hem werd er voortgang gemaakt maar het is duidelijk dat er nog ruimte voor verbetering is. Het goede nieuws is dat de lijnen open zijn en dat er openheid is voor dialoog langs alle kanten van de tafel. Dat zal ook in de toekomst noodzakelijk blijven. Op 1 december 2023 is er opnieuw een IMC. De minister zal vanuit Vlaanderen opnieuw het asymmetrische beleid op tafel leggen, samen met onder meer de samenwerking voor datastromen.

2.2. Beleidsveld Werk

2.2.1. ISE Activering

- OD Het activeringsbeleid versterken en elke werkzoekende een aanbod op maat bieden

Contactstrategie VDAB

De volgende vragen van Axel Ronse gingen over de contactstrategie van VDAB. Sinds 15 mei 2023 contacteert VDAB de klant binnen de drie weken na inschrijving. Dat is een van de maatregelen die werden afgesproken in het Vlaamse werkgelegenheidsakkoord. Er volgt een inschattinggesprek en een doorverwijzing naar de

regionale dienstverlening wanneer ingeschat wordt dat de klant zijn zoektocht naar werk onvoldoende zelfredzaam kan voortzetten.

Het klopt dat een goede bereikbaarheid belangrijk is voor VDAB, zeker nu blijkt dat werkzoekenden vaak kwetsbaarder zijn en daardoor een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. VDAB hanteert het principe dat een fysiek contact mogelijk moet zijn bij een verplaatsing van maximum 20 km of 1 uur duurtijd. De spreiding van de contactpunten, waar bijvoorbeeld een bemiddelingsgesprek kan doorgaan, in VDAB-beheer of bij partners, garandeert die nabijheid. De nabijheid wordt continu opgevolgd. Als het nodig is, worden er extra locaties gehuurd om de nabijheid te garanderen. De minister geeft het voorbeeld van een extra zitdag in Lanaken naar aanleiding van de aangekondigde sluiting van Sappi. In de samenwerkingsovereenkomsten die VDAB sluit met lokale besturen worden vaak ook afspraken opgenomen over de aanwezigheid van VDAB op bepaalde momenten.

Digitale vaardigheden

Allessia Claes vroeg hoe VDAB peilt naar de digitale vaardigheden van wie zich aanmeldt. De minister antwoordt dat VDAB uiteraard de digitale vaardigheden van klanten inschat in functie van hun zoektocht naar werk. Voor klanten die zich aanmelden via de servicelijn wordt de digitale zelfredzaamheid ingeschat met behulp van de 'Checklist digitaal profiel inschatten'. Aan de hand van enkele vragen peilt de servicelijnbemiddelaar naar de digitale toegangsmogelijkheden, de digitale vaardigheden en de digitale motivatie van de klant.

Tijdens andere klantcontacten kunnen bemiddelaars gebruik maken van de 'Quickscan digitale vaardigheden'. De bemiddelaar kan met die tool de digitale vaardigheden inschatten op basis van vragen en opdrachten.

Doelgroepverminderingen

Thijs Verbeurgt en Imade Annouri stelden vragen bij de afbouw van de doelgroepverminderingen. De minister antwoordt dat uit evaluaties blijkt dat het instrument gericht kon worden ingezet. De doelgroepverminderingen waren het voorwerp van twee evaluaties, met name een VIONA-onderzoek in 2020 en een onderzoek in het kader de Vlaamse Brede Heroverweging. Bovendien spraken ook de arbeidsmarktexperten zich over het instrument uit. Als dan blijkt dat kortgeschoolde jongeren en oudere werkzoekenden niet sneller uitstromen naar werk door de maatregel en dat er geen impact vast te stellen is op de duurzaamheid van de tewerkstelling, moet het beleid conclusies durven trekken.

Als bovendien ook niet aangetoond kan worden wat de effectiviteit is van de permanente tewerkstellingssubsidie voor zittende oudere werknemers, dan is het te verantwoorden dat die wordt uitgedoofd. De minister beklemtoont dat wie kwetsbaar is en wie een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt altijd op ondersteuning zal kunnen blijven rekenen, bijvoorbeeld in de vorm van jobcoaching of leerjobs. Tegelijk worden de leeftijdsgrenzen van de doelgroepvermindering voor personen zonder recente, duurzame werkervaring uitgebreid. Ook dat gebeurt met een wetenschappelijke onderbouwing. Uit evaluatieonderzoek blijkt dat gerichte doelgroepverminderingen, die focussen op de kwetsbare groep van langdurig werkzoekenden, wel positieve effecten kunnen genereren. Door de verruiming van de leeftijdsgrenzen blijven de kwetsbaarste werkzoekende jongeren en ouderen recht hebben op een doelgroepvermindering.

Wat de nieuwe doelgroepvermindering voor personen zonder recente, duurzame werkervaring betreft, was er een vraag van Axel Ronse over de gegevens van personen die nog niet lang genoeg bij VDAB ingeschreven zijn. Door de administratie worden hiervoor diverse pistes onderzocht. Er zijn verschillende databronnen om

vast te stellen of een persoon aan het werk is. Ze moeten evenwel met elkaar gecombineerd worden om aan te tonen dat een persoon de voorbije twee jaar onvoldoende lang heeft gewerkt en potentieel in aanmerking komt voor de doelgroepvermindering. Deze koppeling van gegevens is zowel technisch als juridisch een zeer complexe oefening omdat de AVG vereist dat de uitgewisselde data proportioneel zijn aan de finaliteit van het toekennen van een doelgroepvermindering. De koppeling moet trouwens niet eenmalig gebeuren maar moet regelmatig herhaald worden om de gegevens up-to-date te houden. De minister verwacht binnenkort wel een doorbraak.

Jobbonus

De minister antwoordt aan Imade Annouri dat de jobbonus voor hem zowel een activeringsmaatregel als een koopkrachtmaatregel is. Met de Vlaamse jobbonus wil de Vlaamse Regering een premie toekennen aan personen die aan het werk zijn met een laag en bescheiden inkomen. Met de jobbonus wordt het verschil tussen een (werkloosheids)uitkering en inkomen uit werk vergroot, wat werken aantrekkelijker moet maken voor wie niet werkt. Anderzijds motiveert de jobbonus werknemers met lage inkomens om aan te slag te blijven. Daarom wordt ook ingezet op het vermijden van de werkloosheidsval. Momenteel worden de brieven naar de rechthebbenden op de jobbonus verstuurd. Al zeker 950.000 Vlamingen zullen een jobbonus ontvangen omdat ze in 2022 aan een bescheiden loon hebben gewerkt.

Aan Maurits Vande Reyde antwoordt de minister dat de jobbonus fiscaal is vrijgesteld. De jobbonus plus voor startende zelfstandigen daarentegen werd uiteindelijk niet fiscaal vrijgesteld, onder andere omdat er in andere gewesten gelijkaardige maatregelen bestaan die niet werden vrijgesteld.

Wijk-werken

Axel Ronse informeerde naar de impact van het verstrekken van wijk-werkcheques door VDAB zelf vanaf 17 december 2023. Om de maatregel wijk-werken operationeel te houden, heeft VDAB een platform gebouwd waarop gebruikers de prestaties van hun wijk-werker(s) kunnen registreren, hun portefeuille met cheques kunnen raadplegen, cheques kunnen bestellen enzovoort. Dat heeft een grote impact gehad op de IT-afdeling van VDAB omdat een platform ter vervanging van de webruimte van de huidige uitgiftemaatschappij Edenred moest worden gebouwd. VDAB heeft een eerstelijnsdienst ontworpen om de gebruikers van het wijk-werken verder te helpen met hun vragen. De organisatoren en alle wijk-werkbemiddelaars zullen actief en op regelmatige wijze geïnformeerd en ondersteund worden om in deze nieuwe setting hun opdracht te kunnen voortzetten. Een positief gevolg is volgens de minister dat de werkingskosten om wijk-werkcheques te produceren lager zullen liggen dan nu het geval is. De wijk-werkorganisatoren zullen dus iets meer opbrengst overhouden.

Gebruikers die al actieve gebruikers waren van het wijk-werken worden automatisch overgezet naar het nieuwe systeem en ervaren geen impact. Er zijn afspraken gemaakt om de gebruikers te ondersteunen voor wie de digitale aanpak een drempel is.

Gemeenschapsdienst

Maurits Vande Reyde stelde vragen over de stand van zaken van de gemeenschapsdienst. De minister antwoordt dat de gemeenschapsdienst een werkplekinstrument in het GLOW-project is. Op dit moment (november 2023) zijn er 5539 GLOW-trajecten opgestart. In GLOW zijn er 851 (laagdrempelige) werkervaringsstages opgestart, waarvan 79 bij lokale besturen. De minister heeft aan VDAB voorstellen gevraagd om de toeleiding naar GLOW te verhogen en na te gaan hoe

de toeleiding naar de lokale besturen kan worden verhoogd. Er is dus nog werk aan de winkel, besluit de minister.

Individuele beroepsopleiding

Axel Ronse en Robrecht Bothuyne informeerden naar de maatregelen om het instrument IBO opnieuw aantrekkelijker te maken. De minister antwoordt dat, na een grondige hervorming in 2018, in het najaar van 2023 in de schoot van de raad van bestuur van VDAB een werkgroep werd opgestart met als centrale doelstelling het verhogen van de aantrekkelijkheid van de IBO-maatregel. Dat is nodig want de doelgroep die vandaag gebruik maakt van IBO is fundamenteel gewijzigd. Er is nu een veel groter aandeel niet-uitkeringsgerechtigden en de krapte op de arbeidsmarkt maakt dat werkzoekenden sneller een vaste job krijgen aangeboden. In hoofdorde wordt nagedacht over de financiële aantrekkelijkheid van de maatregel voor de werkzoekende door een hervorming van het huidige premiestelsel, ingebed in een nieuw, toekomstbestendig financieringsmodel. Daarnaast wordt er ook aandacht besteed aan het borgen van de kwaliteit van IBO enerzijds en de proactieve inzet van de maatregel anderzijds. Ook wordt een mogelijke uitbreiding van de mandatering van opleidingspartners onderzocht. Momenteel loopt het sociaal overleg daarover en om dat alle kansen te geven kan de minister er inhoudelijk nog niet op ingaan. Het is wel zijn ambitie om de hervorming nog deze regeerperiode aan de Vlaamse Regering voor te leggen.

Inburgering en integratie

Maaïke De Vreese en Ilse Malfroot stelden diverse vragen over werk in functie van integratie en inburgering. In 2023 werden de proeftuinen geëvalueerd die de betrokken agentschappen, VDAB en de lokale besturen opgezet hadden naar aanleiding van het nieuwe inburgeringsbeleid. De proeftuinen hadden als doel om methodieken voor een meer geïntegreerde intake en samenwerking uit te testen. De agentschappen, VDAB en VVSG verwerken de resultaten van de proeftuinen momenteel in aangepaste samenwerkingsafspraken. Dat zijn enerzijds basisafspraken om geïntegreerd rond elke gedeelde klant te werken en anderzijds ook handvaten om, naargelang de regionale context en de noden van de klant, te differentiëren in de basisaanpak en specifieke methodieken in te zetten zoals casebespreking of triogesprekken.

Door in te zetten op tewerkstelling tijdens de duurtijd van de asielprocedure dragen Fedasil en VDAB bij aan de verhoging van de werkzaamheidsgraad en wordt een win-winsituatie gecreëerd waarin de asielzoekers hun proceduretijd zinvol kunnen invullen en een actieve bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren. Tewerkstelling is immers een cruciale hefboom voor maatschappelijke participatie en heeft een positieve impact op de persoonlijke ontwikkeling en het welbevinden van de asielzoeker. Een traject naar werk zorgt ervoor dat de proceduretijd van asielzoekers zinvol kan worden ingevuld, hun zelfredzaamheid wordt verhoogd en vacatures ingevuld kunnen worden. Op die manier dragen zij ook, al dan niet tijdelijk, bij tot de Vlaamse samenleving.

Turboplan

Maaïke De Vreese informeerde ook naar het 'Turboplan beter inburgeren en sneller aan het werk'. VDAB werkt samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur aan de uitrol van het dat plan.

Specifiek wat de dienstverlening van VDAB betreft, stelt de minister dat VDAB een inclusieve dienstverlening heeft. Werkzoekenden worden bemiddeld op basis van hun afstand tot de arbeidsmarkt, niet op basis van herkomst of taalkennis.

Personen van buitenlandse herkomst zijn vertegenwoordigd in alle aspecten van de VDAB-dienstverlening.

Er is aandacht voor de versterking van het Nederlands in alle competentieversterkende en bemiddelingsacties vanuit VDAB. In het kader van het talenplan 'Vijf voor taal' legt VDAB verschillende accenten, waaronder de goede inschatting van het taalniveau in functie van het traject naar werk en de technische competentieversterking waarin taalcoaching geïntegreerd is, zowel op de opleidings- als op de werkvloer.

- OD AI het arbeidspotentieel benutten met een focus op kwetsbare groepen en niet-beroepsactieven

Verplichting werk te aanvaarden

Imade Annouri verwees naar het Nederlandse model met de verplichting om eender welk werk aan te nemen en de effecten daarvan. De minister vindt dat een interessante vraag. VDAB focust op duurzame tewerkstelling. Binnen elk traject naar werk wordt gezocht naar het meest passende aanbod en de opleiding die aansluit bij de interesses en mogelijkheden van de werkzoekende en uiteraard bij de vraag op de arbeidsmarkt. Ook bij aanwerving is er verdere ondersteuning mogelijk zodat de tewerkstelling duurzaam is. Zo wordt voorzien in taal- en jobcoaching op de werkvloer. Een verplichting tot het aannemen van eender welke werk gaat in tegen de bepalingen van de Internationale Arbeidsorganisatie. Er moet vooral naar interesses en competenties worden gekeken en daarop worden verder gegaan.

Outreachinge aanpak

Imade Annouri pleitte verder voor experimenteerruimte om vanuit wijken, lokale organisaties, sociale organisaties enzovoort methodes te ontwikkelen om mensen met kwetsbare profielen aansluiting te laten vinden bij de arbeidsmarkt. De minister antwoordt dat het een van de speerpunten van zijn beleid is om nieuwe talenten naar de arbeidsmarkt te begeleiden. Vanaf 1 januari 2024 zal dat gebeuren via de lokale partnerschappen. De diverse partners in die partnerschappen zullen worden gestimuleerd om dergelijke experimenten en ontwikkelingen op te zetten. Er wordt ook uitwisseling georganiseerd om de dienstverlening te blijven innoveren.

Niet-beroepsactieven

De minister antwoordt aan Axel Ronse dat hij de lokale besturen verder uitdaagt om niet-gekende beroepsinactieven op de radar te krijgen. Hij nam daartoe deze regeerperiode al verschillende beleidsinitiatieven en vertrekt dus niet van een wit blad. Zo hebben 81 procent van alle Vlaamse steden en gemeenten ondertussen een samenwerkingsovereenkomst met VDAB afgesloten om concreet bij te dragen aan de 80 procent Vlaamse werkzaamheidsgraad. In het daarbij opgemaakte actieplan worden acties opgenomen om groepen van niet-beroepsactieven te bereiken. Daarnaast zijn er de acties voor de versterkte activering van leefloongerechtigden waarvoor de minister ook in de nodige middelen voorziet via het lokale activeringspact.

Verder wordt er hiervoor ook een langetermijnvisie en -aanpak ontwikkeld. In het pact 'Samen en lokaal voor werk', waar momenteel de laatste hand aan wordt gelegd, zullen de sociale partners in de SERV en in VDAB, en de lokale besturen in de VVSG het identificeren en actief bereiken van niet-beroepsactieve personen zonder uitkering centraal plaatsen.

Kinderopvang

De minister gelooft in het lokale niveau, omdat het er vaker in slaagt bruggen te slaan over de verschillende levensdomeinen heen. Oplossingen vinden voor de nood aan kinderopvang is er daar een van. Thijs Verbeurgt en Imade Annouri stelden vragen over de voorgestelde wijzigingen aan de voorrangregels in de kinderopvang. De minister geeft eerst aan dat de grote investering in de kinderopvang zeer goed nieuws is, ook voor de arbeidsmarkt. Deze investering zal op termijn zorgen voor meer capaciteit aan kinderopvang en zal zo een belangrijke drempel naar werk wegnemen. Voldoende capaciteit creëren, is volgens de minister het beste antwoord om ervoor te zorgen dat wie niet werkt geen excuus heeft om niet te kunnen werken.

Dat er ondertussen duidelijk wordt gemaakt dat er absolute voorrang moet zijn voor wie werkt, is een belangrijk signaal naar alle werkende gezinnen. Er moeten keuzes worden gemaakt. De minister wil eraan toevoegen dat werkzoekenden niet worden uitgesloten van kinderopvang. Werkzoekenden die bezig zijn met een traject van een intensiteit die overeenkomt met een vier vijfde dagbesteding of hoger zullen net zoals werkenden prioriteit krijgen voor voltijdse kinderopvang. De modaliteiten waaronder VDAB dat zal kunnen attesteren, worden nog uitgewerkt.

Bovendien zet de minister, samen met minister van Welzijn Hilde Crevits, in op nog meer bijkomende plekken in de kinderopvang door bedrijven te ondersteunen die zelf kinderopvangplekken willen creëren voor hun medewerkers.

Ilse Malfroot informeerde naar de ondersteuning van werkgevers in dat verband. Concreet kan de minister melden dat hij wacht op het begrotingsakkoord om een oproep te lanceren om maximaal vijf partnerschappen vanaf 1 februari 2024 aan de slag te laten gaan. De partnerschappen zullen enerzijds bestaan uit organisaties die ondernemingen bereiken en anderzijds uit een (netwerk van) organisator(en) van vergunde kinderopvang. Ieder partnerschap heeft als doelstelling het realiseren van proeftuinen voor kinderopvang met en voor geïnteresseerde bedrijven. De vijf partnerschappen nemen een facilitaire rol op. Het gaat hier om een nieuw decentraal model dat in cocreatie met ondernemingen wordt ontwikkeld. Met dit model worden extra kwalitatieve plaatsen gecreëerd voor werknemers van de deelnemende ondernemingen. Het is daarbij niet de bedoeling dat lokale besturen en steden en gemeenten flexibele plaatsen creëren voor mensen die naar een sollicitatie moeten of die op korte termijn een opleiding volgen of een job starten.

Langdurig zieken

De minister gaat in op de vragen van Axel Ronse en Maurits Vande Reyde over de activering van langdurig zieken. Het pilootproject routing C beperkt zich momenteel inderdaad tot burgers die langer dan één jaar arbeidsongeschikt erkend zijn. De vraag van de minister om de doelgroep uit te breiden, ligt op de federale tafel en is samen met de evaluatie van het lopende pilootproject voorzien voor eind maart 2024. Ondertussen blijft men ook inzetten op burgers die nog geen jaar arbeidsongeschikt erkend zijn. Ook zij kunnen instromen bij VDAB als ze voorafgaandelijk via het ziekenfonds de goedkeuring daarvoor krijgen. Sinds augustus 2023 kunnen ook preventieadviseurs-arbeidsartsen arbeidsongeschikt erkende werknemers naar VDAB toeleiden als ze definitief ongeschikt bevonden werden voor het overeengekomen werk.

Het is voor de minister noodzakelijk dat alle zeilen worden bijgezet. De doelstelling van 12.000 trajecten is ambitieus maar het is cruciaal ze te halen. Daarom werkt de minister aan een versnellingsplan. Elke drempel die er nog is, moet weggenomen worden. Hij lanceerde zeer recent een oproep om partners aan te duiden die

outreaching aan de slag kunnen gaan om mensen met gezondheidsproblemen te informeren over hun mogelijkheden en toe te leiden naar VDAB.

Axel Ronse stelde nog een vraag over de stand van zaken van het VIONA-onderzoek over de progressieve werkhervatting vanuit andere uitkeringsstelsels. Het onderzoek is gestart in december 2022 en wordt eind januari 2024 afgerond.

Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag

Maurits Vande Reyde en Axel Ronse stelden vragen over het beter activeren van SWT'ers. De minister antwoordt dat SWT'ers integraal deel uitmaken van de versnelde contactstrategie. Ze worden van daaruit meteen doorverwezen naar de regionale dienstverlening voor verdere opvolging en dienstverlening. De groep SWT'ers telde in oktober 3870 personen. VDAB stelt vast dat de instroom van SWT'ers daalt maar dat ze helaas nog altijd vaak verkeerd of onvolledig geïnformeerd zijn over de rechten en plichten die deel uitmaken van het stelsel. Bij het merendeel van de SWT'ers spelen de leeftijd, vaak zijn ze ouder dan 60 jaar, en gezondheidsredenen een belemmerende rol voor activering. VDAB voert momenteel een kwaliteitsonderzoek uit waarin wordt onderzocht of de klant correct werd ingeschat en welke dienstverlening hij daarna effectief kreeg. Daarnaast loopt er een onderzoek naar ontbrekend dienstverleningsaanbod voor deze specifieke groep van klanten.

Robrecht Bothuyne informeerde naar de rondetafels over 60-plussers. Die rondetafels vonden plaats op 17 en 23 oktober 2023 in Sint-Niklaas en in Hasselt. Ze werden georganiseerd om de sociale partners en de Vlaamse Regering te inspireren bij de uitwerking van het in het VESOC-akkoord 'Iedereen nodig, iedereen mee' vermelde gerichte actieplan. Op 16 november 2023 organiseerden VDAB en het Departement WSE een consolidatiesessie om de belangrijkste bevindingen te bespreken en ideeën te delen met de sociale partners, die het actieplan verder zullen uitwerken.

Leefloongerechtigden

De minister antwoordt vervolgens op de vragen van Axel Ronse, Maurits Vande Reyde en Ilse Malfroot over de activering van leefloongerechtigden. Hij heeft al verwezen naar de inspanningen daarvoor en naar de initiatieven om op het lokale niveau volop in te zetten op de activering van niet-beroepsactieven. Dat is een zeer belangrijk speerpunt in de BBT Werk en nog een belangrijke prioriteit voor de komende maanden. Zoals al vermeld, wordt de laatste hand gelegd aan het pact over het lokaal arbeidsmarktbeleid tussen de sociale partners en de VVSG. De minister is tevreden dat hij beide partijen heeft kunnen samenbrengen, hij dacht eerder dat ze al nauwer samenwerkten dan nu het geval is. Beide partijen blijven elkaar vinden en kunnen een compromistekst sluiten. Het is de bedoeling om vervolgens te komen tot een integrale visie op het lokale niveau. Dat moet vervolgens het kader zijn waarbinnen initiatieven zullen passen.

Op 27 oktober 2023 werd door de Vlaamse Regering het ontwerp van decreet over de activering van leefloongerechtigden via de verplichte inschrijving bij VDAB voor een eerste keer principieel goedgekeurd. In dat ontwerp van decreet wordt de bevoegdheid van het OCMW gerespecteerd maar wordt gesteld dat het de ambitie is om te komen tot een samenwerking tussen de federale overheid, de gewesten en de lokale overheden voor een meer duurzame integratie van leefloongerechtigden op de arbeidsmarkt.

De minister heeft daarom de dialoog met de federale overheid en federale instanties gestart. Hij heeft dat als agendapunt op de interministeriële commissie Werk toegevoegd, waarbij hij voorstelt een werkgroep op te richten om een samenwerkingsakkoord met de federale overheid voor te bereiden en af te sluiten vanuit een

gezamenlijke doelstelling, met name de activering en integratie op de arbeidsmarkt van leefloongerechtigden.

Los van de federale samenwerkingsovereenkomst vormt de activering van leefloongerechtigden in elke samenwerkingsovereenkomst tussen lokale besturen en VDAB een cruciaal element. De samenwerking wordt geoptimaliseerd om de uitstroomresultaten naar werk te maximaliseren. Concreet worden er op het terrein goede afspraken gemaakt. Voor alle nieuw ingeschreven leefloongerechtigden wordt maandelijks contact gelegd met de OCMW's om de begeleiding te bespreken. Ook over het verloop van het traject wordt informatie tussen de VDAB-bemiddelaar en OCMW-begeleider uitgewisseld. Daarnaast zijn er lerende netwerken waarin expertise over activering en activeringsinstrumenten tussen VDAB en OCMW's worden uitgewisseld.

Samenwerkingsovereenkomsten met lokale besturen

Robrecht Bothuyne stelde nog een concrete vraag over het aantal gemeenten dat nog geen samenwerkingsovereenkomst met VDAB sloot. In West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en de provincie Antwerpen zijn nagenoeg alle gemeenten gevat in een samenwerkingsovereenkomst. De enkele gemeenten die nog niet zijn toetreden tot een samenwerkingsovereenkomst met een omliggende cluster van gemeenten, veelal het regiegebied voor Sociale Economie en Werk, zijn vaak kleine gemeenten die geen meerwaarde zien in een samenwerking met andere gemeenten in het omliggende gebied of die zich om politieke redenen minder aangetrokken voelen om samen te werken met omliggende gemeentebesturen.

Er is nog winst te boeken in Vlaams-Brabant en Limburg. In Limburg wordt verwacht om in 2024 alle lokale besturen, met uitzondering van Herstappe, te vatten in een samenwerkingsovereenkomst. In Vlaams-Brabant is er nog altijd een hiaat in de samenwerking tussen veelal kleine lokale besturen die zich nog niet in een samenwerkingsverband Sociale Economie en Werk hebben gegroepeerd. Een nieuwe oproep voor de begunstigen wordt in het najaar 2024 verwacht.

De minister apprecieert dat Robrecht Bothuyne verwijst naar de zichtbaarheid van de lokale data. Standaard worden lokale arbeidsmarktdata beschikbaar gesteld via Arvastat. Daarnaast kunnen er, ad hoc of structureel, bijkomende lokale arbeidsmarktdata beschikbaar worden als daar vraag naar is. Het is ook zo dat het nieuwe decreet over de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden voorziet in een structureel overleg en rapportering. Lokale besturen zullen daarmee aan de slag kunnen gaan.

Gedetineerden en geïnterneerden

Vervolgens waren er vragen van Alessia Claes over gedetineerden en de werking van VDAB in de gevangenis. Vanaf 2024 zal VDAB meer inzetten op samenwerking met partnerorganisaties om welbepaalde delen van de bemiddelingstrajecten in detentie uit te voeren. Daarnaast zal VDAB de mogelijkheid hebben om vanaf 2024 vaker een beroep te doen op de bemiddeling van GTB. Personen in detentie die gebaat zijn bij een GTB-traject zullen meer en sneller doorverwezen worden naar een GTB-bemiddelaar.

Europa WSE zal in de loop van 2024 een nieuw en breder subsidiekader lanceren. In afwachting daarvan werden in het najaar van 2023 de oproepen 57 'Herhaling netwerkorganisaties voor gevangenen' en 58 'Dienstverlening Detentie' gelanceerd. In oproep 57 konden de huidig lopende projecten 'Netwerkorganisaties voor gevangenen', die startten in september 2022, een verlenging aanvragen en ze deden dat ook. De lessen uit de werkzaamheden van deze projecten en de hierop geïnstalleerde overkoepelende themawerkingen worden geïntegreerd in het in de toekomst op te zetten subsidiekader.

Inactiviteitsval

De minister antwoordt aan Maurits Vande Reyde dat er uiteraard wordt getracht voor sociale voordelen af te stappen van het statuut als criterium. In het beleidsdomein WSE zijn er amper voordelen die louter gekoppeld zijn aan het statuut. Wat de andere beleidsdomeinen betreft, is er een analyse gemaakt in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging, waarbij de ministers uitgenodigd werden daarmee aan de slag te gaan. De VIONA-studie over progressieve werkhervatting zal ook daarover interessante inzichten opleveren.

- OD Het activeringsbeleid aanscherpen via de controle van de beschikbaarheid van de werkzoekende

Een volgende vraag van Maurits Vande Reyde ging over de activeringsinspanningen en de controle op de beschikbaarheid van de werkzoekenden. De minister antwoordt dat het aantal sollicitatie-opdrachten deels afhankelijk is van de profielen van de werkzoekenden. Momenteel zijn er verhoudingsgewijs erg veel kwetsbare werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep zit veelal in een competentieversterkend traject of een traject van intensieve begeleiding. Sollicitatietraining is niet standaard de geschikte tool om hen te activeren.

Niettemin gaat er blijvende aandacht naar de passende dienstbetrekking en de sollicitatieopdrachten. VDAB blijft inzetten op een kordaat optreden ten aanzien van de werkzoekenden. De resultaten daarvan zijn ook zichtbaar in de transmissie- en sanctioneringscijfers. Die liggen verhoudingsgewijs hoger dan ooit, significant boven de resultaten van de andere gewesten en significant boven de percentages in het laatste jaar dat de controle en sanctionering door de RVA werd uitgeoefend.

- OD Een gepersonaliseerde en resultaatgerichte aanpak voorzien voor werkgevers

Robrecht Bothuyne informeerde naar de middelen voor de nieuwe contactstrategie ten aanzien van werkgevers. Net zoals voor werkzoekenden voorziet VDAB ook voor werkgevers in een contactstrategie met een digitale, human-digital- en face-to-facelaag. De vernieuwingen worden voor het overgrote deel gerealiseerd met Europese relancemiddelen.

- OD Talent van buiten Vlaanderen aantrekken

Maurits Vande Reyde informeerde naar de stand van zaken van de akkoorden met Actiris en Forem. Ilse Malfroot vroeg naar de inspanningen om Vlaamse jobs aantrekkelijker te maken en naar de kostprijs van de ontwikkeling van eenjob-pourmoi.be. De samenwerking tussen Actiris en VDAB loopt al lange tijd en werd in deze regeerperiode inderdaad versterkt in het licht van de evoluerende arbeidsmarkten. Actiris en VDAB baseren acties op een tweejaarlijkse arbeidsmarktanalyse. Vervolgens wordt een jaarlijks actieplan afgesproken waarin de gezamenlijke acties worden omschreven. Deze acties worden geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. De uitvoering van de acties en de opvolging van de samenwerkingsovereenkomst verlopen volgens de minister positief.

Eenzelfde akkoord wordt met het Waalse Gewest voorbereid. Op 13 oktober 2023 heeft de Vlaamse Regering dat een eerste keer goedgekeurd. De centrale doelstelling van deze overeenkomst voor de mobiliteit naar Vlaanderen is dat 12.500 Waalse werkzoekenden werk vinden in Vlaanderen, met een jaarlijkse stijging van 3 procent. Deze centrale doelstelling wordt geconcretiseerd in een aantal strategische indicatoren voor het activeren van Waalse werkzoekenden naar Vlaamse vacatures en strategische doelstellingen over competentieontwikkeling. Aanvullend wordt in 2024 ook werk gemaakt van jaarlijkse actieplannen per interregionale mobiliteitszone.

De systematische samenwerking tussen de Vlaamse en Brusselse Regering, en meer bepaald tussen VDAB en Actiris, is erop gericht om zoveel mogelijk Brusselaars warm te maken voor de Vlaamse arbeidsmarkt. VDAB en Actiris organiseren wekelijks infosessies om Brusselaars te informeren en sensibiliseren over de voordelen van (taal)opleiding in functie van een job en de mogelijkheden van tewerkstelling in Vlaanderen. Via jobbeurzen – gezamenlijk georganiseerd door Actiris en VDAB en in samenwerking met Aviato voor wat de luchthaven van Zaventem betreft – komen Brusselse werkzoekenden in contact met Vlaamse werkgevers.

De site eenjobpourmoi.be is ontwikkeld in 2018 en 2019, toen nog onder de naam nouveaujob.be. Dat was de landingspagina voor de imagocampagne van VDAB op vraag van toenmalig minister van Werk Philippe Muyters, onder de naam 'Nouveau job? Le prochain stop!'. De kostprijs voor de ontwikkeling van de site was 20.265 euro en werd betaald door VDAB.

Voor het aantrekken van Waalse werkzoekenden naar Vlaamse vacatures worden een aantal strategische concrete doelstellingen opgenomen in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen VDAB en Forem.

Misbruik op de werkvloer

Imade Annouri verwees naar de Borealiszaak en de dossiers over misbruik op de werkvloer en informeerde naar de ondersteuning van organisaties die slachtoffers begeleiden. De minister antwoordt dat hij binnen zijn bevoegdheid extra heeft geïnvesteerd in de capaciteit van het Departement WSE om misbruiken op de werkvloer te bestrijden. Het departement zal in dat verband een aantal maatregelen uitvoeren, met name de Dienst Economische migratie versterken, zorgen voor meer toezicht en handhaving door de Vlaamse Sociale Inspectie en de cel Administratieve geldboeten versterken. De middelen voor de organisaties die slachtoffers begeleiden, vallen onder de bevoegdheid van de minister van Welzijn.

Economische migratie

Maaïke De Vreese stelde vragen over de nieuwe OESO-studie over het huidige kader van economische migratie. De OESO-studie is van start gegaan eind september 2023 en heeft een doorlooptijd van achttien maanden. De resultaten zullen bekend gemaakt worden in het begin van het tweede kwartaal van 2025. Er zijn momenten van tussentijdse rapportering vastgelegd: einde eerste en tweede kwartaal van 2024 en begin derde kwartaal van 2024. Het gaat om rapportering over respectievelijk de sterktes en zwaktes van het huidige systeem, relevante praktijken voor aantrekking van migranten en relevante praktijken uit het buitenland rond internationale rekrutering in het algemeen. De tussentijdse rapporten zullen nog geen hervormingen suggereren.

Een eerste kick-offmeeting met de sociale partners en andere stakeholders vond al in juli 2023 plaats. De daadwerkelijke start van de studie heeft wat vertraging opgelopen om administratieve redenen. Wat de opvolging betreft, is er een driemaandelijkse stuurgroep waarin zowel het Departement WSE als VDAB zetelen.

De federale overheid is geen partner in het project en de nadruk zal dan ook niet liggen op federale aspecten. Wel zullen enkele elementen, zoals bijvoorbeeld de wachttijden, direct of indirect worden meegenomen in de analyse. Daarnaast loopt het onderzoek van het Rekenhof naar aanleiding van de Turkse visazaak waarin zowel het Vlaamse als federale luik worden bekeken.

Ilse Malfroot vroeg wat wordt bedoeld met een strak gecontroleerd kader en een nultolerantiebeleid. VDAB zou volgens lid niet beschikken over de gegevens over de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. De minister stelt dat sinds de

zomer van 2022 aanvragen voor tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten extra worden gescreend door de nieuw opgerichte Controlekamer. Concreet gaat de dienst Economische Migratie na of de financieel-economische draagkracht van de werkgever de binnenkomst van een buitenlandse arbeidskracht kan verantwoorden en of de kandidaat-migrant een structurele bijdrage kan leveren aan de Vlaamse arbeidsmarkt en aan het economische weefsel. Dat onderzoek naar werkgever en werknemer komt boven op het krapteonderzoek dat in samenwerking met VDAB wordt uitgevoerd om na te gaan of er geschikte kandidaten op de plaatselijke arbeidsmarkt kunnen worden gevonden. Een grondige voorafgaandelijke check van de toelatingsvoorwaarden, gecombineerd met gerichte inspectiebezoeken en een analyse van gegevens na de opstart van de tewerkstelling, met name over effectieve tewerkstelling en loon, vormen de krachtlijnen van het zerotolerantiebeleid. Bij de behandeling van een individuele aanvraag worden alle tewerkstellingsgegevens beoordeeld: verloning volgens het toepasselijke paritair comité, effectieve tewerkstelling en eventuele werkloosheid in geval van hernieuwing van de aanvraag.

2.2.2. ISE Duurzame arbeidsmarkt

- OD Een betere combinatie van arbeid en privé nastreven voor alle werkenden

Dienstencheques

De minister antwoordt op de tussenkomsten van Thijs Verbeurgt en Imade Annouri over de poetshulpen in de dienstenchequesector. Het is bekend dat de rendabiliteit in de dienstenchequesector de afgelopen jaren onder druk heeft gestaan. Ondanks de maatregelen die de afgelopen jaren werden genomen, blijkt uit een studie van Graydon dat het tij nog niet is gekeerd. De minister neemt deze signalen ernstig. Als er geen maatregelen worden genomen, komen niet alleen de toekomst van het systeem maar ook de jobs en de werkbaarheid ervan voor de vele huishoudhulpen in het gedrang. Daarom werd er beslist om, in afwachting van structurele maatregelen in de volgende regeerperiode, eenmalig 50 miljoen extra in de sector te investeren. De minister is evenwel niet doof voor de vraag van de werknemersorganisaties. Voorafgaand heeft hij daarmee gesproken, net zoals met de werkgeversorganisaties in de profit- en socialprofitsector. Hij beseft dat er, onder meer door de lage rentabiliteit, vandaag niet veel ruimte is om de loon- en arbeidsvoorwaarden te verbeteren. Dat wordt een deel van de grotere structurele hervorming. Om die reden werd er beslist dat minstens 20 en maximum 25 procent van de financiële injectie moet worden gebruikt om de koopkracht van de werknemers te verbeteren. Die voorwaarde is opgenomen in het besluit en is dus bindend en dat heeft de minister ook schriftelijk bevestigd aan de werkgevers. Hij weet dat er in het paritair comité van de dienstencheques geen consensus was en dat er dus op ondernemingsniveau moet beslist worden hoe die middelen worden ingezet om de koopkracht van de werknemers te verbeteren.

De minister is als Vlaams minister niet betrokken bij het sociaal overleg, dat op het federale niveau wordt gevoerd. Hij mag en kan zich daar niet in mengen. Ondanks het feit dat er geen akkoord was in het paritair comité 322.01 leek het wel aangewezen om dezelfde lijn te volgen als de sector van de gezinszorg en dezelfde voorwaarden te stellen voor de volledige dienstenchequesector.

Elke erkende onderneming zal op basis van de ingediende dienstencheques en de geleverde prestaties in oktober en november 2023 een verhoogde tegemoetkoming krijgen. Overeenkomstig de dienstenchequeregelgeving is er geen differentiatie mogelijk. Daarnaast kan de minister geen bijkomende voorwaarden koppelen aan een maatregel die vandaag nog niet van kracht is. Het ontwerp van decreet tot wijziging van de Dienstenchequewet, waarin onder andere wordt bepaald dat de erkende onderneming nieuwe gebruikers zal moeten informeren over de wettelijke verplichtingen, moet nog aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

Axel Ronse informeerde nog naar de concretisering van de informatieverplichting. De administratie van de minister werkt momenteel aan een uitvoeringsbesluit waarin wordt vastgelegd hoe de erkende ondernemingen nieuwe gebruikers zullen moeten informeren over de geldende regelgeving, onder andere met betrekking tot welzijn. De minister kan hier nog niet verder op ingaan. Het ontwerp van decreet dat de rechtsgrond zal vormen voor dit besluit is tot nu toe nog niet van kracht. Het zal binnenkort aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

– OD Loopbaantransities faciliteren en omkaderen

Allessia Claes stelde verschillende vragen over het loopbaanbeleid van VDAB en de instrumenten die daarvoor worden ingezet. Voor de monitoring en verzekering van kwaliteit zet VDAB in op verschillende sporen. Die werden op 13 juli 2023 al uitvoering in de commissie toegelicht in antwoord op een vraag om uitleg van het commissielid (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 3316). Als sluitstuk van de kwaliteitsopvolging werd, zoals al gemeld, de invoering van de beroepsbekwaamheid loopbaanbegeleiding in een wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering opgenomen. Ook voor het proefproject voor de loopbaancheques bij niet-beroepsactieven verwijst de minister naar het antwoord op dezelfde vraag. Het is geen evidentie om mensen uit de niet-beroepsactieve bevolking te bereiken en te overtuigen om te starten met loopbaanbegeleiding. De minister houdt de vinger aan de pols en er volgt een eindevaluatie in maart 2024.

Verder maakt VDAB inderdaad stap voor stap werk van een gepersonaliseerd loopbaanplatform met in de eerste plaats een focus op vacatures en jobs, opleidingen en competentieversterking en oriëntatie op de arbeidsmarkt. In het kader van het Opleidingstegoed is er een continue afstemming met de bevoegde federale diensten om overlap tussen de Vlaamse en federale initiatieven te vermijden.

Jobmobiliteit

Axel Ronse stelde een vraag over jobmobiliteit en over hoe de opzegperiode activerend kan worden ingezet. Het is inderdaad zo dat Vlaanderen zich wat dat betreft hoofdzakelijk moet houden aan het federale kader. Maar de minister kon in de voorbije periode wel vaststellen dat VDAB in Limburg zeer actief en snel klaar staat om op maat ondersteuning te bieden bij de herstructureringen die jammer genoeg werden aangekondigd. Menselijk contact is daarbij zeer belangrijk. Als hij dan formeler naar de opties kijkt, zijn wat hem betreft de zogenaamde transitietrajecten een interessante piste.

Het 'transitietraject na ontslag' is een federale maatregel die van kracht is sinds 2023. De transitietrajecten bieden een kader waarbij de werknemer gedurende de opzeggingstermijn aan de slag kan gaan bij een andere werkgever en dat met het oog op een definitieve aanwerving. VDAB of een uitzendkantoor moeten daarbij optreden als bemiddelaar tussen de drie partijen om de transitie op te starten, op te volgen en af te sluiten. Vanuit VDAB zijn er gesprekken gestart met Federgon om na te gaan hoe deze maatregel in Vlaanderen kan worden geoperationaliseerd. De bedoeling is dat in Vlaanderen de uitzendsector de rol van bemiddelaar zal opnemen. De minister verwacht hierover snel duidelijkheid.

– OD Transitie en transformaties op de arbeidsmarkt ondersteunen

STEM-competenties

De minister antwoordt verder op vragen van Allessia Claes over STEM. Bij de oriëntering van werkzoekenden houdt VDAB het belang van STEM-competenties in het achterhoofd. Er wordt beklemtoond dat deze vaardigheden werkzoekenden meer kansen bieden voor de toekomst en hun tewerkstellingskansen verhogen. VDAB wijst hen de weg naar een gepast opleidingsaanbod.

Hiertoe faciliteert VDAB een vraag- en toekomstgericht opleidingsaanbod waarbij de aandacht wordt gevestigd op STEM-competenties maar ook op werkplekleren, (basis)geletterdheid, taal, digitale vaardigheden enzovoort. Om de werkzaamheidsgraad te verhogen is een goede aansluiting van de opleidingen op de arbeidsmarkt en op het loopbaanperspectief van de burger cruciaal. VDAB participeert daarvoor in samenspraak met VLAIO in verschillende fora over STEM.

Werkbaar werk

Imade Annouri kwam tussen over de ondersteuning van werkgevers die met werkbaar werk aan de slag willen gaan. Zoals bekend is de meest volledige bevraging van werknemers, en ook van zelfstandigen, over hun noden wat betreft werkbaarheid de vierjaarlijkse werkbaarheidsmonitor van de SERV. Deze regeerperiode werd sterk ingezet op werkbaar werk. De recente resultaten van de werkbaarheidsmonitor, die al uitvoerig in de commissie werden besproken, tonen voor de minister aan dat de investeringen hun effect niet gemist hebben.

Natuurlijk blijven er uitdagingen over die moeten worden aangegaan. Zo wil de minister nog dit jaar de maatregel van de werkbaarheidscheques verlengen en zal hij via de stuurgroep Werkbaar Werk samen met de sociale partners diverse bijkomende projecten lanceren. Hij begrijpt uiteraard de opmerking dat vele werkgevers, vaak de kleinere werkgevers, door de bomen het bos niet meer zien. Daarom is het belangrijk dat de website werkbaarwerk.be de komende periode nog meer in de kijker wordt gezet.

- OD Discriminatie op de arbeidsmarkt bestrijden

Ilse Malfront vroeg hoeveel middelen er in deze regeerperiode werden ingezet voor de praktijktesten. De minister kan kort zijn in zijn antwoord: voor praktijktesten werd 0 euro ingezet. Wel zette hij 4 miljoen euro in voor de addenda non-discriminatie en inclusie bij de sectorconvenanten.

2.2.3. ISE Thema-overschrijdend

- OD Het werkgelegenheidsbeleid versterken met Europese fondsen

De minister antwoordt aan Alessia Claes dat de oproep voor de verlenging van de huidige digibankprojecten nog in de beoordelingsfase zit. Van de 54 digibanken dienden er 53 een aanvraag in tot verlenging voor 2025 tot en met midden 2026. In het najaar van 2024 dienen deze projecten een aangepaste samenwerkingsovereenkomst in als basis voor de verlenging. De focus zal daarbij liggen op het verduurzamen van hun werking. Wat de communicatie betreft, plant de minister in 2024 een herhaling van de campagne van dit jaar. De campagne was succesvol met een groot bereik en hoge herkenbaarheid.

- OD De dienstverlening vanuit de overheid performant en klantgericht uitbouwen

Personeelsbeleid VDAB

Van Maurits Vande Reyde en Thijs Verbeurgt kwamen er vragen over de personeelsbesparingen bij VDAB. Concreet gaan die over de doelstelling om tegen einde 2024 422 medewerkers minder te hebben. Momenteel heeft VDAB al 265 medewerkers minder als gevolg van niet vervanging bij pensionering of ontslag. Dat komt overeen met 62,8 procent van de doelstelling van 422.

Overeenkomstig de afspraken gemaakt in de raad van bestuur van VDAB wordt de personeelsafbouw verder afgestemd op de doelstelling voor eind 2024. Een belangrijke maatregel in de resterende afbouw betreft de uitbesteding van het poetsdiensten vanaf begin 2024.

Budgettaire is er al een jaarlijkse vermindering van de kredieten met meer dan 4,3 miljoen euro.

De minister wil er nogmaals op wijzen dat er door de besparing geen ontslagen vallen binnen VDAB. De dienst gaat uit van een aantal principes, waarbij het vooral belangrijk is dat er geen effect is op de op dienstverlenende en kritieke functies. De grootste ruimte wordt gecreëerd bij het administratief personeel, experts en ondersteunende dienstverlening, zoals de schoonmaak. De budgettaire discussie over de uitbesteding van de schoonmaak is in het verleden al in de commissie gevoerd. De cijfers voor 2023 zijn nog niet volledig. In 2024 wordt de volledige uitbesteding van de schoonmaakkosten op meer dan 6,6 miljoen euro geraamd.

De kosten omvatten ook de overname van de lopende schoonmaakcontracten en de overdracht van de medewerkers schoonmaak van VDAB. Dat is uitdagend. Algemeen gezien ligt de kostprijs per uur van een VDAB-medewerker hoger dan het uurtarief gangbaar in de schoonmaaksector.

De opdracht werd gegund voor vier jaar. De verwachting is dat de kostprijs voor het onderhoudspersoneel in 2023 hoger zal liggen dan bij de uitbesteding maar dat de verschillen in kostprijs tussen schoonmaak in eigen beheer en volledige uitbesteding beperkt zullen zijn.

Ziekteverzuim VDAB

Maurits Vande Reyde, Axel Ronse en Ilse Malfroot verwezen naar de hoge cijfers van burn-out en ziekteverzuim bij VDAB. Ilse Malfroot ging daarbij ook in op het ziekteverzuim bij de Vlaamse overheid in het algemeen. In 2023 heeft VDAB terecht bijkomende preventieve acties moeten ondernemen om tegemoet te komen aan de alarmerende ziekteverzuimcijfers. Dat die cijfers hoger liggen dan in andere sectoren en organisaties is ook de minister opgevallen. De raad van bestuur werd nauw betrokken bij de plannen hierover. Er werd hoofdzakelijk ingezet op het verminderen van de psychosociale belasting van de medewerkers en de omgang met agressie. Bij VDAB loopt momenteel ook een wetenschappelijk onderzoek om meer inzicht te krijgen in risicofactoren voor ziekteverzuim om evidencebased acties te kunnen opzetten.

VDAB heeft ervoor gekozen om het gezondheidsbeleid dat door het Agentschap Overheidspersoneel voor de hele Vlaamse overheid werd uitgewerkt als leidraad voor het gezondheidsbeleid te hanteren. Verder blijft VDAB leidinggevenden ondersteunen in het uitvoeren van het versterkte aanwezigheidsbeleid. In teams met een hoog verzuim wordt op basis van een psychosociale risicoanalyse een gerichte teamondersteuning opgezet.

VDAB beschikt om privacyredenen niet over een aparte rapportering over afwezigheid door burn-out. De dienst zet wel preventief in op het voorkomen van uitval door burn-out via knipperlichtgesprekken en stresscoaching.

Toekomst van VDAB

De minister antwoordt aan Axel Ronse dat hij begin 2023 het initiatief nam voor een onderzoek naar de kerntaken van VDAB in functie van de arbeidsmarktuitdagingen van de toekomst.

Dat onderzoek wordt door de consultants Deloitte en Roland Berger uitgevoerd en is gestart op 1 juni 2023. Het eindrapport wordt midden januari 2024 verwacht. Hoewel de onderzoeksopdracht opgebouwd wordt rond de uitdagingen op de arbeidsmarkt die de grenzen van de huidige regeerperiode ruim overschrijden, is het de bedoeling om nog deze regeerperiode de resultaten in een soort toekomstmodel

te formuleren. In de eerste plaats zal de minister met het management in overleg gaan over de resultaten. Het is immers van belang dat het management van VDAB aan de slag gaat om op basis van de bevindingen van het externe onderzoek een nieuwe toekomstvisie te formuleren die zal worden voorgelegd aan de raad van bestuur. Uiteraard zal dat ook belangrijk materiaal zijn als input voor een volgend regeerakkoord.

Tewerkstelling van mensen met een arbeidsbeperking binnen de Vlaamse overheid

Ilse Malfroot stelde vragen over de tewerkstelling van mensen met een arbeidsbeperking bij de Vlaamse overheid, gelet op de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid hanteert een streefcijfer van 3 procent tewerkstelling van mensen met een beperking of chronische ziekte. De Vlaamse overheid haalt deze streefcijfers helaas niet in elk beleidsdomein. Er worden wel stappen voorwaarts gezet. Eind 2022 werd 2,1 procent gehaald bij het Departement WSE. In 2021 was dat nog 1,6 procent. Bij VDAB wordt de doelstelling ruimschoots gehaald, met 5,4 procent eind 2022. Dat is een halve procentpunt beter dan in 2021.

Vlaanderen past het systeem van voorbehouden betrekkingen voor personen met een arbeidshandicap toe. Hierbij kan per beleidsdomein maximaal 1 procent van de betrekkingen voorbehouden worden voor personen met een arbeidshandicap. Het zijn de departementen zelf die bepalen welke functies ze voor personen met een beperking voorbehouden.

Er zit een positieve evolutie in de cijfers. De Vlaamse overheid wil dat ook blijven stimuleren door aangepast werk mogelijk te maken op zoveel mogelijk werkvloeren. Voorlopig acht ze het niet nodig om het systeem van de streefcijfers om te zetten naar quota.

2.3. Beleidsveld Competenties

2.3.1. ISE Competenties

De minister antwoordt aan Alessia Claes dat de Vlaamse Regering met de conferentie 'Levenslang leren' in februari 2024 een bijdrage wil leveren aan de Europese en Vlaamse doelstellingen om tegen 2030 een deelname van 60 procent aan levenslang leren te bereiken. Meer bepaald wordt tijdens de conferentie dieper ingegaan op de kwaliteit, de drempels en de hefboomen voor levenslang leren met voorbeelden uit Vlaanderen en de hele Europese Unie. Vlaanderen organiseert deze conferentie samen met de Franse Gemeenschap. Voor Vlaanderen wordt ze inhoudelijk georganiseerd door het Departement Onderwijs, dat de trekker is van het initiatief, in nauwe samenwerking met Departement WSE.

Daar waar minister Ben Weyts de trekker is van de conferentie over levenslang leren is de OESO Skills Summit een initiatief dat minister Jo Brouns voor Vlaanderen opneemt. Het is een gezamenlijke organisatie van de OESO en België. Alle gewesten en gemeenschappen en de federale overheid zijn betrokken. De minister nam ook op Belgisch niveau het initiatief om de Skills Summit naar hier te halen.

- OD Een vraaggericht opleidingsaanbod garanderen voor iedereen

Ilse Malfroot en Alessia Claes stelden vragen over de leerjobs. Er zal via verschillende kanalen gecommuniceerd worden over de inwerkingtreding van de leerjobs. Zo zal er naast de interne bekendmaking bij VDAB en partners onder andere een mailing worden opgezet naar alle jongeren die VDAB kent en die in aanmerking komen. Er zal gecommuniceerd worden via Syntra. De sectoren worden op de hoogte gebracht en de sociale secretariaten geïnformeerd.

Op de vraag over de koppeling met het verwerven van competenties antwoordt de minister dat een overeenkomst voor een leerjob altijd voor een bepaalde beroepskwalificatie zal worden afgesloten. Tijdens de uitvoering ervan zal de verwerving van de in de beroepskwalificatie(s) opgenomen competenties opgevolgd worden via opvolgingsgesprekken met de jongeren en de mentoren van het leerbedrijf. Op het einde van de leerjob zal de jongere een EVC-assessment afleggen.

Het grootste verschil tussen een leerjob en een individuele beroepsopleiding is dat een leerjob een beroepskwalificerend traject is, gericht op het verwerven van de competenties opgenomen in een of meerdere beroepskwalificaties, terwijl een IBO gericht is op het verwerven van bedrijfsspecifieke competenties en niet kwalificerend is.

Het grootste verschil tussen een leerjob en duaal leren is de aard van de kwalificatie die men verwerft (beroepskwalificatie versus onderwijskwalificatie) en de doelgroep (ongekwalificeerde schoolverlaters versus jongeren die nog in het secundair onderwijs zitten).

Voor de organisatie van de leerjobs wordt in deze experimentele fase samengewerkt met Syntra en met de sectorale opleidingsfondsen.

- OD De stap zetten naar een individuele leer- en loopbaanrekening

Opleidingsincentives

Een volgende vraag van Alessia Claes ging over de opleidingsincentives. De evaluatiestudie van de overheidsopdracht Leergoesting heeft als doel het evalueren van de impact van geïmplementeerde begeleidingstrajecten binnen de overheidsopdracht.

Omdat de overeenkomst met de uitgiftemaatschappij van de opleidingscheques eind 2023 afloopt, worden de mogelijkheden voor uitgifte na deze datum onderzocht om de continuïteit te verzekeren. Er werd niet ingetekend op een procedure tot aanbesteding. Aangezien er geen interesse is van de markt, zal het Departement WSE dat in eigen beheer doen. Om dat mogelijk te maken zijn enkele aanpassingen aan de regelgeving nodig.

Voor het antwoord op de vraag over het gemeenschappelijk initiatiefrecht in het Vlaams opleidingsverlof verwijst de minister naar zijn antwoord op een vraag om uitleg van het lid over het Vlaams opleidingsverlof, die op 28 september 2023 in de commissie werd behandeld (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 3604). De minister stelde toen vast dat in het eerste schooljaar (2021-2022) van het gemeenschappelijk initiatiefrecht 10 procent meer werknemers werden bereikt met het Vlaams opleidingsverlof dan in het voorgaande schooljaar. Of die trend zich doorzet in het schooljaar 2022-2023 valt nog af te wachten. Nieuwe dossiers kunnen nog tot eind november 2023 worden ingediend. Een volledige evaluatie van het experiment is gepland voor einde 2023, de publicatie van het rapport voor maart 2024.

Individuele leer- en loopbaanrekening

De minister antwoordt aan Alessia Claes dat het doel van de conceptnota over de opleidingsincentives is om te onderzoeken of het mogelijk en wenselijk is om de opleidingsincentives te harmoniseren en overdraagbaar te maken doorheen de tijd en over de statuten heen. Een meer persoonsvolgende inzet van opleidingssteun kan drempelverlagend werken en op die manier burgers aanzetten om hun persoonlijke tegoed in te zetten om een opleiding te volgen in functie van hun loopbaan.

Ilse Malfroot vroeg naar de bekendheid en de kostprijs van het portaal voor het opleidingstegoed. De kost van de IT-ontwikkeling van het opleidingstegoed bedroeg 280.000 euro. De gebruikscijfers van eind oktober 2023 tonen aan dat het opleidingstegoed toen al 69.472 keer werd geraadpleegd. De bedoeling van het instrument is om drempels weg te werken en burgers te steunen bij het volgen van een opleiding.

Competentiechecks

Een volgende vraag van Alessia Claes ging over het gebruik van de competentiecheck. Sinds de lancering van de eerste communicatiecampagne in maart 2023 tot eind oktober 2023 heeft VDAB 11.859 unieke gebruikers geregistreerd voor de competentiecheck. Er werden verschillende initiatieven genomen om de competentiecheck bekend te maken bij het brede publiek.

- OD Levenslang leren stimuleren en nieuwe leerwegen verkennen

Duaal leren

Ilse Malfroot kwam tussen over duaal leren en verwees onder meer naar het rapport van het Rekenhof over werkplekieren in het voltijds beroeps- en technisch secundair onderwijs. De minister antwoordt dat duaal leren bij uitstek een verhaal van samenwerking is. Als minister van Werk koos hij er samen met de minister van Onderwijs voor om de sociale partners en onderwijsverstrekkers aan zet te brengen in het Vlaams Partnerschap Duaal Leren en de sectorale partnerschappen. Op die manier bieden de partners samen een kader aan voor kwalitatieve leerwegen voor leerlingen en cursisten, op maat van elke sector, en geven ze al een proactief antwoord op de verbeterpunten in het onderzoek van het Rekenhof, dat voornamelijk onderwijsstages onderzocht. Heel wat bekommernissen krijgen binnen het kader van duaal leren al een antwoord.

Als minister van Werk versterkt de minister de sectorale organisaties via achttien duale addenda bij de sectorconvenanten. Deze financiële ondersteuning zorgt voor meer armslag om het netwerk van kwalitatieve werkplekken voor duaal leren te versterken en duaal leren op de kaart te zetten als kans voor een onderneming om mee vorm te geven aan de talenten van de toekomst. Daarnaast geeft de minister met de premies voor kwalificerend werkplekieren ondernemingen en leerlingen een extra stimulans om te kiezen voor duaal leren. Vanuit Onderwijs spelen ook de regionale technologische centra hierin een belangrijke rol.

Levenslang leren

Aan Ilse Malfroot antwoordt de minister dat er al heel wat beleidsinitiatieven werden genomen om levenslang leren toegankelijker te maken. Hij verwijst naar de diverse boeiende discussies die daarover tijdens deze regeerperiode in de commissie werden gevoerd, waarbij die initiatieven werden toegelicht. Eén nieuw initiatief zet de minister graag in de kijker en dat is het 'mobiliserend project'. Dat heeft als doelstelling om het vele materiaal dat vandaag al werd ontwikkeld meer ingang te doen vinden op de werkvloer en op die manier een verdere boost te kunnen geven aan de Vlaamse leercultuur. De focus zal een positieve benadering zijn.

2.4. Beleidsveld Sociale Economie

2.4.1. ISE Activering

- OD Individueel maatwerk invoeren

Alessia Claes stelde vragen over de opstart van het individueel maatwerk. Door deze maatregel worden werkgevers ondersteund bij de tewerkstelling en aanwerving van

personen met een arbeidsbeperking, aldus de minister. Ook zelfstandigen kunnen er een beroep op doen. Daarbij wordt niet gesproken over trajecten en er kan ook niet worden voorzien hoeveel werkgevers of zelfstandigen dit jaar nog een aanvraag zullen indienen. Met de campagne 'Pracht van een werkkraacht' werd ingespeeld op het informeren van werkgevers, zelfstandigen en burgers over het bestaan van individueel maatwerk en de meerwaarde van ondernemen op een inclusieve manier. Voor concrete cijfers over de aanvragen verwijst de minister naar de schriftelijke antwoorden in de bijlagen.

In antwoord op een vraag van Maurits Vande Reyde over de terugvalpositie verwijst de minister naar artikel 77 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2022 tot uitvoering van het decreet van 14 januari 2022 over maatwerk bij individuele inschakeling. Daarin wordt de terugvalpositie uitvoering omschreven. De minister vat samen: als de arbeidsovereenkomst van de persoon die is doorgestroomd na een eerder positieve inschatting van zijn doorstroompotentieel door VDAB, toch wordt beëindigd binnen een termijn van maximaal achttien maanden te rekenen vanaf de startdatum van zijn reguliere tewerkstelling om een reden die vreemd is aan zijn wil, kan de persoon met een arbeidsbeperking zich beroepen op een terugkeergarantie naar een tewerkstelling binnen de sociale economie.

Maatwerkbedrijven waar de invulling van het toegekende contingent in het laatst afgerekende kwartaal meer dan 99 procent bedraagt, kunnen voor een periode van twaalf maanden een beroep doen op een tijdelijke extra plaats in het contingent. Op vraag van het maatwerkbedrijf kan de minister de extra plaats eenmalig verlengen voor een nieuwe periode van twaalf maanden als de invulling in de vier laatst afgerekende kwartalen meer dan 99 procent bedraagt.

Lokale diensteneconomie

Een volgende vraag van Alessia Claes ging over de overdracht van middelen voor de klaverbladfinanciering naar het beleidsdomein Welzijn. De Vlaamse Regering heeft in het regeerakkoord het engagement opgenomen dat "de lokale diensteneconomie zich verder kan ontplooiën binnen individueel maatwerk" en dat "een klaverbladfinanciering mogelijk blijft". De aanvullende lokale diensten kunnen verder worden uitgevoerd op voorwaarde dat er een opdrachtverklaring is van het lokale bestuur of een opdrachtverklaring van een Vlaams beleidsdomein. Bij LDE was er naast het lokale klaverblad immers ook een Vlaams klaverblad mogelijk.

Voor de verdeling van de middelen aan de lokale besturen verwijst de minister naar zijn antwoord op een vraag om uitlag van Thijs Verbeurgt over de compensatie voor het wegvallen van de sociale inschakelingseconomie en aanvullende diensten (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 3236).

De herverdeling van middelen naar het beleidsdomein Welzijn kadert in de uitvoering van het Vlaamse klaverblad Kinderopvang en gezinszorg.

- OD Collectief maatwerk versterken

Klimaatjobs

Stijn De Roo stelde een vraag over de klimaatjobs in het kader van het collectief maatwerk. Maatwerkbedrijven zijn volgens de minister vooral actief als toeleverancier van reguliere bedrijven. Gezien de groeiende vraag naar producten en diensten die milieuvriendelijk zijn, is het belangrijk om vanuit de overheid alle maatwerkbedrijven expliciet aan te moedigen om mee te stappen in de circulaire ontwikkelingen die op economisch en technologisch vlak aan de gang zijn. Het verbinden van een groeipad aan de creatie van sociale circulaire jobs was dan ook een belangrijke en expliciete beleidskeuze. De ondertussen meer dan 900

geactiveerde klimaatjobs werden toegekend op basis van ingediende projectvoorstellen die gunstig werden geëvalueerd. Omdat de maatwerkbedrijven vaak als partner meewerken in een circulair project kan doorheen de tijd de inhoud van het project worden bijgestuurd op voorwaarde dat de nieuwe taakinhoud opnieuw kan verbonden worden aan een project waarbij CO₂-reductie centraal staat.

Aanbieders van arbeidsmatige activiteiten

De minister antwoordt aan Stijn De Roo dat in het nieuwe regelgevende kader voor arbeidsmatige activiteiten, dat op 1 januari 2024 in werking treedt, de ondersteunende rol wordt verduidelijkt die de AMA-WVG-begeleiders kunnen spelen als een deelnemer een vraag naar betaalde arbeid stelt. Ze kunnen de persoon aanmelden bij VDAB om de mogelijkheden te onderzoeken. De administraties en VDAB zetten in op de communicatie en informeren bijvoorbeeld over mogelijke samenwerkingsverbanden. Er wordt onderzocht of een extra financiële stimulans kan worden gegeven om samenwerking verder te stimuleren.

Evaluatie doorstroomtrajecten

Allessia Claes vroeg welke administratief-technische aanpassingen werden doorgevoerd na de evaluatie van de doorstroomtrajecten door het HIVA. De minister kan melden dat het proces voor de optimalisatie van de doorstroomtrajecten is gestart zodat de minister de wijzigingsvoorstellen zal kunnen voorleggen aan de Vlaamse Regering. De doorstroomtrajecten worden geoptimaliseerd in afwachting van de evaluatie van het decreet betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling. De minister vindt het ook belangrijk dat, als de doorstroomtrajecten aangepast worden naar aanleiding van de evaluatie, er rekening wordt gehouden met het individueel maatwerk. Dat instrument is nog vrij nieuw maar zal vermoedelijk een impact hebben op de doorstroomtrajecten. Het is nog te vroeg om dat nu al mee te nemen in de voorstellen. De wijzigingen die de minister nu voorstelt, gaan over het afstappen van de opdeling in fases, waardoor het traject meer op maat van de werknemer kan worden opgezet.

De doorstroomtrajecten worden in de toekomst opgenomen door VDAB in plaats van door ESF-projecten, zoals vandaag het geval is. Vanuit bestuurlijk oogpunt is dat volgens de minister een logische evolutie. VDAB staat nu al in voor de evaluatie van de doelgroepwerknemers voorafgaandelijk aan en op het einde van het doorstroomtraject. Ook de mandatering en evaluatie van de doorstroompartners is nu al een taak van VDAB en de uitbetaling van de mandaathouders gebeurt op basis van de gegevens van VDAB. Het gaat dus om een vereenvoudiging.

Conclusie

Afsluitend richt de minister een woord van dank aan de administraties om het volledige BBT-proces op te nemen en in goede banen te leiden. Elk jaar slagen ze erin om binnen de vaak strakke deadlines de vragen van de commissieleden zo nauwgezet mogelijk te beantwoorden. Het cijferboekje doen kloppen en het correct en logisch onderbouwen lijkt eenvoudig maar vraagt heel wat inspanningen en coördinatie.

2.5. Replieken

Tussenkomst van Thijs Verbeurgt

Thijs Verbeurgt begrijpt uit het antwoord van de minister dat er voor de kinderopvang een systeem zal worden uitgewerkt waarbij werkzoekenden die bezig zijn met een traject van een intensiteit die overeenkomt met een vier vijfde dagbesteding of hoger, net zoals werkenden prioriteit krijgen voor voltijdse kinderopvang. Dat is

volgens het lid maar een deel van de oplossing. De vraag is of dat niet tot kafkaïaanse toestanden zal leiden waarbij de monitoring meer gaat kosten dan de opbrengst. Bovendien zullen niet alle werkzoekende aan die drempel van vier vijfde geraken, bijvoorbeeld omdat ze deeltijds werken via interimcontracten. Het lid vraagt om daar met meer zorg naar te kijken. Door de voorrangregels voor wie werkt, dreigt wie niet werkt, werkzoekende is of onregelmatig werkt uit de boot te vallen.

Kan de minister zijn antwoord over de rol van de lokale besturen wat betreft flexibele kinderopvang verduidelijken?

In zijn antwoord over de extra 50 miljoen euro voor de dienstenchequesector verwijst de minister naar de rentabiliteit van de sector. Die staat inderdaad onder druk voor een deel van de sector. Maar er is ook een deel van de sector waar winsten worden gemaakt en uitgekeerd. Als die middelen bestemd zijn voor de rentabiliteit van de sector gaat de minister er dan op toezien dat er geen winst wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders? De noodkreet van kleinere bedrijven mag toch niet leiden naar grotere uitkeringen voor aandeelhouders van grote bedrijven?

De poetshulpen voelen zich niet gehoord. Ze werken aan een minimumloon en vaak in zeer moeilijke omstandigheden. De mailbox van Thijs Verbeurgt zit vol met klachten en bezorgdheden van poetshulpen maar aan één oproep van de werkgevers wordt meteen gehoor gegeven. De problemen van de poetshulpen moeten volgens het lid ernstiger worden genomen.

Minstens 20 en maximum 25 procent van de verhoogde tegemoetkoming moet ten goede komen aan de poetshulpen. Maar wat met bedrijven waarvan geweten is dat ze in het verleden dergelijke regels met de voeten hebben getreden en overheidssteun hebben misbruikt? Worden die uitgesloten van de verhoogde tegemoetkoming? Het lid vindt dat de minister een blanco cheque geeft aan bedrijven die in het verleden hebben bewezen dat ze die niet verdienen. De minister geeft bovendien een hefboom uit handen. Hij had die 50 miljoen euro kunnen gebruiken om de werkgevers te verplichten om tot een sociaal akkoord te komen en de precaire situatie van de poetshulpen te verbeteren. Welke hefbomen ziet de minister nog om tot een sociaal akkoord te komen?

Een derde vraag van Thijs Verbeurgt gaat over de koppenbesparing en de uitbesteding van de schoonmaakdienst van VDAB. Hoeveel van de besparing van 4,3 miljoen euro is het gevolg van die uitbesteding? De minister stelde verder dat voor 2024 de volledige uitbesteding van de schoonmaakkosten op meer 6,5 miljoen euro wordt geraamd. Kost de uitbesteding dan niet meer dan de besparing heeft opgeleverd? De kosten zouden in de toekomst dalen. Betekent dat dan dat in de toekomst wel medewerkers zullen worden ontslagen?

Antwoord van de minister

Minister *Jo Brouns* antwoordt dat de kinderopvang een gedeelde zorg is. De Vlaamse Regering heeft erover gewaakt dat mensen die actief op zoek zijn naar werk maximaal van de opvang gebruik kunnen maken.

Wat de 50 miljoen euro voor de dienstenchequesector betreft, vindt de minister dat het intellectueel correct is om te stellen dat met dit saldo geen grote structurele hervorming kan worden doorgevoerd. De minister herhaalt dat volgens hem die structurele hervorming nodig is als men alle organisaties (profit en social profit) die poetshulpen tewerkstellen, wil versterken. In het parlement wordt geregeld en terecht hulde gebracht aan de poetshulpen die de gezinnen ondersteunen. Het standpunt van de minister, dat niet door iedereen wordt gedeeld, is dat het weghalen van de fiscale aftrek bij de gezinnen voor een zachte overgang kan zorgen. Die maatregel kan recurrent tussen de 250 en de 300 miljoen euro opleveren en

met dat bedrag kunnen de sociale partners worden gedwongen om een sociaal akkoord te sluiten zoals het lid er een voor ogen heeft. Nu moest er snel, nog in 2023, een bestemming worden gegeven aan het saldo van 50 miljoen euro en dat binnen het bestaande decretale kader. De sociale partners hebben wel de gesprekken opgestart. In de socialprofitsector is er een akkoord, in de profitsector lag dat moeilijker. De afgesproken verdeling zal worden afgedwongen en als het nodig is, kunnen bedrijven worden gesanctioneerd via subsidies.

Wat de uitbesteding van de schoonmaak van VDAB betreft, verwijst de minister voor meer details naar het schriftelijke antwoord dat zal worden bezorgd op de begrotingstechnische vragen. Hij herhaalt dat aan VDAB de doelstelling werd opgelegd om tegen eind 2024 422 medewerkers minder te hebben. Momenteel heeft VDAB al 265 medewerkers minder als gevolg van niet vervanging bij pensionering of ontslag. Dat komt overeen met bijna 63 procent van de doelstelling. Budgettaire is er al een jaarlijkse vermindering van de kredieten met 4.368.000 euro.

De opgelegde besparing leidt niet tot ontslagen binnen VDAB. De dienst gaat uit van een aantal principes waarbij het vooral belangrijk is dat er geen effect is op dienstverlenende en kritieke functies. In 2024 wordt de volledige uitbesteding van de schoonmaakkosten inderdaad op meer dan 6 miljoen euro geraamd. Die kosten omvatten de extra kosten voor overname van de lopende schoonmaakcontracten en de overdracht van de medewerkers schoonmaak van VDAB. Die kosten voor de overname moeten worden meegenomen in de vergelijking. Algemeen gezien ligt de kostprijs per uur van een VDAB-medewerker hoger dan het gangbare uurtarief in de schoonmaaksector. Bij het maken van de vergelijking moet er ook worden meegenomen dat de cijfers voor 2023 nog niet volledig zijn.

De opdracht werd gegund voor vier jaar. De verwachting is volgens de minister dat de kostprijs voor het onderhoudspersoneel in 2023 hoger zal liggen dan bij uitbesteding maar dat de verschillen in kostprijs tussen schoonmaak in eigen beheer en volledige uitbesteding beperkt zal zijn. Meer details volgen in de schriftelijke antwoorden.

Repliek van Thijs Verbeurgt

Thijs Verbeurgt vindt dat niet over de begroting kan worden gestemd vooraleer de vraag over de uitbesteding wordt beantwoord. In de begroting zit een verhoging van de werkingsmiddelen van VDAB met 3,87 miljoen euro en dat als gevolg van de uitbesteding van de schoonmaakdiensten.

Minister *Jo Brouns* herhaalt dat de kosten voor 2023 nog niet volledig gekend zijn. Dat is nodig om de vergelijking te maken maar doet geen afbreuk aan wat moet worden beslist voor 2024.

Robrecht Bothuyne stelt dat in de begroting altijd een projectie van het beleid en een inschatting van de kostprijs daarvan wordt gemaakt. De inschattingen en de gemaakte afwegingen kunnen in de loop van het jaar of de volgende jaren worden bijgestuurd. De vraag van het lid is logisch maar staat een afronding van de begrotingsbespreking en een indicatieve stemming niet in de weg.

Thijs Verbeurgt begrijpt verder uit het antwoord van de minister dat er snel een beslissing moest komen over de besteding van de 50 miljoen euro voor de dienstenchequesector. Veel dienstenchequebedrijven hebben het nu moeilijk om te overleven en de minister had de noodkreet van Federgon en het beschikbare saldo ook kunnen gebruiken om hen te dwingen snel tot een sociaal akkoord te komen. De werknemers zijn al lang vragende partij voor een akkoord maar Federgon gaat dat gesprek keer op keer uit de weg.

Minister *Jo Brouns* wijst op de beperkingen van het decretale kader, onder meer wat de bepalingen over de inruilwaarde van de dienstencheques betreft.

Thijs Verbeurgt houdt vol dat een sociaal akkoord kon worden afgedwongen zonder het decretale kader aan te passen. Hij deelt wel de mening van de minister dat een grondige hervorming van de sector nodig is. Vooruit is voorstander van het heroriënteren van de middelen voor de fiscale aftrek naar het verbeteren van loon- en arbeidsvoorwaarden van de poetshulpen. Het lid is ervan overtuigd dat de gebruikers van de dienstencheques bereid zijn meer bij te dragen als hun poetshulp daar beter van wordt. Nu heeft de minister zich laten meeslepen door de bedrijven, waarvan in het verleden gebleken is dat ze de regels niet hebben gevolgd bij het gebruik van publieke middelen. Het lid verwijst daarvoor naar het misbruik van coronasteun en de verslagen van de federale inspectiediensten over de arbeidsomstandigheden.

IV. Indicatieve stemming

De aan de commissie toegewezen delen Economie, Wetenschap en Innovatie en Werk en Sociale Economie van de uitgavenbegroting voor 2024 worden in een indicatieve stemming aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Imade ANNOURI
Björn RZOSKA,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
AI	artificiële intelligentie
AMA	arbeidsmatige activiteit
Amal	Agentschap Integratie en Inburgering Gent
Atlas	Integratie & Inburgering Antwerpen
AVG	algemene verordening gegevensbescherming
BAR	Brexit Adjustment Reserve
bbp	bruto binnenlands product
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds(en)
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CIB	Confederatie van Immobiliënberoepen
CIS	Community Innovation Survey
CS	cybersecurity
DC	District of Creativity
DVZ	Dienst Vreemdelingenzaken
ECOOM	Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EPC	energieprestatiecertificaat
ESA	European Space Agency
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
ETS	emissions trading system
EVC	elders verworven competentie
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FB	Financiën en Begroting
Fedasil	Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers
FIO	Fonds voor Innoveren en Ondernemen
FIT	Flanders Investment & Trade
Forem	Service Public Wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle
FOSB	Flemish Open Science Board
FRIS	Flanders Research Information Space
FTI	Flanders Technology & Innovation
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen
gesco	gesubsidieerde contractueel
Gimv	Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen
GLOW	Groeien en Leren op de Werkvloer
GTB	Gespecialiseerd Team Bemiddeling
GTI	Geïntegreerde Territoriale Investeringen
HIVA	Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving
IBO	individuele beroepsopleiding
IBO+	individuele beroepsopleiding voor kwetsbare werkzoekenden
ILO	International Labour Organization
IMC	interministeriële conferentie
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds
IPCEI	Important Project of Common European Interest
ISE	inhoudelijk structuurelement
IT	informatietechnologie
KPI	kritieke prestatie-indicator
LDE	lokale diensteneconomie
LRM	Limburgse Reconversiemaatschappij
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
MEDVIA	speerpuntcluster voor medische technologie
OD	operationele doelstelling
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

O&I	onderzoek en innovatie
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
RegMed XB	Regenerative Medicine Crossing Borders
RIS	regional innovation scoreboard
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SOC	strategisch onderzoekscentrum
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
SWT	stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag
TCTF	Temporary Crisis and Transition Framework
VAK	volwaardige arbeidskracht
VAK	vastleggingskrediet
VARIO	Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen
VEK	vereffeningskrediet
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIB	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VIONA	Vlaams Interuniversitair Onderzoekswetenschappelijk Arbeidsmarkt- rapportering
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
vte	voltijdsequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WEWILS	Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Eco- nomie
WSE	Werk en Sociale Economie
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin